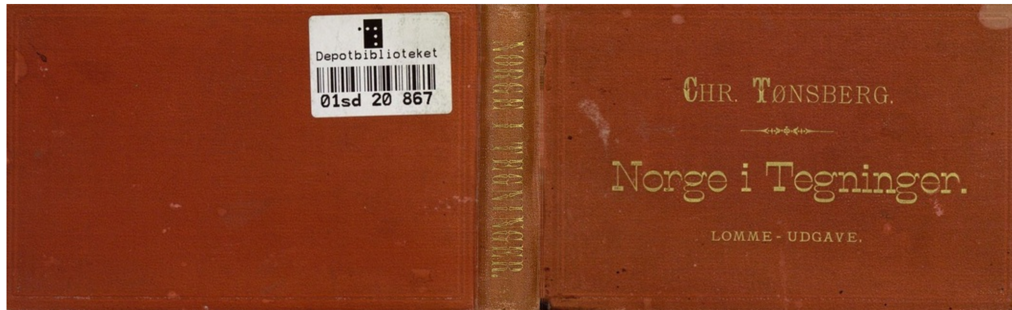

Norge, fremstillet i tegninger / Norge, exibited in Engravings

---

Förord till den elektroniska utgåvan

Under arbete...

Chr. Tønsberg.

Norge i Tegninger.

LOMME - UDGAVE.

fremstillet i Tegninger,

med korlfallel Tesi af forskjellige Forfallere.

Udgivet af

Chr. Tønsberg.

Lomme-Udgave.

Christiania.

Udgiverens Foilag. H. Tønsbergs Bogtrykkeri.

mswm,

exhibited in Engravings,

w i Lit a brief discriplion bj various authors.

Edited

by

Chr. Tønsberg.

Pocket-Edition.

Christiania.

Printed by H. Tønsberg.FORTALE.

–

Afbildningerne i denne Samling ere skaarne dels efter Fotografier og dels efter Originaltegninger, optagne paa de angjeldende Steder. Texten, som ledsager Samlingen, er af D'Hrr. Captein Th. Bang, Kongl. Fuldmægtig T. Boeck^Oberst L.Broch, SecretærN. G. Dietriehson, Captein Haffner, Adjunkt E. Mohn, Lieutenant Langberg, Rongl. Fuldmægtig Langberg, Adjunkt Lassen, Stiftamtmand Nannestad, Cand. theol. O. T. Olsen, Adjunkt Prahm, Oberstlieutenant Scharffenberg, Captein Øyergaard og af Udgiveren, og den er oprindelig affattet til den af mig udgivne illustrerede Reisehaandbos: over Norge. Til nærværende Samling er Texten i Regelen bleven forkortet saaledes, at den kun indeholder en kortfattet Beskrivelse af eller Oplysning til selve Illustrationerne. Vil man have Besked om de forskjellige Router til og fra de afbildede Steder etc., saa henvises man til de af Chr. Tønsberg udgivne „Illustreret Norge" og „Illustreret Christiania og Omegn".

Chr. Tønsberg.

PREFACE.

The illustrations in this collection are reproduced efter original fotografs and drawings, taken on the spot. — The text which accompanies the collection, is written by the following gentlemen: Captein Bang, Kongelig Fuldmægtig T. Boeck, Colonel L. Broch, Secretær N. G. Dietriehson, Captein Haffner, Adjunkt E. Mohn, Lieutenant Langberg, Kongelig Fuldmægtig Langberg, Adjunkt Lassen, Stiftamtmand Nannestad, Candidat O T. Olsen, Adjunkt Prabm, Lieutenant-Colonel Scharffenberg, Captein Overgaard and the Editor; and it war originally written for „Chr. Tønsbergs illustrated handbook for travellers in Norway."

The text is now, as a rule, abbreviated to a short description or explanation of the picturial illustrations. If full information, touching the varions routes to and from the points or places illustrated, be desired, reference should be made "to my illustrated handbook of Norway or to T. Bennetts „Iland-book of Norway and Bennetts „Christiania and its environs."

Chr. Tønsberg.1. Parti af Christiania, seet fra Egeberg.Parti af Christiania, seet fra Oscarshal.3. Parti af Stortorvet, med Christian IV Statu.5. Akershus Fæstning.

4. Parti af Carl Johans Gade.6. Det Kongelige Slot.

7. Carl Johans-Statuen.9. Trefoldighedskirken.

8. Storthingsbygningen.10. Vor Frelsers Kirke.12. Bodsfæiigslet.

11. Universitetet.13. Central] ernbanegaarden.

14. Parti af "Vandværket paa St. Hanshaugen.16. Hovedøens Klosterruiner.

15. Parti fra Akerselven.18. Parti fra Ladegaardsøen.

17. Oscarshal.20. Gaustads Sindssygeasyl.

19. Frognersæteren.21. Grefsen Bad.

22. Udsigt fra Grefsenaasen over Maridalsvandet.28. Sarabraaten.

24. Parti fra Bækkelaget.26. Parti fra Sandvigen.

25. Lian Jernbanebro.28. Ved Ekernvaiidet.

27. Hvalstad Bro.29. Parti fra Labrofos.

30. Ved Norevandet i Numedal.Bl. Tinnefos.

32. Strand eller Ørnæs.83. Ejukanfos.34. Hiterdals Kirke.

35. Vestfjorddalen med Gausta i Baggrunden.36. Ved Bandagsvandet.

37. Ulefos.38. Michalshulen.

39. Løveid Kanal.40. Fra Svangstrandsveien.42. Krogkleven.

41. Sundvolden.43. Parti af Hønefos.

44. St. Olafs Bad.45. Parti af Kaggefos.

46. Døvigfos.47. Næs i Hallingdal.

48. Aals Kirke.49. Fagernæs.

50. Nystuen.52. Eidsvoldsbygningen.

51. Borgnnds Kirke.54. Jernbanebroen ved Minne.

53. Parti af Eiäsvoldsbakken.55. Ved Hamar.

56. Ruiner af Hamar Domkirke.57. Ringsaker Kirke og Præstegaard.

58. Parti ved Kringlen.59. Parti fra Sel.

60. Ved Tessefos.62. Hotel Aak.

61. Værmedalsfos.68. Troldtinderne.64. Vængetinderne og Romsdalshorn.

65. Parti af Veblungsnæs.67. Parti af Eikesdalen.

66. Parti af Molde.69. Kongsvold.

68. Parti af Snehætta.70. Bondebro i Vinstradalen.71. Ved Jensvold Station; Glommen i Baggrunden.

72. Elverum Bro.73. Galdhøpiggen Top og Bræ.

74. Raufjords HoteL76. Gjendeboden. (1877).

75. Eidsbugarden.77. Horungtmderne.

78. Skagastølstirid.79. Oscarsborg.

80. Jernbanebroen over Sarpsfossen.82. Parti fra Tistedalen.

81. Parti af Fredrikshald og Fredrikssten.83. Carljohansværn.

84. Parti af Sandefjord.85. Udsigt over Sandefjord, fra Mokolleji.

86. Langesunds-Kreppa.87. Parti af Christianssand.88. Parti af Ravnedalen.

92. Parti af Stavanger Domkirkes Indre.89. Valle i Sætersdalen.

90. Parti fra

Sætersdalen.91. Lindesnæs.

93. Parti fra

Lysefjorden.94. „Porten

i Suldalen.;

95. Haraldsstøtten.96. Parti af Bergen, fra Søsiden.97. Parti af Bergen,

fra Landsiden.99. Parti af Tyåskebryggen.

98. Parti af

Bergens Torv.„„-, -c- TTaakoiishallen; i Midten Commimdaiittxjligen

10°- til Høire Svetre.boxg.

til Høire

101. Bergens Museum.103. Ulvik.

102. Parti af

Boiulhusäaleii

og Bondhusbræen.104. Vøringsfossen.105. Parti af Ullensvang.

106. Odde og Sørfjorden.107. Kingedalsfos.109. Jordalsnuten.

108. Tossevangen.110. Parti af

Stalheimskleven.

111. Parti fra

Gudvangen.113. Parti af Sogndal.

112. Balholmen.115. Vettisfos eller Morkafos.114. Parti af Nærøfjord.

116. Ytre Krogen.117. Nigardsbræen i Justedalen.

118. Parti af Dale.120. Parti fra Norangfjord.

119. Parti fra Stryn.laa. Hellesylt.

131. Parti fra Sykelven.123. Parti af Throndhjem, seet fra Stenbjerget.185. Koret i Throndhjems Domkirke.124. Throndhjems Domkirke.

126. Munkholmen.127. Tordenskjoldsmoniinientet.

128. Parti af Lille-Lerfos.129. Harebakhulen.

130. Østeraat.131. St. Olafs Bro.

132. Stiklestad.134. Parti af det Indre af Torghatten.135. Hestmaiidø.

133. Parti af Fiskumfos.136. Eiteraaens Opkomst af Jorden.

1B7. Tveraafos.138. Parti af Dunderlandsdal ved Bjeldaanæs.

139. Indgang til Junkersdalsuren.140. SaltstrøHimeii ved Bodø.

141. Svolvær.143. Throndenæs Kirke.

142. Parti af Tromsø.144. Kaafjordens Kobberværk.

145. Parti af Hammerfest.146. Fruholmen.

147. Nordkap.148. Finkirkeme.

149. Parti af Vardø og Vardøhus Fæstning.151. Parti ved Porsangerfjord.

150. Elvenæs.152. Parti af Tana-Elv med en „Lappegamme" i Forgrunden.

153. Pasvik Fiskevær.4 b. Wergelandsmoirameiitet

ved Eidsvoldsplads.49 b. Den gamle Yei over Kvamskleven i Yalders. The old road over the EI vamskiev in Valders.

50 b. Parti fra den gamle Yei mellem Yindhellen og Galderne i Lærdal.

Yiew from the old road between Yindhellen and Galderne at Lærdal.69 b. Drivstuen paa Dovrefjeld,

med Driva i Forgrunden. The Drivstuen at Dovrefjeld,

with the Driva in the foreground.

142 b. R eisen Kirke i Tromsø Amt. The Reisen Church in Tromsø Amt.Christiani a.

Christiania.

Efterat den gamle By Oslo var afbrændt ved Vaadeild i 1624, bestemte Kong Christian den fjerde, at en ny By

skulde anlægges nærmere Fæstningen Akershus, og under Kongens Nærværelse blev i September samme Aar Gaderne udstukne paa den til Anlægget bestemte Strækning af Akershagen.

I de paafølgende Aar blev Byen, som efter Kongen kaldtes Christiania, forsynet meel Yolde, der strakte sig fra Pipervigsbakken, langs Rosenkrantzgaden og Præstegaden til den Høide, hvor Storthingsbygningen er beliggende, og derfra langs nedefter Carl Johans Gade til Søen. Disse Volde, med tilhørende Grave og Bastioner, bleve imidlertid sløifede i Aarhundredets sidste Halvdel.

For at faa den nye By befolket, blev Oslo Indvaanere befalede at tilflytte samme, og de Fremmede, som vilde nedsætte sig der, fik Tilladelse til at vælge sig Byggetomter, hvoraf dog de bedste og bekvemmest beliggende bleve uddelte til adelige og formuende Borgere, mod at de forpligtede sig til at opføre Leie-huse for Haandværkere i Byens Udkanter.

Udenfor Voldene reiste sig lidt efter lidt uregelmæssig bebyggede Forstæder. Disse bleve afbrændte i 1658 efter Befaling af Statholderen, Trolle, som under den udbrudte Krig med Sverige frygtede for, at disse, i Tilfælde af en Beleiring af Akershus, som dog udeblev, kunde lette Fienden i hans Forehavende. Denne Leilighed til at regulere de afbrændte Strøg blev dog

On the destruction of the ancient ciiy of Oslo by fire, in 1624, king Christian the Fourth resolved to build a new town in closer proximity to the fortress of Akershus; and His Majesty visiting the neighbourhood in the month of September of that year, the moment was deemed propitious for laying out the streets of the future city.

In the following years, the town—called Christiania after its royal founder —was enclosed with strong ramparts, extending from Pipervigsbakken along Rosenkrantzgaden and Præstegaden to the eminence on which the Storthing edifice stands, and proceeding thence down the declivity of Carl Johans Gade to the western shore of the bay. These ramparts were razed in the latter half of the century, the fosse being also filled up.

Lest the town should lack inhabitants, the good people of Oslo were commanded to repair thither, and foreigners willing to settle within its precincts were privileged to select for themselves building-ground; the best and most convenient plots being however apportioned among the nobles and wealthiest burghers, who engaged to erect dwellinghouses in the environs for workmen and artizans.

Without the ramparts, irregularly built suburbs started into existence; but war breaking out with Sweden in 1658, these buildings were burnt by command of the viceroy (Grev Trolle), lest, in the event of Akershus being beseiged, they should facilitate the opera-2 Christiania.

ikke benyttet, og det varede ikke længe, forinden de vare bebyggede paany paa samme uregelmæssige Maade, som tidligere.

Den nye By søgtes ophjulpen ved forskjellige Privilegier, der bidrog til, at den efterhaanden udfoldede en efter Forholdene ikke ubetydelig Handelsvirksomhed. I økonomisk Henseende gik den dog snart igjen tilbage, hvortil bidrog i væsentlig Grad tvende Pestepe-demier, hvoraf den ene i 1654 bortrev over 1,000 Mennesker, og fiere Ildebrande, hvoraf eu som udbrød den 21de August 1686 lagde omtrent en Trediedel af Byen i Aske i Løbet af nogle faa Timer.

Byens økonomiske Tilstand var imidlertid i det Hele taget vistnok god i Begyndelsen af det attende Aarhundrede, men en ny, større Ildebrand, som i 1708 ødelagde Bygningerne i fire Kvartaler og en stor Del Søboder, og den Krig, som udbrød 1709 mellem de forenede Riger og Sverige, og som medførte hyppige Indkvarteringer og høie Skatter, indvirkede lammende paa alle Virksomhedsgrene. De føleligste Tab led dog Byen under Svenskernes Beleiring af Akershus i 1716. I Marts Maaned besatte nemlig den svenske Arme under Carl den tolvtes personlige Anførsel Christiania, og ved de Ødelæggelser, som Beleiringen medførte, ved Plyndringer og ved en paalagt høi Brandskat bleve en stor Del af Indvaanerne forarmede.

Under de heldige Handelskonjunkturer i dette Aarhundredes sidste Fjerdedel tiltog Byen i Velstand, og dens betydelige Handel med Trælast bragte store Summer i Omløb, paa samme Tid som Fabrik- og Haand-

røerksdriften hævede sig til en større Høide end tid-

Christiania.

tions of the enemy. This excellent opportunity for regulating the consumed districts was suffered to pass unheeded; and within a very few years they were rebuilt in the same irregular fashion.

To promote the prosperity of the place various privileges were granted, and commerce soon began to thrive; but two terrible epedemies, one of which, in 1654, carried off more than a thousand of the inhabitants, and extensive conflagrations (that on the 21st August laying one-third of the town in ashes) gave it a heavy blow.

Trade however was generally flourishing during the first years of the eighteenth century; but a fearful conflagration in 1708 destroyed well nigh half of the city, and war with Sweden again breaking out in 1709, the chief branches of industry were paralized. But the siege of Akershus in 1716 entailed the heaviest losses on the suffering city. In the month of March, the Swedish forces, headed by the hero of Narva, attacked the town, and what with forced contributions and the devastations of the soldiery, the greater part of the inhabitants were speedily empoverished.

Commerce again revived towards the close of the century, the extensive timber trade at that period putting large sums in circulation. But the recovery of independence in 1814, and the repeal of the most obnoxious of the municipal laws, gave the greatest impetus to the trade of Christiania. Her present rank as the first of Norwegian cities, in point of commerce no less than population, is to nemainly ascribed to her location at the inland extremity of a fjord traversing3 Christiania.

Christiania.

ligere. Det var dog først efter 1814, at Handelen og de øvrige Virksomhedsgrene fik et raskere Opsving under en friere Næringslovgivning, og naar Christiania for Tiden er Landets betydeligste Handelsstad, skyldes dette dens heldige Belipgenhed ved Enden af en 13 Mil lang Fjord — Christianiafjorden — som gjennem-skjærer nogle af Landets mest velhavende og frugtbare Distrikter, og dets store Opland, hvormed Byen i de senere Aar er kommen i en let Forbindelse ved Dampskibe, Jernbaner og udmærkede Veie. Til den raske Udvikling af dens betydelige Fabrikdrift bidrager for en stor Del Akerselven, der gjennemstrømmer Byen, og som paa det korte Stykke fra Maridalsvandet, hvorfra den har sit Udspring, til Søen, danner en Række større og mindre Vandfald, der afgive en rigelig og forholdsvis billig Drivkraft (se Tegning 15).

Christiania, som i Begyndelsen af dette Aarhundrede kun talte omtrent 10,000 Indbyggere, har nu, iberegnet de nye indlemmede Bydele, en Folkemængde af c. 120,000 Mennesker. Tilvæxten i Folketallet har i de sidste Aar været, 5 å 6,000 aarlig.

Af Byens Torve kunne mærkes Stortorvet, Nytorvet (Youngstorvet), Jembanetorv et o g Lilletorvet. Af større offentlige Pladse inde i Byen haves, foruden Olaf Ryes Plads paa Grünerløkken, kun fire, der alle ere beplan tede, nemlig: Grev Wedels Plads, der er beliggende nederst i Byen ved Fæstningen og prydet med et større Springvand; Bankpladsen, der omgives af Theatret, Banken og de militære Kontorbygninger, samt Eidsvolds-

districts the most fertile perhaps in the country, and to her proximity to rich upland tracts, which, of late years, she has been connected by railways, steamers, and excellent roads. To the rapid dovelopment of her manufactoring industry the Akerselv has in a great measure contributed. This comparatively insignificant stream intersects the city, forming on its short course to the sea numerous falls and cataracts, which afford ample motive power for the mills and factories on its banks (viz. 111. Nr. 15).

The population of Christiania, according to the last census, was upwards of 120,000, including the inhabitants of the suburbs within the city limits. In the beginning of the century it did not exceed 10,000. The annual increase is now estimated at over 5 å 6,000.

The city,—covering an area of half a square mile (Norwegian), and with a circumference of l'/6 mile, — contains 2,759 buildings, valued at 16,090,000 of Specie-dollars. The aggregate length of the streets and roads was

111,281 ells, or about 6,18 Nor. miles, the area of the public places being 102,899 square ells

Byens Torv (Stortorvet), Nytorvet (Youngstorvet), and Jernbanetorvet are the principal market-places; the only squares (each planted with trees and shrubs) being Grev Wedels Plads, in the vicinity of the fortress, adorned with a handsome fountain; Bankpladsen, — the theatre, the bank, and the offices of the war-department forming three of its sides; and Eidsvoldspladsm, in front of the Storthing edifice.4

Christiania.

pladsen foran Storthingsbygningen, og den saakaldte Studenterlund, foran Universitetet.

Den største Del af Christiania forsynes med rigeligt og godt Drikkevand fra det 3/.., Mil borteliggende Maridalsvand (se Tegningen Nr. 22), der tildels opsamles i det nylig paa St. Hanshougen opførte storartede Vandbasin (se Tegningen *4), hvorfra Ledninger til de forskjellige Bydele udgaar. Paa Grund af at Maridalsvannet og det nævnte Vandbasin ligger ikke ubetydeligt høiere end Byen, er Trykket i Ledningen saa stærkt, at den benyttes til Slukning i Ildebrandstilfælde. En Del af den ovenfor Slottet liggende Bydel, „Homannsbyenog det omkringliggende "Distrikt forsynes med Vand af en mindre Ledning fra Sognsvandet, som ligger omtrent % Mil i Nord for Byen.

Byens kommunale Anliggender styres af Magistraten, som bestaar af en Borgermester og to Raadmænd, samt af Formandskabet og Repræsentantskabet, hvis Medlemmer vælges af og blandt Byens stemmeberettigede Borgere.

Ved Hjælp af Kartet over Byen, er det ikke vanskeligt at finde sig til Rette i den og nærmeste Omegn. Gadenavnene findes paa Hjørnehusene og hvert Hus i samme Gade er betegnet med et fortløbende over Portene eller Gadedørene anbragte Numere, saaledes, at de med lige Tal (2, 4, 6 o. s. v.) betegnede findes paa den ene Side og de med ulige (1, 3, 5 o. s. v.) paa den anden Side af Gaden.

3. Til Udgangspunkt vil vi vælge Byens Torv (se Tegning 3) paa hvilket Christian den fjerdes Statue, ud-arbeidet af Billedhugger Jacobsen og støbt i Bronce

Christiania is abundantly supplied with excellent water from the Maridalsvand (III. 22), distant about three-quarters of a Norwegian mile from the city. The altitude of the Maridalsvand being much greater than that of the town itself, the pressure in the main is very considerable, a circumstance turned to good account in conflagrations. Part of Homansby and the adjacent district are supplied with water from the Sogns-vand, half a Norwegian mile to the north of the city.

The municipal affairs of the city are conducted under the supervision of the magistracy, which is composed of a mayor and two aldermen, and the members of the town council, annually ellected by the burghesses.

With the assistance of a map it is not difficult, to find one's way about the town and its immediate vicinity. The names of the streets are legibly painted on the corner buildings, the number of each house being affixed to the street-door or gate, the odd numbers on one, and the even, on the other side of the street.

3. As a point of departure we will choose the central market place (se III. Nr. 3) upon which the statue of Christian the 4th is placed. This statue is the work of Sculptor Jacobsen, in bronze erected to the memory of the founder of the city of Christiania, by Christian the 4th in 1624 and wis unweiled the 27th of September 1880. On this market place lies Vor Frelsers Kirlee (the Church of Our Saviour) — se III. fl« — Kongens and Kirkegade — will be seen branching off in a southerly direction. The former terminates at the Ttankplads, the latter extending past the Theatre, Grev Wedels Plads,5 Christiania.

er opreist til Minde om Christiania Byes Grundlæggelse af Christian den fjerde i 1624 og afsløret den 27de September 1880. Paa Torvet ligger Vor Frelsers Kirke (Tegning SO) og derfra udgaar i sydlig Retning to Gader, Kongens- og Kirkegaden, hvoraf førstnævnte fører ned til Bankpladsen og sidstnævnte forbi Theatret, Grev

Wedels Plads, Logen og Depotbygningen til Fæstnings-pladsen (se Tegning 5). I den Del af disse Gader, som er nærmest Torvet og i Carl Johans Gade (se Tegning 4 a) er Butikhandelen med Modevarer, Luxusgjenstande, Galanterivarer og Bøger m. m. koncentreret. Disse Gader og de med dem paralelt løbende, paa den ene Kant Nedre og Øvre Slotsgade, Nedre og Øvre Voldgade og Akersgaden, som med sin Fortsættelse AJcers-veien gjennemskjærer Byen fra Syd mod Nord og fører forbi Rigshospitalet, Trefoldighedskirken (Tegning 9), Kathedralskolen, St. Olafs Kirke og Vor Frelsers Kirkegaard til gamle Akers Kirke, og paa den anden Kant DronningensSkipper- samt Store og Lille Strandgade, hvoraf de to sidstnævnte udgaar fra Jernbanetorvet (Tegning A3) og udmunde ved Fiskebryggen — over-skjæres af Carl Johans Gade, som hører til den mest befærdede i Byen, og fører fra Jernbanetorvet forbi Storthingsbygningen og Universitetsbygningen til Slottet (Tegningerne H, 111 og 6).

Paralelt med Carl Johans Gade, mellem den og Fæstningen, er Prindsens-, Toldbod- og Raadhusgaden, der alle udmunde ved Havnen, samt Bevier strædet, som forbinder Kirkegaden med Dronningens Gade i Nærheden af Fæstningen. Fra Torvet udgaar i nordlig Retning Grubbegaden, Møllergaden samt Torvgaden,

Free Masons' Hall and the Military Depot to the Parade-Ground of the Fortrees (Ul ü). In the parts of these streets nearest the market-place and Carl Johans Gade (111. 4 a) are the finest shops. These thoroughfares, and the streets ..running parallel to them, — on one side Nedre and Ovre Slotsgade, Nedre and Ovre Voldgade, and Akersgade, with its continuation Akersveien, which, intersecting the city from north to south, passes by the Rigshospital, Trefoldighedskirken (Trinity Church) (111. 9), the Grammar School, the Cha-tholic Chapel, and St. Saviour's Cemetery, and terminates at gamle Akers Kirke (Old Aker's Church), —• and on the other, Dronningensgade, Skippergade, and Store and Lille Strandgade, the two latter branching off from Jernbanetorvet (111. C3) to the Fish Market, — are cros-by Carl Johans Gade—one of the chief thoroughfares, extending from Jernbanetorvet past the Storthing edifice and the University to the Royal Palace. Viz. 111. Nr. H, II and 6.

Between Carl Johans Gade and the fortress, running parallel to the former are Prindsens gade, Toldbodgade and Raadhuscjade, which terminate at the quays, and Revier strædet,' in the vicinity of the fortress, connecting Kirkegaden with Dronningensgade. Grubbe-gaden, Møllergaden, and Torvgaden branch off in a northerly direction from the market-place, Torvgaden connecting Byens Torv with Nytorvet and extending past the Public Baths till, at Ankerløkken Cemetery, it reaches Hausmanns g aden. Storgaden, one of the principal thoroughfares, runs parallel with these streets past the House of Correction, the Gasworks, the Anker-6 Christiania.

som forbinder Byens Torv med Nytorvet og fortsættes I videre forbi Byens Vaskeanstalt, indtil den ved den tidligere Ankerløkkens Kirkegaard støder paa Hausmanns gaden. Herfra er den ført videre over den nye Bio over Akerselven, og udmunder paa den saakaldte Gruner-løkke. Paralelt med disse Gader strækker sig S torgaden, som fører forbi Tugthuset, Gasværket og Byens Sygehus til Nybroen, som fører over Akerselven og fortsættes derfra under Navn af Throndhjemsveien. Fra Nybroen op til Beyerbroen ved Sagene fører Thorvald Meyers Gade, paa hvis Sydside Olaf Ryes Plads er beliggende. Fra Storgaden ret ud for Tugthuset, udgaar Brogaden, som strækker sig til Akerselven, og som ved Vaterlands Bro staar i Forbindelse med Grønland og Grønlands-leret med dets Fortsættelse Oslo Gade og Liabrochausseen. — Fra Torvets Vestside udgaar Store Grændsegade, som fortsættes under Navn af Pilestrædet. Eidsvoldspladsen, foran Storthingsbygningen, som udmærker sig ved sine smukke Omgivelser, overskjæres af Rosenkrantzgaden. som forbinder Pipervigen med Pilestrædet. Paa Eidsvoldspladsen er reist og afsløret den 17de Mai 1881 et af det norske Folk bekostet og af Billedhugger B. Bergs-lien udført, i Bronce støbt, Monument over Henrik Wergeland (Tegning 4 b), til Minde om hans Digtervirk-soiitbed8 nationale Betydning. Denne Plads og Pladsen ved Pipervigen forbindes ved Tordenskjoldsgaden og Philosophgangen. Sidstnævnte fortsættes i nordlig Retning forbi Universitetet under Navn af Universitets-gaden, som overskjærer Pilestrædet og udmunder paa St. Olafs Plads paa den saakaldte Meyerløkke, et i de senere Aar reguleret og smukt bebygget Strøg af Byen,

Christiania.

I lokken Cemetery, the City Infirmary to the New Bridge (Nybroen), which spans the Akerselv, extending from

thence into the country under the name of Throndhjemsveien. Facing the House of Correction, the Bro-gade, or Bridge Street, branches off from Storgaden; at Vaterlands Bro. this street is connected with Grön-land and Grönlandsleret, which extends farther as Oslo Gade and Liabrochausseen, the high road to Sweden. At the western extremity of the market-place is Store Grændsegade; the continuation of this street having the name of Pilestrædet. Eidsvoldspladsen. vis ä vis the Storthing edifice, is distinguished for the beauty of its environs; it is crossed by Rosenkrantzgaden. which connects Piperviken with Pilestrædet. On the 17th of May 1881 a bronze Statue of Henrik Wergeland by Sculptur Bergslien was unveiled here and was erected by subscription of the Norwegian people, as an expression of their appreciation of the great services he rendered as national poet. - Tordenskjoldsgaden and Philosophgangen serve to connect Eidsvoldspladsen and Piperviken. Philosophgangen runs in a northerly direction past the University under the name of Universitets-gaden, which crosses Pilestrædet and terminates al St. Olafs Plads, on the so-called Meyerløkke, a collection of handsome structures erected a few years since between Pilestrædet and Ullevoldsveien. The Palace grounds are environned on the south by Drammensveien, on the west by Parkveien, on the north by Wergelandsveien, and the newly built bureau for the geographical survey and the statistical central-bureau, and on the east by Fredriksgade, which, branching off from Carl Johan?7 Christiania.

mellem Pilestrædet og UUevoldsveien. Slotsparken be-

grændses i Syd af Drammensveien med dens talrige smukke Landsteder, mod Vest af Parkveien, mod Nord af Wergelandsveien og den der nylig opførte Bygning for den geografiske Opmaaling og det statistiske Central-bureau og mod Øst af Fredriks Gade, som strækker sig fra Carl Johans Gade, forbi Universitetets Bibliothek bygning, det nylig opførte Skulptur museum og det che miske Laboratorium, til St. Olafs Gade, som forbinder St. Olafs Plads med Wergelandsveien. Strax ovenfor Slotsparken ligger Homansby, der danner et af Byens smukkeste Partier og som gjennem skjære s fra Nord mod Syd af Oscars Gade og Josephinegade. — Langsmed den ældre By&rændse ligger Forstæderne Hægde hougen med Briskeby og Balkeby, Bodeløkken, Kampen og Vaalerengen, af hvilke de tre sidste navnlig er beboede af den fattigere Del af Befolkningen.

Den østlige Del af Byen, Oslo. blev, ifølge Kongesagaerne, anlagt af Kong Harald Haardraade ved Midten af det Ilte Aarhundrede. I de første hundrede Aar efter Anlægget blev Byen Bispesæde, og der opførtes flere Klostre og Kirker, hvoriblandt St. Halvards Kirke, som var Kathedralkirke i Oslo Bispedømme og var viet til Kong Olaf den Helliges Slægtning, Halvard Vebjørn-sen. I Aarenes Løb tiltog Byen saavel i Folkemængde som Higdom, og i det 13de Aarhundrede var den Norges største Stad næst efter Throndhjem og Bergen. I det 14de Aarhundrede var Oslo i Regelen Residents-stad. I den følgende Tid gik Byens Næringsveie og dens Velstand mere og mere tilbage, især efter Reformationen, som medførte Ophævelsen af dens geistlige

Christiania.

Gade passes the University Library, the newly built Sculptor Museum and tbe recently erected Chemical Laboratory, terminating at St. Olaf» Gade, a street connecting St. Olafs Plads wtih Wergelandsveien. A stone's throw from the palace grounds lies the beautiful suburb of Homansby, Oscars Gade and Josephinegaden intersecting it. from north to south.

Oslo, the eastern division of the town, was founded, according to the Sagas, by King Harald Haardraade, towards the middle of the 11th century. A hundred years after, the place was made a bishop's seat, numerous churches, monasteries, and convents being erected in rapid succession, amongst others a magnificent cathedral dedicated to Halvard Vedbjörnsön, the canonized kingsman of St Olaf. In process of time the town increased in wealth and population, and in the 13th century rivalled even the ancient cities ofBjörgvin and Nidaros. But in subsequent years the prosperity of the city suffered a rapid decline, more particularly during the epoch immediately succeeding the Reformation, an event attended with the abolishment of ecclesiastical benefices in countries favouring the new doctrines. In 1567 the city was fired, lest the Swedish troops then advancing on the place should take it in possession ; and after the great conflagration in 1624, the inhabitants had, as we have seen, to fix their abode in Christiania, the city recently founded by King Christian the Fourth. In after years a few

habitations were again erected ; but the glory of Oslo had departed. The place was regarded as a mere suburb of Christiania, of which however it now forma a part.8

Christiania.

Christiania.

Indretninger. Efter at Byen var afbrændt i 1567, for at hindre de fremrykkende svenske Tropper fra at faa Tilhold der, og i 1624 ved Yaadeild, bleve dens Borgere overflyttede til det nyanlagte Christiania. Senere reiste sig vel nye Bygninger paa de gamle Tomter, men Oslo hævede sig ikke mere til nogen Velstand ; den betragtedes s nn en Forstad til Christiania, hvoraf den nu udgjør en integrerende Del. I de senere Aar ere Fundamenterne for den gamle Halvards- og Mariekirke udgravne, men atter gjenfyldte, efterat være nøiagtig optegnede. Ved de forskjellige Jernbanearbeider er ogsaa paatruffet Rester af ældre Bygninger, der dog I iklcehar frembudt noget af synderlig Interesse.

Nr. 5. Akershus Fæstning er anlagt paa en mellem Bj ørvig en (o: Byvigen) og Pipervigsbugten fremspringende Odde. Af hvem og naar Fæstningen er anlagt, I vides ikke, men Akershus Slot nævnes förste Gang i j 1310, da det beleiredes af den svenske Hertug Erik. ! Mellem Aarene 1355 og 1380 blev Slotsbygningerne udvidede, under Kong Haakon den sjette, men først under Christian den fjerde blev mere omfattende Be- : fæstningsarbeider foretagne. Hermed fortsattes under j Christian den femte, og ved Midien af det 18de Aar- | hundrede bleve de da forfaldne Bygninger og Befæst- j ninger bragte i god Stand. Fæstningen er fortiden ; uden al militær Betydning, og dens nedre Del er sløifet og udlagt til Byggetomter. Kun dens øverste Del, det j egentlige Slot, som bestaar af fire, med tvende Taarn I forsynede Bygninger, der danne Façade mod Vest med j to Fløie, der er forenede med en kreneJeret Mur, og de om samme opførte Mure og Volde, holdes endnu |

Nr. 5. The Fortress of Akershus stands on a neck of land jutting out between the creek ofBjörviken and Piperviken bay. It is not known by whom, or in what vear, the original stronghold was erected. Akershus Castle is first spoken of in historical records from 1310, when Prince Erik laid siege to the place. Between 1355 and 1380 the buildings were enlarged, by express command of King Haakon the Sixth; but extensive fortifications were not commenced till the reign of the fourth Christian. The works were vigorously prosecuted under Christian the Fifth; and in the middle of the 18th century such of the buildings and fortifications as had suffered most from time or the enemy were put in repair. At the present day the fortress is void of all importance in a military sense; indeed the inferior division has been long since razed, and the ground devoted to building purposes. The castle itself comprises four buildings facing the west, and two elongated wings, protected by a crenellated wall. The ramparts and bastions are still in excellent preservation. This fortress successfully resisted a protracted siege in 1531 and 1532, by king Christian the Second; and another in 1567; and in 1716 Charles the Twelfth of Sweden tried in vain to take it.

6. The Royal I°aiace, standing on a commanding eminence in the west of the city, was erected from designs by Linstow (afterwards steward of the household), a clever though an amateur architect. In 1822 the Storthing granted 150,000 Speciedollars for its erection, 48,000 Spd. of this slender sum being devoted to the purchase of land for the site and palace grounds9 Christiania.

Christiania.

vedlige og afgive Lokale for Rustkammer og for Garnisonskirken. Fæstningen beleiredes forgjæves 1531— 1532 af Kong Cristian den anden, der, efter at være afsat fra Thronen af den danske Adel, var kommen fra Nederlandene forat erobre Norge tilbage, og i 1567 og 1716 af Svenskerne, sidste Gang under Kong Carl den tolvtes personlige Anførsel. — Fra Fæstningens øverste Del er en ualmindelig smuk og vid Udsigt over Fjorden og Christianiadalen.

6. »et kongelige Slot ligger paa Byens Vestside og er opført paa en Høide, 110 Fod over Havfladen, efter Tegninger af senere Slntsintendant Linstow. Til dets Bebyggelse bevilgedes i 1822 af clet forsamlede Storthing 150,000 Spd., hvoraf 48,000 Spd. medgik til Indkjøb af forskjellige Eiendomme til Byggegrund og Parkanlæg.

Tomten, hvorpaa Slottet er opført, var oprindelig en til Bebyggelse uskikket Fjeldryg, men ved betydelige Mineringsarbeider og Opfyldning blev den omdannet til en ned mod Byen skraanende jævn Flade. Den 1 Oktober 1825 blev Grundstenen lagt under Kong Carl Johans Nærværelse i Christiania, men allerede i 1827 blev Arbeidet indstillet, paa Grund af, at Storthinget fandt, at det var anlagt efter en altfor storartet Plan. Efter at Linstow havde omarbeidet og simplificeret Tegningen, fortsattes Arbeidet i 1834, og i 1836 blev Bygningen bragt under Tag. Efterhaanden foretoges flere mere og mindre væsentlige Forandringer, og først i 1848 var Slottet færdigt, hvorefter det toges i Brug det følgende Aar. — Slottet, som er opført af Mursten paa en Sokkel af Syenitporphyr og som er omgiven af en stor og smuk Park, bestaar af en Hoved-

The site of the edifice was formerly a sharp mountain ridge, which extensive blasting transformed into a gentle declivity. On the lst October 1825 the foundation stone was laid, under the auspices of King Carl Johan (Bernadotte) ; but two years later the works were suspended, the Storthing finding the plan of construction arranged on too vast and costly a scale. Linstow then simplified his designs, and the works being resumed with vigour in 1834, the edifice was roofed in by 1836. Minor alterations of various kinds being subsequently undertaken, the building was not completed till 1848.

This edifice, — which is a brick structure resting on a socle of syenite-porphyry, and environed with beautiful grounds, — comprises a central pile of three stories, exclusive of mezzanine and basement, and two extensive two-story wings, forming a spacious courtyard at the back of the building. The grand entrance — facing the city — is through an ornemented gateway. Above the porch there is a handsome stone balcony with lofty stucco pillars. The Queen's apartments are in the first story, one of the finest being Her Majesty's boudoir, which in magnificently decorated in white and gold; here, too, are apartments for certain members of the royal household. The middle story — 18 feet in height — contains the King's apartments, and the banqueting and presentation chambers. Exclusive of the banqueting-room, — which extends through the second and third stories, and is surrounded with a gallery, resting on 48 Corinthian pillars, the spacious dining-salon, tastefully decorated in the Pompeian style, is deserving of notice ; also the council chamber, the10 Christiania.

bygning i tre Etager foruden Mezzanin- og Kjælder-etage og to toetages Fløibygninger, der indeslutte et Gaardsrum, som er aabent mod den bagenfor Bygningen liggende Del af Parken. Indkjørslen er gjennem den paa Midten af Hovedfaçaden anbragte Portal. Over denne er anbragt en Portal med Søiler af Pudsværk. I nederste Hovedetage er Dronuingens Værelser, af hvilke kan mærkes den hvide Salon, som er dekoreret med Hvidt og Guid, samt Værelser for endel af Hofetaten. I den ni Alen høie Mellemetage er Kongens Værelser, Festivitets- og Repræsentationsværelserne. Foruden Festivitetssalen, der gaar gjennem anden og tredie Etage, og som er forsynet med Galleri og prydet med 48 korinthiske Søiler, kan mærkes den i pompeiansk Stil dekorerede store Spisesal, Thronværelset, Coursalen, Audientssalen, Bibliotheket og det nylig ved Siden af dette indrettede særdeles smukt og pragtfuldt udstyrede Billard- og Røgeværelse. I tredie Etage er Værelser for Hofetaten, og i Kjælderetagen er Kjøkkener, Bolig for Tjenerskabet og Vagtmesteren m.V. I den nordre Fløibygning er det vakkert udstyrede Kapél, hvis Tag bæres af otte Søiler med forgyldte Kapitæler. Fra Slotstaget haves en vid og smuk Udsigt over det omgivende Landskab. „Mod den ene Side overser man Christiania, Akershus Fæstning, Indseilingen til Havnen samt i Baggrunden Egeberg, Næsodden og en Del af Fjorden. Fra den anden Side møder Øiet en Række af tildels nye Landsteder, som omgive Byen paa Vestsiden. Afvexlende Skovpartier og grønne Enge danne Baggrunden, som i Horizonten begrændses af Askers og Bærums Fjelde."

Christiania.

J drawing-room, and the audience chamber, the walls of these apartments being adorned with a series of well executed landscapes by Flinto. The other members of the royal household reside in the third story, the basement containing the kitchens, rooms for the domestics, and the porter's lodge. The handsome chapel, its roof supported on eight pillars with gilded capitals, is in the north wing. For the exterior decorations, steatite from the Hadeland quarries has been employed, artifical marble having been largely used for the interior embellishment. From the palace roof a magnificent prospect is obtained of the surrounding country. „Turning south, the city of Christiania,

the castle of Akershus, the approach to the harbour, burst upon the view, with the fjord, the promontory of Næsodden, and the towering masses of Egeberg in the background. In another direction the eye sweeps over the hundreds of neat little cottages and rural seats, interspersed with patches of woodland and the greenest of meadows, forming the western environs of the town, till it meets in the distance the blue-tinted fjelds of Asker and Bærum."

The palace may be inspected daily, application being made to the „Vagtmester", who lives in the basement of the south wing.

Before the palace is in 1875 erected an monument of King Carl Johan (111. Nr. J) by Sculptor Bergslien and raised by voluntary subscriptions over the whole of the country.

8. The Storthing Edifice. This imposing structure, in the Byzantine and Romanesque styles, was erected from designs by the Swedish architect Langlet.11 Christiania.

Slottet forevises i Regelen daglig, naar man henvender sig til Vagtmesteren, som bor i Kjælderetagen i den søndre Fløi.

S. Foran Slottet staar den i 1875 opreiste Bytterstatue af Kong Carl Johan (Tegning Nr. S). Den er modelleret af Billedhugger Brynjulf Bergslien og bekostet ved frivillige Bidrag fra det hele Land.

StorthingMbyKningen danner Kvartalet mellem Eidsvoldsplads, Carljohansgade og Akersgaden. Til Bygningen, som er opført i romansk og byzantinsk Stil, ere Tegningerne leverede af den svenske Architekt Langlet, som ogsaa forestod Byggearbeidet. Den omgives mod Nord af Carl Johans Gade, mod Øst af Akersgaden, mod Syd af Storthingsgaden og mod Vest af Eidsvoldsplads. Byggematerialet er gul Flensburger-8ten. Til ydre Dekoration, til den høie Sokkel og til de for Veirliget stærkt udsatte Profiler er anvendt rød Granit. Hovedfaçaden vender ud mod Eidsvoldsplads. Den danner en halvcirkelformet Bygning med tvende fremspringende Fløie, der indeslutte et aabent Gaards-rum. Opkjørselen til dette er forsynet med Rækværk sf Granit, og paa dettes nederste Del mod Carl Johans Gade og Storthingspladsen er opstillet tvende i Granit hugne Løver, der ere modellerede af Billedhugger Borch. Paa Midtpartiet af Façaden mod Carl Johans Gade er anbragt tre Porte. Indenfor disse er en Vestibule, hvorigjennem Opgang til Storthingsgalleriet. Façaden mod Akersgaden viser tvende Fløibygninger, forbundne med hinanden ved en lavere toetages Bygning, hvori Rigsarkivets Kontorer og Bolig for Budet ved dette. I den Fløi, som er nærmest Carl Johans Gade, er Op-

Christiania.

North, is abuts on Carl Johans Gade, east, on Akersgaden, south, on Storthingsgaden, and west, on Eids-voldspladsen. The building material is yellow Flens-burg brick. For the massive socle, all angular extremities, and the outside decorations, red granite has been employed.

The chief façade overlooks the Eidsplads. The main building comprises a semicircular erection and two projecting wings, forming a spacious court. A fine balustrade, at each extremity of which is the figure of a couchant lion, modelled by Borch, and hewn in granite, embellishes tho approach to the latter. The façade in Carl Johans Gade is pierced with three gateways, beyond which a vestibule communicates by a flight of steps with the Storthingsgalleri, or People's Gallery. Fronting Akersgaden are two smaller wings, connected by a low two-story building, containing the Public Record Office, and the messenger's rooms. The members' entrance is in the wing abutting on Carl Johans Gade, The side facing the Storthingsgade closely resembles that fronting Carl Johans Gade; it is however less richly decorated.

The main entrance, consisting of an ornamented porch with nine arcades, is beneath the hemicycle; and, at the further extremity of a lofty vestibule, the grand staircase communicates with the apartments above.

The Storthingssal, or Hall of Debate, which overlooks the Eidsvoldsplads, has the form of en elongated semicircle. Round this chamber there is a pillared gallery, with room to seat 300 people. The President's chair adjoins the transverse wall; and in front of and12 Christiania.

gang til Storthingslokalerne. Façaden mod Storthings-gaden ep i det Væsentlige ligt Façaden mod Carl Johans Gade, dog er den mindre rigt decoreret. Hovedindgangen til Storthingets Lokaler er nnder Hemicyklen; den bestaar af en Portikus med ni Arkader. Fra den indenfor liggende Vestibule fører Hovedtrappen op til anden Etage, Hovedetagen.

Storthingssalen, som vender ud mod Eidsvoldsplads, danner en forlænget Halvcirkel. Rundt om Salen løber et af Søiler baaret Galleri med Plads for omtrent 300 Tilhørere. Præsidentstolen er anbragt paa Tværvæggen, og foran den er Repræsentanternes Bænke ordnede i en Halvcirkel. Salen opvarmes med varm Luft, som ledes op gjennem Gulvet fra det i Kjælderen anbragte Varmeapparat. Den er rigt dekoreret i en Efterligning af Egetræ med forgyldte Profiler. Lag thing s s alen, der vender ud mod det indelukte Gaardsrum, har omtrent samme Form og Anordning som Storthingssalen, dog indtager Galleriet, der rummer omtrent 130 Tilhørere, kun Hovedvæggen. Foruden disse tvende Sale og Rigsarkivets Kontorer, indeholder Bygningen Forsamlings- og Kommitéværelser, Sekretariat, Bibliothek, Re-staurationsværelser, Bolig for Contorchefen og brandfrie Rum til Opbevaring af Rigsarkivet.

Storthingsbygningen kan besees, naar man benvender sig derom til Vagtmesteren (Indgang gjennem Porten fra Storthingsgaden).

IO. 17or Frelsers Kirke. Først i Aaret 1639 fik Christiania sin egen Sognekirke, nemlig „Hellig Trefoldighedskirke", en Stenbygning i Korsform, med j mindre Udbygninger i Korsets Vinkler. Den var belig-1

around it, the benches of the represefcatives are ranged in a semicircle. The Storthingssal, Lagthingssal, corri-dore, and several other apartments in this division of the building, are heated with warm air, conducted through the floor in pipes, from an apparatus in the basement. The Debating Hall is handsomely decorated in gold and imitation oak. The Lagthingsal, or Chamber of the Upper House, looks out upon the court; in form and general arrangement it is very similar to the Debating Hall; the gallery, however, which cannot seat a larger audience than 130, is confined to the principal wall. Exclusive of the two debating chambers and the Public Record Office, the edifice contains assembly and committee rooms, a secretariate, a library, refreshment rooms, &c., and numerous fire proof vaults for for the safe-keeping of the State Papers.

The Storthing edifice may be inspected daily, application being made to the „Vagtmester" (entrance by the door in Storthingsgade).

IO. St. Saviour's Church (Vor Frelsers Kirke). The first parish church in Christiania, that of the Holy Trinity, — a cruciform stone edifice, with lateral erections at the angles of the cross, was built in the year 1639, the site selected being an open.plot of ground at the top of Raadhusgaden, between Övre Slotsgade and Akersgade, where a new church, named Johanneskirken, is erected in the year 1878 In the fire that devasted the city in 16S6, Trinity Church sustained such serious injury, that the town council unanimously resolved to build another on the eastern side of the square (Stortorvet), laid out since the great conflagration.13 Christiania.

gende øverst i Raadliusgaden paa en af denne Gade, Øvre Slotsgade og Akersgaden begrændset Tomt, hvorpaa i 1878 Johann iskirken er bleven er opført. Under den Ildebrand, som overgik Byen i Aaret 1686, blev den beskadiget i den Grad, at det blev besluttet, at en ny skulde opføres paa den østlige Side af det efter Branden anlagte nye Torv (Stortorvet). Denne Kirke, som fik Navnet „Vor Frelsers Kirkepaabegyndtes 1695 og indviedes 7 November 1697, skjønt den ikke var fuldfærdig; Sakristiet blev nemlig først fuldendt 1699. Kirken er en 'af brændt Sten opført Korskirke, med et Taarn over den vestlige Indgang. Den blev restaureret i Aarene 1849—1856 under Ledelse af Ar-chitekt Chatauneuf. Altertavlen, som fremstiller Chri-stus i Gethsemane, er malet af den tydske Maler E. Steinle, og Døbefonten er modelleret og huggen i Marmor af Billedhugger Fladager.

9. Trefoldighedskirken er beliggende øverst i Akersgaden. Den er en anseelig Murstcnskirke, opført i Aarene 1853—1858 efter Tegninger af Architekt Chatauneuf, efter hvis Død Byggearbeidet blev fore-staaet af Architekt

von Hanno. Den er bygget i Spidsbuestil og danner en Ottekant med Sideskib og Kuppel. Altertavlen er malet af A. Tidemand og forestiller Christi Daab. Døbefonten er huggen i Marmor af Billedhugger Middelthun.

«fl. Universitetet, eier stiftedes af Kong Frederik den sjette, ved kongelig Resolution af 2 September 1S11, og til hvis Oprettelse der var subskriberet inden Landet et Beløb af omtrent 800,000 Rdlr. dansk Courant, begyndte sin Virksomhed i 1813 med 6 Lærere, hvis Antal

This Church, which received the name of St. Saviour's was commenced in 1695; it was consecrated, though not yet complete, in November 1697, the vestry being left unfinished till 1699. This church is a cruciform brick structure, with a spire rising above the western porch. It was restored in 1849—1856 by architect Chatauneuf. The Altar-piece is from the studio of Steinle, an eminent German painter of the Düsseldorf school; the marble font was executed by Fladager the sculptor.

9. Trinity Church (Trefoldighedskirken), an imposing brick edifice of very considerable proportions, lies at the further extremity of Akersgaden. It was erecred in 1858, from designs by Chatauneuf, after whose death the construction was continued by von Iianno. This church is built in the pointed style, the form being that of a regular octogon, with side-aisles and cupola. The altar-piece, representing the baptism of Christ, is the work of A. Tidemand, the celebrated Norwegiun artist. The sculptured font (a kneeling angel holding a muscle-shell) is of marble; it was executed by Middelthun the sculptor.

AS. The University was established by Royal Charter in the reign of King Frederich the Sixth, September 2nd 1811, — the sum of 800,000 Rixdollars Danish currency having been subscribed for its endowment, — and commenced its labours in 1813, with a staff of 6 professors, the number having been subsequently extended to 50. There are five distinct faculties, viz. Law, Divinity, Medicine, History and Philosophy, and I Mathematics and Physics. The members of each faculty14

Christiania.

senere er forøget til 50 Lærerpersonalet er efter de Hoveddiscipliner, som foredrages, inddelt i fem Fakulteter, nemlig det juridiske, theologiske, medicinske, historisk-philosophiske og det naturvidenskabelige-ma-thematiske. Hvert Facultets Medlemmer vælger inden sin Midte en Formand, og samtlige Fakulteters Formænd danner det akademiske Kollegium, som er Universitetets nærmeste Styrelse. Universitetets Fundats er af 20 Juli 1824, der dog ved senere Lovbud bar undergaaet forskjellige mindre væsentlige Forandringer. Alle Forelæsninger afholdes uden Betaling. De Studerendes Antal har i de senere Aar været omtrent 900 aarlig. I en Række af Aar var Universitetets Forelæsninger og Samlinger paa forskjellige Steder i Byen, dels i leiede og dels i offentlige Bygninger, som vare overdragne Universitetet til Benyttelse eller indkjøbte for at afhjælpe den øieblikkelige Trang. Manglerne ved en saadan Ordning blev imidlertid føleligere Aar for Aar. Efter at der i længere Tid havde været forhandlet om den hensigtsmæssigste Plan for nye Bygninger, blev Grundstenen lagt til disse den 2 September 1841. og de toges i Brug i 1853. Disse Bygninger, der med den bagenfor liggende Park danne Kvartalet mellem Carl Johans Gade, Fredriks-, Christian den fjerdes- og Universitetsgaden. ere opførte i græsk Stil af Stadskonduktør Grosch, hvis Tegninger ere fulgte, dog med enkelte Forandringer, som navnlig med Hensyn til den ydre Udsmykning vare foreslaaede af Architekt Schinkel i Berlin. De bestaa af en Hovedbygning, med tvende Fløibygninger, der ere anbragte saaledes, at de indeslutte en Plads, der er aaben mod Carl Johans Gade.

elect one out of their number as chairman; these functionaries forming together the University Board. The Charter of Foundation, bearing date July 20th 1824, has been slightly modified on several occasions. All lectures are gratuitous. The aggregate number of students of late years has averagöd 900.

For a sonsiderable period the Collections of the University were located in government buildings, or in rooms rented for the purpose; the professors, too, lectured in different parts of the town. But the iuconve-niences of an arrangement so defective became year after year more numerous and embarrassing; and in 1841, on the 2nd of

September, the foundation stone of the University was laid. The edifice was completed in 1853.

The collection of buildings constituting the Norwegian University, which, with the grounds at the back, fills the space between Carl Johans Gade, Frederiksgade, Christian den Fjerdes Gade, and Universitets-gaden, were erected — in the Grecian style of architecture — by Grosch, the city architect, whose plans had been approved, with certain minor modifications suggested by Schinckel of Berlin to meet the requirements of exterior embellishment. The edifice consists of a main building with wings projecting at right angles, which enclose a spacious court, open towards Carl Johans Gade. The three structures are of brick, resting upon a socle of hewn granite, faced with stucco. The plinths and capitals of the pilasters are of hewn sandstone, a material also employed for the embrasures of the windows.15 Christiania.

Paa Midtbygningens — Musébygningens — Façade er en aaben Vestibule, hvortil Indgang gjennem en granitklædt Portikus med fire joniske Søiler af Granit. I Vestibulen er 6 Løb Granittrapper og et Galleri med 14 Søiler. Paa Frontespiçen er anbragt en bevinget Genius, som holder en Minervastatue i Haanden. I denne Bygning er indrettet Lokaler, bestemte for Forelæsninger og Samlinger, vedkommende det medicinske, anatomiske, zoologiske, physiologiske, botaniske og mineralogiske Studium samt for den ethnographiske Samling.

I den østre Fløibygning — domus academica — er foruden Auditorier, Beboelsesværelser og Kontorer for Universitetets Kvæstor og Sekretær, Rum for den oldnordiske Samling og Myntsamlingen, Arbeidsværelser for disse Samlingers Bestyrere samt Universitetets Festsal. Denne halvcirkelrunde Sal, som gaar gjennem saavel første som anden Hovedetage, er smukt dekoreret og afgiver Plads for omtrent 300 Tilhørere.

Myntsamlingen bestaar af over 40,000 Mynter og Medailler, hvoriblandt en stor Del norske fra Middelalderen. Aaben Mandag og Fredag fra 1—2.

Den oldnordiske Samling tæller ca. 9,000 Nr.; den har, sammenlignet med de store Samlinger i Sverige og Danmark, kun faa Sager fra Stenalderen og Bronce-alderen, hvorimod Jernalderen er meget stærkt repræsenteret, især den yngre Jernalder (Vikingetiden, ca. 700—1000 Aar e. Chr). Ingen af de skandinaviske Landes Samlinger overgaar den i Rigdom paa Vaaben og Redskaber fra denne Periode. Af de Samlingen tilhørende Sager fra senere Tider, kan som det værdi-

The façade of the centre building (the university museum) is distinguished by a lofty vestibule, the approach to which is through a granite-faced portico, with four Ionic pillars of red granite. Communicating with the vestibule are six flights of steps and a pillared gallery. Above the entablature there is a winged figure, clasping an image of Minerva. This building contains the professors' lecture-rooms, and Collections connected with the following branches of science, — Medicine, anatomy, zoology, physiology, botany, mineralogy, and ethnography.

The main entrance to each of the wings — which face the court — is adorned with four columns and three lofty porticals. Broad steps of hewn granite form the approach. Exclusive of lecture-rooms and dwelling-apartments, and offices for the questor and secretary, the right wing (domus academica) contains the collection of Northern Antiquities, that of coins and medals, work-rooms for the keepers of those departments, and the University Assembly Room. This semicircular hall, which extends upwards through the first and second stories of the building, is finely decorated, and affords room for an audience of three hundred persons.

The Collection of Coins and Medals contains upwards of 40,000 objects, a large number being Norwegian mediæval coins. May be visited Monday and Friday 1-2.

The Collection of Northern Antiquities comprises 6,700 objects. As compared with the grand collections I in Sweden and Denmark, it has but few relics of the16

Christiania.

fuldeste fremhæves flere rigt udskaarne Portaler fra norske Stavkirker fra 12te—-14de Aarh. Aaben Mandag og Fredag 1—2.

I den vestre Fløibygning er BibliotheJcet, der nu indeholder 210,000 Bind, men er beregnet at afgive Plads for omtrent 250,000. Foruden de større og mindre Bogsale, indeholder Bygningen Læseværelse, Ud-laansværelse, Arbeidsværelser for Bibliothekaren og Amanuenserne, og et brandfrit Rum til Opbevaring af Manaskriptsamlingen Bibliotheket er vel repræsenteret i alle Fag; det har en rig Samling af den ældre norsk-danske Literatur. Til Bestridelse af dets Udgifter er bevilget 24,000 Kr. aarlig. Bibliotheket er aabent for Udlaan hver Dag i Ugen, undtagen Lørdag, fra Kl. 12—2, og Læseværelset kan afbenyttes hver Dag, undtagen Lørdag, fra Kl. 11—3. Bibliotheket og Læseværelset er lukket fra 15 Decbr, til 15 Januar og fra 15 Juli til 15 August.

I Midtbygningens anden Etage er:

Den zootomiske Samling (Opgang i Kjælderen til-høire i Vestibulen). I det forreste af Samlingens tre Værelser er opstillet en stor Mængde mikroskopiske Præparater af Sandse-, Fordøielses- og Aandedræts-organer m. m. I det midterste Værelse er den største Dei af Skeletsamlingen anbragt, deriblandt Skeletter af den afrikanske og asiatiske Elephant, Kamel, Giraf, Elg, Hjort, Bjørn m. fl. Af Hvalskeletter er kun to mindre opstillede i Samlingen, de øvrige ere magasinerede paa Grund af Mangel paa Plads. Samlingen c-r aaben Mandag og Fredag fra Kl 12—2.

Mineralkabinettet (Opgang gjennem Kjælderen tii-

stone and bronze ages; but the iron age is exceedingly well represented, particularly the latter part (the Viking era, from 700 to 1000 B. C.). Indeed no Scandinavian collection is richer in arms and implements from that epoch. Of the objects in this Collection belonging to a later period, the most valuable are divers magnificently carved porticals of Norwegian „Stavkirker" (Churches built of „Rejsværk") from the 12th to the 14th centuries. Open Monday and Friday 1—2.

The whole of the left wing is occupied by the Library, which now contains 210,000 and is calculeted to afford room for 250,000 volumes. Exclusive of the Library itself, this building contains the Reading Room, offices for the principal librarian and amanuenses, and a fire-proof chamber for the MSS.

The University Library is well supplied in all branches of literature, being particularly rich in Norse-Danish works from the oldest Period. The anual amount v'oted by the Storthing for the expenses of the Library is 24,000 Kronei. Books may be obtained every day, except Saturday, from 12 to 2, and the Reading Room are closed from the 15th December to 15th January, and from the 15th July to 15th August.

In the second story of the centre building are the following Collections :—

The Zoötomical Collection (entrance-door in basement, on the right hand side of the vestibule). — In the first, of the three rooms containing the collection, -.vill be found a large number of microscopical preparations of the organs of the senses, and those of digestion and respiration, &c. The greater part of the17 Christiania.

venstre). I det første Værelse findes Formationernes Fossiler samt formedelst manglende Plads fortiden ogsaa Norges Bergarter. I det andet Værelse er Mineralsamlingen, Systemet. I det tredie Værelse er Norges Fos-silier. I det fjerde Værelse er Norges Mineralier. Paa Gallerierne findes Doubletter m.m. Aabent Fredag 12—1.

Den zoologiske Samling (Opgang gjenem Vestibulen). Samlingen er opstillet i fire store Sale. I den forreste af disse ere de udstoppede Pattedyr anbragte; af disse kunne mærkes Exemplarer af Elg, Rensdyr, Bjørn, Gaupe, forskjellige Varieteter af Ræv ra. m. I den følgende Sal er Krybdyr og Fiske opstillede, dels udstoppede og dels i Spiritus, og i Salen indenfor de indenlandske Fugle. Denne Del af Samlingen er særdeles righoldig og indeholder Exemplarer af næsten alle de i Norge fundne Fugle. I den inderste Sal er den øvrige Fuglesamling opstillet, mest exotiske Fugle, hvoraf Flertallet fra Sydasien. Paa Galleriet er opstillet en Del af Fuglesamlingen, Conchylie- og Insektsamlingen i dertil indrettede Skabe og en betydelig Samling af lavere Sødyr paa Spiritus. Mangel paa Plads hindrer en ordnet Opstilling af mange Gjenstande, og en stor Del Naturalier ere af samme Grund magasinerede.

Aaben Søndag, Mandag og Fredag fra 12—2.

Den botaniske Samling (Opgang til Venstre i Vestibulen). Den bestaar af Herbariet, som indeholder omtrent 40,000 tørrede Planter, hvoriblandt alle de, som ere fundne i Norge, Samlingen for anvendt Botanik, der omfatter et stort Antal Gjenstande af Planteriget, som anvendes til Næringsmidler og til teknisk Brug, og Plantedele, Frugtformer o. s. v., som kunne anskuelig-

collection of animal skeletons is arranged in the middle apartment. It comprises skeletons of the African and Asiatic varieties of the elephant, of the camel, the giraffe, the elk, the reindeer, the bear, and other beasts. Only two whale-skeletons (small ones) have been set up; the larger ones are packed away from want of space. Open Monday and Friday 1—2.

The Collection of Physiological Apparatus is arranged partly in the front room of the zoötomical collection, and partly in the third story of the building.

Collections of Minerals (entrance door on the right in basement). — The first room contains the collection of fossils, and at present — from want of space — the rocks of Norwegian formations. The systematical collection is in the second room; the fossils of Norway fn the third; and its minerals in the fourth. Round the galleries are surplus specimens, &c. Open Friday 12—1.

Zoological Collection (up the steps in vestibule). — This collection is arranged in four spacious apartments. In the first are the mammalia, comprising amongst others magnificent specimens of the elk, the reindeer, the bear, the lynx, and divers species of foxes. The chamber adjoining contains the reptiles and fishes, some of them stuffed, others preseved in spirits of wine; and the last room, Norwegian birds. This part of the Collection is particularly rich, containing specimens of almost every bird known to occur in the country. The rest of the ornithological collection is arranged in the inner apartment; it consists chiefly of tropical birds, the majority natives of Southern Asia. Part of the

Christiania.

gjøre Norges plantegeographiske Forholde, samt Træsamlingen, der indeholder et stort Antal Gjennemsnit af især norske Træsorter, der vise Forskjellen mellem Aarstilvexten paa forskjellige Voxesteder. Aaben hver Mandag fra Kl. 12—2.

Den ethnografiske Samling. En saadan Samling af kulturhistoriske Mindesmærker og Mærkværdigheder var ikke paatænkt, da Universitetsbygningerne bleve opførte; den har derfor fortiden et meget indskrænket, uhensigtsmæssigt og mørkt Lokale, som dog i den nærmeste Fremtid vil blive ombyttet med et større og bekvemmere. Samlingen blev grundlagt i 1856, men bestod i 1862 af kun 266 Nummere; senere er den især ved Gaver af Søfolk og Reisende voxet saaledes, at den nu tæller flere tusende Nummere. Gjenstandene ere ordnede geografisk i flere Rum og 2 Gallerier i Midtbygningens Mezzaninetage; Indgangen dertil er fra Parkanlægget i Bygningens nordvestre Hjørne. Til hver Verdensdel er paa Grund af Mangel paa Plads kun indrømmet et Rum, det sjette er bestemt for den rigeste Afdeling, den lappiske, hvortil ogsaa hører en i Anlægget bag Musébygningen opført Sølapgaard, bestaaende af Tørvgamme, Foraarshus og Hjeld. Samlingerne, der ere aabne hver Mandag og Fredag fra 12—2, er nu for endel omordnet.

Bet physiske Kabinet, i Musébygningens 1ste Hovedetage (indgangen til Venstre i Vestibulen) bestaar af en større Samling ældre og nyere physiske Instrumenter. Kan besees ved Henvendelse til Bestyreren.

Det physiologiske Institut og den physiologiske Samling har Lokale paa venstre Side af Vestibulen, dels i

ornithological collection, and the collections of insects and conches, is in the gallery, and also an extensive

collection of marine animals, preserved in spirits of wine. "Want of space renders a systematic arrangement impossible, and very large number of natural objects cannot be exhibited. Open Sunday, Monday and Friday 12—2.

Botanical Collection (left hand steps in vestibule). The herbarium contains upwards of 40,000 plants, comprising all that are found in Norway. The collection in Practical Botany is considerable, consisting of a large variety of objects from the Vegetable Kingdom serving as articles of food, or for technical purposes, and numerous species of plants and fruits calculated to illustrate the flora of Norway. TheArborary Collection contains numerous varieties of wood, chiefly Norwegian, showing the growth in different localities. Open Monday 12—2.

Ethnographical Collection. — No such collection was contemplated at the time the plans for the University were drawn; and the room3 now occupied are anything but suitable, being dark and comparatively small; they will however soon be changed for larger and more convenient apartments. The collection was commenced in 1856, but consisted of only 266 objects in 1862; since then however the increase has been exeedingly rapid, thanks to donations from seamen and travellers, and at present there are several thausend objects. These are arranged geographically, in four rooms and two galleries in the mezzanine story of the centre edifice; the entrance is through the grounds atÖhrlatiania.

Kjælderetagen og dels i 1ste Etage. Kan besees ved Henvendelse til Bestyreren.

Bagenfor Universitetsbygningerne er et Parkanlæg. I denne er opført tvende enetages Bygninger. I den østre af disse, paa Hjørnet af Universitets- og Christian den fjerdes Gade, er indrettet Gymnastiklokale for de Studerende, og i den vestre, der er beliggende paa Hjørnet af sidstnævnte og Frederiks Gade, er Familiebolig for den ene af Professorerne i Chemi. Midt imellem disse Bygninger er opført en mindre i gammelnorsk Stil, hvori opbevares et Fartøi fra det 9de eller 10de Aarhundrede, som er fundet ved Gravning i Smaalenene og indlemmet i den oldnordiskse Samling; det kan besees naar man henvender sig til Bestyreren af Oldsamlingen. I et ligeledes dersteds nylig opført Hus staar det i 1880 paa Gogstad, ved Sandefjord fundne og senere udgravede store Vikingeskib, der hidrører fra Tiden mellem det 8de o^, Ilte Aarhundrede. Dette interessante Oldtidsminde kan besees hver Mandag og Fredag fra 12—2 og til andre Tider mod en passende Godtgjørelse til vedkommende Betjent, der træffes i Kjælderen i Universitetets Midtbygning ligeoverfor Skibshuset. — I Parken, bag Bibliothekbygningen, er opreist 3 Runestene, den ene fra Tune i Smaalenene, den anden fra Bø i Sogndal og den tre die fra Skaalvold paa Lister.

Bet chemiske Laboratorium, som før var i Universitetets Midtbygning, danner nu en egen nylig opført Laboratoriebygning bagenfor Universitetsbygningerne med_Façade til Frederiks Gads.

JJet astronomiske Laboratorium er beliggende i

the north-western corner of the building. Owing to the restricted space, one rootn only is allotted to each continental division, a sixth compartment being reserved for the most complete collection, that of Lappish objects, to which belongs a Sea-Lap habitation, — erected in the grounds at the back of the building, — comprising a turf-built hovel („Gamme"), storehouse, and „Hjæld" (fish curing implements). Open Monday and Friday 12—2.

The Collection of Physical Instruments is in the first story of the main building (entrance-door left hand side of vestibule).

In the grounds at the back of the University are two one-story buildings; one of them, — viz. that at the corner of Universitetsgaden and Christian den Fjerdes Gade, — is fitted up for the practice of gymnastics by the students; the other, — that at the corner of Christian den Fjerdes and Frederiks Gade, — serves as a private dwelling for one of the professors of chemistry. Between these buildings, there is a smaller erection, in the Old Norse style of

architecture, containing a Sea-King's vessel from the 9the or 10th century, found in excavating a barrow in Smaalenenes Amt. It may be inspected by applying to the Keeper of Northern Antiquities. In another newly built house there is placed a large „Viking"ship which was found and exhumed in 1880 from a mound on the farm of Gogstad near Sandefjord; the ship is from the 8th or 11th century and this interesting memorial of antiqiuty may be inspected every Monday and Friday from 12 to 2 and at other times by giving a gratuity to the

2*20

Christiania.

Christiania.

Observatoriegade paa Drammensveien. Bygningerne fuldførtes og toges i Brug 1833. Observatoriet med dets Samling af Instrumenter kan besees, naar man henvender sig derom til dets Vagtmester, som har Bolig paa Stedet. Paa en Høide i den omgivende Park er opført et magnetisk jernfrit Observatorium.

Det meteorologislee Institut, som oprettedes i 1866, bestyres af Universitetslæreren i Meteorologi. Dc Morgenobservationer, som ere gjorte paa de forskjellige Stationer i Landet, meddeles Institutet gjennem Tele-graplien og opslaaes tilligemed en Udsigt over Dagens Veir og de fra Udlandet modtagne Meddelelser ved Opgangen til Telegraphcontoret. Institutet, der har Lokale i Nordahl Bruns Gade, kan besees hver Dags Formiddag.

Den botaniske Have er paa Gaarden Tøi en ved Throndhjemsveien. Til Haven, som indeholder en stor Del uden- og indenlandske Træer, Buske og Planter, deriblandt en temmelig fuldstændig Samling af norske, navnlig Høifjeldsplanter, hører tvende Væxthuse. I Gaar-dens gamle Hovedbyguing har Universitetslæreren i Botanik og Gartnerne Bolig. Haven er aaben for Publikum hele Dagen; for at faa Adgaug til Væxtliusene, maa man henvende sig til en af Gartnerne.

12. UodNfængfllet er et Cellefængsel for mandlige Fanger, opført efter Architekt Schirmer's Tegninger, paa Grønlandsleret, i Nærheden af Grønlands Kirke, i Aarene 1845—1857. Foran den egentlige Fængsels-bygning, som er omgiven af en høi Ringmur, ligger tre mindre Bygninger. I den midterste er, foruden Værelser for endel af Opsynet m. m., Indgang til Fængslet,

functionary who resides in the basement of the main building of the University directly opposite to the „Ship house". — In the part of the grounds at the back of the library there are three Runic stones: one from the parish of Tune in Smaalenene, another from Bø, in the parish of Sogndal, and the third from Skaalvold, in the district of Lister.

The Chemical Laboratory, which until recently was in the centre edifice, has been removed to a building specially erected for it at the back of the University.

The Observatory, the foundation stone of which was laid in 1831, is in the western suburb of the town, in close proximity to the Drammensvei. The Observatory, with its collection of instruments, may be inspected on applying to the „Vagtmester", who Jives on the spot. On an eminence in the adjoining grounds there isa Magnetic Observatory, constructed entirely of wood.

The Meteorological Institute, etablished in 1866 — is placed under tbe direction of the Professor of meteorologi. The observations taken at the home stations in the early morning are forwarded per telegraph to the Institute, and are posted up at the entrance to the Telegraph Office, together with all communications arriving from abroad; and the probable state of the weather during the day. The Institute, which is in Nordahl Bruns Gade, may be visited every forenoon.

The Botanical Gardens are at Tøi en, adjoining the Throndhjemsvei. They are well arranged, and contain a great variety of indegenous and foreign trees, shrubs, and plants; the collection of Norwegian plants being tolerably complete, in particular those comprised in21 Christiania.

og i de to andre er indrettet Familiebolig for Direktøren og Fængselspræsten. Fængselsbygningen bestaar af 4 Fløie. I den forreste af disse er Kontorer, Bade-og Uudersøgel8værelser, Sygeceller og Opbevaringssteder for Arbeidsmaterialier og færdige Arbeider. Til denne Fløi støder Centralhallen, hvortil de tre Fæng-selsfløie slutter sig. liver af disse ere gjennemskaarne af en bred Korridor, og paa begge Sider af denne ligger i tre Etager Fængselscellerne ved Siden af hverandre. Langs Celleraderne i 2-den og Bdie Etage og rundt om Centralhallen, hvorfra Fængselsfløiene kunne oversees, løber lette Gallerier afJern, som danner Forbindelsen mellem de forskjellige Fløie.

13. Ceiitrnljernbanegaarden ligger paa Jernbanetorvet og indtager Kvartalet mellem Tomtegaden, lille Strandgade og Havnegaden. Denne storartede og smukke Bygning er opført af Stadsconducteur Bull og, skjøndt endnu ikke rigtig fuldført, taget i Brug i 1880. Hovedfaçaden ligger mod Jernbanetorvet; den har 3 Etager er 105 Al. lang og 31 Al. høi. Facaden som vises paa vort Billede og som vender mod Havnegade, er paa 2 Etager og 145 Al. lang og 27 Al. høi. Hovedvestibulen er henved 20 Al. høi. Samtlige Værelser i hele dette storartede Bygningscomplex ere elegant og tidsmæssigt udstyrede. Mellem begge Fløie findes Vognhallen, der er 57 Al. bred og 200 AL lang. Inde i Hallen er der 2 fritliggende Platformer for Ankomst og Afgang samt 6 Spor.

14. Vandværket paa St. Hanshoiigen er beliggende^ paa en Høide ved Gjedemyrsveien og i Nær-heuen af Akers gamle Kirke. Det er et storartet An-

the Alpine flora. There are two spacious conservatories: oue of them however is old and a good deel out of repair. The Professor of Botany and the gardeners reside in the main building. The gardens are open to the public every day in the week, from morning till evening. To obtain admittance to the conservatories, application to one of the gardeners is sufficient.

The JPeiietentiary was erected in 1857 at Grönlandsleret, in the vicinity of Gröuland's Church, from desings by Schirmer Immediately in front of the prison — wholly surrounnded by a massive ashlar wall — are three smaller structures. One of these, — the middle building, — besides containing domiciles for certain officers of the etablishment, forms the prison entrance; and the other two are the respective dwellings of the governor and chaplain. The building has Sfour wings: one contains the offices, baths, and inspection rooms, cells for sick prisoners, and depositaries for working materials and finished productions. Adjoining this wing, is the central hall, from wich the other wings project. Each wing is intersected by a wide corridor, on either side of which are three tiers of cells. Along the second and third tiers, and round the central hall, from which the whole prison can be surveyed, are slender iron galleries, connecting together the four wings of the building. To inspect the prison, permission is given for every week day between 12—1.

13. The Central ltailway station lies upon „Jernbanetorvet" (the Railway Market Place) and is the area between Tomtegaden, lille Strandgade and Havnegaden. This grand and tasteful building was erected22

Christiania.

læg, der yderligere er bleven forskjønnet ved en smuk og vid Park, som omgiver det. Stedet, der eies af Communen og bestyres af Stadsingenieuren, er bleven et yndet Valfartssted ikke alene for Reisende, men ogsaa for Byens Indvaanere, der især om Søndagene indfinde sig i et stort Antal. Til Taarnet, hvorfra man har en storartet og henrivende Udsigt over Christiania og Øerne, erholder man gratis Adgangskort ved Henvendelse paa Stadsingenieurens Contor.

J5. l»arti fra Akerselteii. Ved Akerselven, der har sit Udspring fra Maridalsvandet, løber derfra og langs „Sagene" og udmunder i Bjørvigen, findes en Mængde Møller og Fabriker, der drives ved dens Vandkraft og der hersker en slig Travlhed og storartet Fabrikvirksomhed, at man oftere hører, at Trakterne heromkring benævnes det norske Manchester. Naar Elven efter megen Regn er fuld, dannes ved det Parti vort Billede forestiller, et temmeligt storartet Vandfald, der hidkalder mange Beskuere fra Byen ligesom det af mange Reisende har været

betragtet med Beundring.

Christiania Omegn.

Faa Hovedstæder have en saa smuk og malerisk Beliggenhed som Christiania, og Indseilingen er med Rette ligesaa bekjendt for sin Skjønhed som Byens Omegn. Høie skovbevoxede Aase omringe Christianiadalen, som skraaner jevnt nedad til Søen, og fra ethvert noget

by Mr. Bull the town's architect, and though as yet incomplete, was taken into use in 1880, the principal façade faces the „Jernbanetorv", the building consists of three stories, is 105 ells in length and 31 ells in height. The front as will be seen in our drawing, and which looks towards Havnegade, consists of two stories the length of which is 145 ells and the height 27 ells; the main vestibule is about 20 ells high. All the rooms in this magnificent building are elegantly and appro-piatily arranged. Between the two wings there is a carriage yard, 57 ells broad and 200 ells long. Inside there are 2 platforms for arrivals and departures with 6 lines of rails.

14. The water tower at St. Hans Hougen, is situated upon an eminence on Gjedemyrsveien and in the vicinity of old Akers Church. The grounds and park are elegantly laid out, the whole is the property of the town and under the control of the towns engineer, this place is a favourite resort, not only for strangers, but also for the inhabitants of the town, who, particularly on Sundays, are to be found there in great numbers. From the tower there is a grand and charming prospect over Christiania end the islands. Gratis admittance may be had on application to the office of the town engineer (Stadsingeniørens Kontor).

15. The wiew from the Akers river. This river has its source from the Maridalsvand, here runs through the so-called „Sagene" (saw mills) and ends in Bjørvigen and during its course is the motive power of a number mills and manufactories and here will be found a kind of second Manshester. When the riverChristiania Omegn.

Éinvirons of Christiania.

høiere beliggende Punkt haves en vid Udsigt over Byen og Fjorden med dens mange tildels skovbevoxede Øer. En af de største og smukkeste af disse er

1«. Hovedöeii, der ligger i Syd for Byen, omtrent '/s Mil fra den yderste Pynt af den Odde, hvorpaa Akershus er anlagt. Øen har Form af en Hestesko, med Aabningen mod Bjørvigen; de to Arme ere temmelig høie, men midt over Øen gaar et lavere Eide. Omtrent paa Midten af dette er (Nr. 16) Ruinern e af Hovedøens Kloster, som stiftedes i 1147 af Cisterciensermunke fra Kirkestad i Lincoln i England, og som var viet til Jomfru Maria og den hellige Edmund. Den sidste Abbed i dette Kloster, der oftere nævnes i de gamle Kongesagaer, sammen med Oslo, var Jens Anderssøn. I 1531, da Christian den 2den, som var fordrevet fra Danmark, beleirede Akershus, tog han Parti for ham, og da Kongen det følgende Aar hævede Beleiringen, lod Lehnsherren paa Akershus, Mogens Gyldenstjerne, Klosteret plyndre og brænde, og dets mange Jordeiendomme — hvoraf 443 alene i Akershus Len — bleve lagte under Kronen. I næsten 300 Aar toges Sten fra Bygningerne til Befæstnings-og andre Arbeider paa Akershus, og da Foreningen til norske Fortidsmindesmærkers Bevaring lod de tiloversblevne Levninger udgrave i Aarene 1846 og 1847, var kun nogle ubetydelige Rester synlige over Jordoverfladen. De nu fuldstændig blottede Ruiner, som fortjener at tages i Øiesyn, give et godt Begreb om Kirke- og Klosterbygningernes Indretning og deres Beliggenhed til hverandre, og af de bevarede Partier kan man nogenlunde slutte sig til deres ydre og indre Ud-

is at its height the picture which our illustration represents is a facsimile of this somewhat grand waterfall, which has called forth the admiration of both of foreigners as well as our own countrymen.

Environs of Christiania.

Few cities can compare with Christiania in picturesque beauty of situation. Lofty wooded heights enclose a lovely vale, gently shelving to the sea; and well nigh every eminence around affords a matchless prospect of the city and islet-studded bay.

86. SSovedöen, the largest of the islands, lies to the south of the city, distant about an English mile from the tongue of land on which the fortress stands. In shape it resembles a horseshoe, the opening towards Björvigen; the two extremities are of some altitude, but tho strip of land connecting them is comparatively low. Near the middle of this narrow isthmus are the ruins of Hovedöen Monastery, founded 1147, by Cistercian monks, from Lincoln in England, and dedicated to the Blessed Virgin and St. Edmund. The last superior of the abbey — which is often alluded to in the Sagas — was Jens Andersson.

In 1531, when Christian the Second, whose subjects had expelled him from Denmark, laid siege to tho fortress of Akershus, Jens Andersson embraced his cause; and the following year, on the king's raising tho siege,24

smykning. — Paa Øens høieste Punkt paa dens Østside er opført et lidet Taarn, hvorfra man har en henrivende Udsigt over Byen, Christianiadalen, Fjorden og de øvrige omkringliggende Øer, der næsten alle udmærke sig ved sin Skjønhed. — Tilladelse til at betræde Øen gives af Felttøimesteren, som har Kontor i den militære Skolebygning paa den nedre Fæstning. Baad til Overfarten skaffes af de fast ansatte Færgemænd, der have sin Baadhavn ved Bryggen ved Revieret, men kan i Almindelighed ogsaa erholdes tilleie ved Pipervigs-bryggen.

IT. lindegnai-dHocn, tidligere kaldet Bygdø, lig-gnr omtrent '/., Mil i Vest for Christiania og er en Halvø, der stikker frem mellem Frognerkilen ogBestum-kilen. En Tid lang var den kongelig Eiendom og gaves af Haakon den 5te som Morgengave til hans Dronning Evphemia. Ilendes Datter, Ingeborg, skjænkede den til Hovedøens Kloster, og med dettes øvrige Eiendomme blev den i 1532 igjen underlagt Kronen. Senere blev den brugt under Ladegaarden i Oslo, og efter at denne var solgt, som Avlsgaard, dels for Statholderen og dels for Stiftamtmændene. Efter 1780 bortsattes en stor Del af den som Arvefæste og det tiloversblevne, som blev sat til Auktion i 1837, kjøbtes af Kong Carl Johan. Efterat Kong Oscar, som lod Oscarshal bygge, var afgaaet ved Døden, arvedes Eiendommen af Kong Carl den 15de, som igjen solgte den til Staten. Samtidig med Kjøbet blev det bestemt, at den skulde staa til Afbenyttelse af Kongen, for hvis Regning ogsaa den saakaldte Hovedgaard med tilliggende Jordvei drives som et Mønsterbrug.

Mogens Gyldenstjerne, the feudal lord of Akershus, sacked and burned the monastery, confiscating the lands with which the founder had endowed it. During a period of nearly 300 years, stones from the ruined buildings were taken in large quantities for the extension of the Akershus fortifications, and other purposes; and when, in 1846 and 1847, the Society for the Preservation of Norwegian Antiquities commenced excavations on the site of the monastery, few traces of the noble edifice were left above the surface of the ground. The ruins, as they now appear, are well worth a visit; they give a good notion of the interior arrangement of the church and abbey, showing also the sites of the respective buildings. Permission to inspect them may be obtained of the Master of the Ordnance; offices in the Shoolbuilding, within the precinats of the Fortress. On a comparatively lofty eminence in the eastern part of Hovedöen there is a kind of roundtower, affording a magnificent prospect of the city, vale, and fjord, and the islets scattered in all directions over the surface of the bay, most of which are renowned for their scenery. Boats for the trip can be hired of the watermen on the quay, at the lover extremity of the Revier-bridge, and are generally to be had in Piperviken.

15. About a quarter of a Norwegian mile west of Christiania lies the lovely Lndcgnnrd*ö (called formerly Bygdö), a semi-insular projection extending between Frognerkilen and Bestumkilen. For a long period this beautiful tract formed part of the Royal domains, and was given by King Haakon V. as" morning ave" (Bridegroom's gift to the bride on the ..MnrgpngafterChristiania Omegn.

I». Otfcai'glial ligger ved Frognerkilen, paa en fremspringende omtrent 80 Fod høi Fjeldskrænt. 11847 lagdes Grundstenen, og Bygningerne, som ere opførte at A r chit ekt Nebelong i engelsk-gothisk Stil, fuldendtes i 1852.

Oscarshal bestaar af tvende Hovedbygninger med et tilstødende polygonformet Taarn og en mindre Bygning nede ved Stranden, som benyttes af den kongelige Families Betjening. Paa Midten af Terrassen, mellem sidstnævnte Bygning og Hovedbygningerne, er en aaben Pavillon. Den største af Hovedbygningerne er treetages, og Opgangen til 2det og 3die Stokværk og til Taget, som omgives af kreneleret Murkrands og flere Taarne, er ad en i Taarnet anbragt Spiraltrappe. Paa Bygningens Façade mod Søsiden er anbragt en Balkon og mod Landsiden i 2den Etage en med Bygningen forbunden Veranda. Fra Landsiden kommer man gjennem en aaben Korridor ind i Vestibulen, og derfra i Salonen, der er forsynet med en rigt udskaaren Egetræspanel)ng, hvis øverste Frise er udstyret med Medailloner, hvori er anbragt 20 i Zink støbte Brystbilleder i Hautrelief af Personligheder fra Norges Middelalder, modellerede af Billedhugger Borch. Paa Konsoler anbragte i de fire Hovedfelter er opstillet Statuer af de gamle norske Konger, Harald Haarfager, Olaf Trygve on, Olaf den Hellige og Sverre, som ere modellerede af Billedhugger Michelsen og støbte i Zink. I 2den Etage er Dagligstuen, der er prydet med 9 af Billedhugger Borch i Marmor udførte Basreliefs, fremstillende Scener af Frithjofs Saga, og fem store Landskaber af Gude, der fremstiller Steder ved Sognefjorden, som nævnes i samme. Det tilstødende Værelse er det

the nuptials) to his queen Euphemia. From her daughter, it passed, by dead of gift, to Hovedöen monastery; and on the sequestration of the abbey lands, in 15B2, again reverted to the Crown» At a later period, the estate was included among the royal possessions in Oslo, on the sale of which is was farmed partly by the viceroy and partlyby the Stiftamtmand ln 1790 a portion of the estate was disposed of as copyhold property, and the rest, being put up to auction in 1837, fouud a ready purchaser in King Charles XIV (Bernadotte). On the demise of King Oscar I., at whose expense Oscar's Hall had been erected, the property passed to his eldest son, King Charles XV., who some years later sold it to the State. On the occasion of the transfer, it was agreed to place this delightful residence at the disposal of the monarch, who furnished funds for turning most of the land attached to the property into a model farm.

18. Ogcar'rt Hall stands on a projecting rock, eighty feet nearly in height. The foundation stone of this beautiful seat was laid in 1847; the whole edifice — which is English-Gothic in style, from designs by Nebelong — being completed in 1852. Oscar's Hall consists of two principal structures, adjoining a castellated hexagonal tower; and on the shore of the fjord there is a smaller building, in which the domestics are lodged during the royal visit. Towards the middle of the terrace that connects this erection with the chief edifice, there is an open pavillion. The largest of the buildings is a three-story structure; the second and third stories, and the roof — which is surrounded by26 Christiania Omegn.

kongelige Sovekammer. 13die Etage er flere mindre Værelser og et Sovekammer, hvori er anbragt to Stillebens-billeder af Bø og to Dyrestykker af Sigvald Dahl. — Gjßnnem en aaben, hvælvet Portikus kommer man fra Salonen ind i Spisesalen i den mindre Bygning. Den fornemste Dekoration i denne Sal er de ti berømte Genrebilleder af A. Tidemand („Norsk Bondeliv") og fire større Malerier af Frich. Ved Siden af Spisesalen er et Anretningsværelse og nedenunder Kjøkken og de for Økonomen bestemte Rum. Fra den øverste Del af Taarnet, 160 Fod over Havfladen, haves den smukkeste Udsigt over Fjorden og Christianiadalen. Paa Terrassen er anbragt tvende større Springvand, og i nogen Afstaud fra Hovedbygningerne er Drivhusene. — Til Oscarshal hører et Have- og Parkanlæg af betydelig Størrelse, som er gjennemkrydset af Gangstier og Kjøreveie.— I den Del af Parken, som benævnes „Dronningbjerget", har Kong Carl Johan ladet opreise et Monument over "Wedel-Jarlsberg, hvis Brystbillede er anbragt paa en Piedestal af Granit. Paa Høiden af Dronningbjerget, hvorfra en smuk Udsigt haves over Byen og Fjorden, er nu opført en vakker Schweizerpavillon med Conditori. — Paa den sydlige Pynt af Ladegaards-Øen er opsat et Monument af Jern til Minde om Prinds Christian August. — Adgangstegn til Oscarshal erholdes uden Betaling. — I 1876 lod en Privatmand paa egen Bekostning opføre en smuk liden Kirke paa den sydlige Del af Øen, til Afbenyttelse for Ladegaardsøens Beboere. Kirken, der kaldes Bygdø Kapel, er opført efter Tegning af Architekt H. Nissen.

Environs of Christiania.

a crenellated wall and divers smaller turrets — being approached by a winding staircase in the tower. The front

of the building—facing in the sea — is adorned with a balcony, and in the second story on the land-side there is a spacious veranda. On the land-side, an open corridor leads direct to the vestibule, and from thence to the reception chamber, embellished with richly carved oaken panelling, the frieze consisting of 20 medalions, containing each a bust — cast in zinc — of some famous Norwegian from mediæval times, modelled in bautrelief by Borch the sculptur. On brackets in the walls are statuettes of four of the ancient kings of Norway, — Harald Haarfager, Olaf Trygveson, Sverre and St. Olaf, modelled and cast in zinc, by Michelsen the sculptor. In the second story is the sitting apartment, adorned with nine basreliefs in marble, by Borch, representing the most striking scenes of Frithjofs Saga, and with five large landscape paintings by Guae, depicting the localities on the Sognefjord spoken of in that famous lay. The third story contains several smaller apartments, and a dormitory, in which are two still-life pieces, by Böe, and two fine animal paintings, by Sigvald Dahl. An open, vaulted portico connects the reception room with the dinir.g-hall, in the adjoining edifice. The finest paintings in this apartment are a series of magnificent pictures by Adolph Tidemand (Peasant Life in Norway), and four well executed pieces by Frich. Adjoining the dining-hall is a smaller chamber for serving and arranging the viands. The kitchens, and the rooms set apart for the steward of the household, are in the basement.Christiania Omegn.

i®. Frogneraæteren ligger omtrent 3/-i Mil Nord for Christiania, 1370 Fod over Havfladen, Fra Altanen paa Hovedbygningen haves en aldeles storartet Udsigt over Christianiadalen og Fjorden; paa den et kort Stykke ovenfor liggende Tryvandshøide, der hæver sig til en Iløide af 1750 Fod over Havet, er opført et, 35 Alen høit Taarn, hvorfra man har en ligesaa vidtstrakt som overordentlig smuk Udsigt. Man kan herfra i klart Veir se det 11 Mile fjerntliggende Gausta, det 7 Mile borteliggende Norcfjeld samt Blefjeld, Skrimsfjel-dene, Bolær-Øerne, Gjeløen, Dragarkollen ved Strømstad, Fjeldene i Rakkestad og Tune, Fjeldene ved Kongsvinger, hele Nordmarken, Vahlbykampen i Gran osv., ligesom man ret lied for sig har den yndige Christianiadal i saagodtsom helt Panorama. Til Frogner-sæteren fører en god Kjørevei, anlagt af dens nuværende Eier, Konsul Ileftye, som med stor Liberalitet har givet Publikum Adgang til sin Eiendom.

20. Strax nedenfor Frognersæteren, i omtrent '/a Mils Afstand fra Byen, ligger det Staten tilhørende dauHtad SindgMygcasyl. De tretten Bygninger, som tilhøre Anstalterne, ere opførte af Architekterne Schirmer og von Hanno i en Stil, som nærmer sig Renais-sancen, og fuldførtes i 1854. I Asylet, som opfylder alle Nutidens Fordringer til en saadan Anstalt, kan optages omtrent 300 Patienter. Reisende kunne erholde Adgang til det ved at henvende sig til Direktøren.

21. Maridalen er en snæver Dalstrækning i Akers Sogn 3/4 Mil nordenfor Christiania. Den strækker sig, omgiven af høie skovbevoxede Granit-Aase, langs det 1/4 Mil lauge Maridalsvand. Dalen har en malerisk

From the roof of the lower a matchless prospect is obtained of the fjord and valley of Christiania. Two fountains embellish the terrace, and a short _ distance from the main structure, are the conservatories. Oscar's Hall has grounds and gardens of considerable extent, intersected by numerous drives and foot-paths At „Dronningbjerget" — a name given to part of the grounds — His Majesty King Charles XIV caused a monument to be erected to the memory of Grev Wedel Jarlsberg, whose bust rests upon a pedestal of granite; and at the southern extremity of the peninsula there is another monument, of cast iron, commemorating the visit of prince Christian Augustus. Tickets of admission to Oscar's Hall may be obtained, without payment, of Mr. Holst, one of His Majesty's chamberlains (offices in the so-called „Palaiet", 1st floor). Amount of gratuity given to the person who shows the building, optional.

19. About three quarters of a Norwegian mile to the north of Christiania, on the summit of a huge mass of granite, 1370 feet above the sea, lies the lovely Frogiierwæter (Chalet of Frogner). From the balcony of the main building, the view of Christiania, its vale and its fjord, is unrivalled in extent and beauty; and from the Tryvandsliöide a rocky eminence above the Sæter, the eye can plainly distinguish in clear weather the snow-clad peaks of Thelemarken and Yalders. Frognersæter is connected with the „bygd", (inhabited i district), by an

excellent road, built some few years since by the present proprietor of the chalet T. J. I Heftye Esq., who, with praiseworthy liberality, gives28

Beliggenhed og er rig paa Naturskjønheder. Vod den nordre Ende at' Vandet er Ruinerne af en Stenkirke, i daglig Tale kaldet Marikirken (Margretakirken). Ved Vandets søndre Ende er Vandindtaget for Vandledningen til Christiania. Vort Billede fren;stiller Udsigt over Mari dals vandet, fra Grefsenaasen.

22. «Urc'gen Blad. en Koldtvands Kuranstalt, der blev aabnet i 1857 og eier. af et A olieselskab. Badet har Aar for Aar vundet i Yndest og Anseelse og dets Søgning er i stadigt Tiltagende. Dets Bygninger, der ligger frit og sundt ved Foden af Grefsenaasen, omgives af et Parkanlæg og frodig Naaleskov. I Badetiden er daglig Diligencefart mellem Byen og Badet, og mange af Byens Folk gjøre Udflugter herop for at nyde den smukke Udsigt, som Badets nærmeste Omgivelser frembyder.

23. SnrtibrnaU'n er en Konsul Ilefty tilhørende Eiendom omtrent 1 Mil |i Øst for Christiania, som i Sommermaanederne er Maalet for Udflugter af en stor Del af Christiania Indvaanere, der paa Søn- og Helligdage søge Forfriskelse ved at indaande Fjeld- og Skovluft efter Ugens travle Færd. Til denne yndige, trange Dal, der er omgiven af tildels steile, skovbevoxede Fjelde, og hvis Bund optages af det maleriske Nøkle-vand, fører god Kjørevei, som ogsaa frembyder mange smukke Partier. Sarabraatens Hovedbygning, som er en Gjengivelse af et østerlandsk Bondehus, ligger paa en Fjeldhøide, der hæver sig næsten lodret op af Nøkle-vandet. I nogen Afstand fra Bygningen ligger en Aas — Haukaasen —, hvorfra haves en saa vid Udsigt, at man i klart Veir kan se Tinden af Gaustafjeld i Thele-

permission to the public to visit his charming property.

20. Distant about half a Norwegian mile from the city, at the foot of the Frognersæter fjeld, is C£aii8t<*d Lunatic Asylum, an etablishment belonging to the State. The buildings (completed in 1854) were erected by the architects Schirmer and von Ilanno, architects of the city, in a style approaching the Renaissance. This Asylum, which meets every modern requirement, affords accomodation for 300 patients. Tourists can obtain admission on applying to the manager of the etablishment.

21. Maridalen is a picturesque valley in the parish of Aker, three quarters of a Norwegian mile north of Christiania. Shut in by lofty granite ridges, it extends along the shores of the Maridalsvand, a lovely mountain lake, about a quarter of a mile in extent. At the northern extremity, are the ruins of a church, bearing among 4he peasantry of the district the name of Marikirke (the church of St. Margaret); the southern extremity communicates with the pipes of the Christiania Water Works Company. The Lake of Maridal is fed by the streams and rivulets of Nordmarken, a forest tract several Norwegian square miles in exteut, the property of Baron Wedel-Jarlsberg. The comparative proximity of Nordmarken to Christiania, and the grandeur of its scenery, renders the locality a favourite resort for tourists in the summer months.

22. About a quarter of a Norwegian mile io the north of the city are the Hath* of Grcftcii, a water-cure etablishment — started a few years since — whichChristiania Omegn.

marken. Til Aasen kan man komme ad to "Veie, hvoraf dog den længste for Herrer er Jangt at foretrække, baade paa Grund af sin Skjønhed og formedelst de mange og forskjellige Vanskeligheder, man her maa gjcntiemgaa for at naa frem. Man maa nemlig her, uagtet Veistykket ikke er langt, have Fører og denne vil ikke undlade paa en i det underliggende Vand lodret nedstyrtende Fjeldhammer at gjøre opmærksom paa en Spalte, hvori man kan høre Vandets Skvulpen, naar Stene og lignende slippes derned.

25. Paa Østsiden af Christiania ligger (len smukke Liabrochausse, der frembyder mange henrivende Prospecter. Især er dette Tilfældet med det storartede Bygværk (Nr. 2."») Linn Jernbanebro (ca. '/a Mil fra den ved Bundefjorden smukt beliggende betydelige Lian Herregaard og ca. 1 Mil fra Christiania) til hvilken især om Sommeren Byens Indvaanere i stor Mængde gjøre Udflugter. Broen er et af Landets største Inge-nieurarbeider (Længde 750 Fod og Høide fra Dalbunden 108 Fod).

24. JMækltelnget og Ormøen. Under Liabro-chausseen og Ekeberg, ved Begyndelsen af Bundefjorden, er Bækkelaget smukt beliggende og bebygget med en Mængde vakre Landsteder samt er ved en Bro forenet med den yndige 0 Ormesund, ligeledes bebygget med vakre Sommervillaer.

has proved a remarkable success, every year showing a considevable increase in the number of patients and visitors. Grounds tastefully laid out, and luxuriant fori sts of fir and pine surround the building?, which are siluated in a bracing and salubrious locality at the foot of Grefsenaasen.

23. Sarabranten is the name of a small estate, about a mile to the east of Christiania, belonging to T. J. Heftye Esq. the banker. In summer thousands of weary townspeople repair to this lovely spot on Sundays and holidays, to recruit their exhausted strength by inhaling the firscented air of the fjelds. An excellent road, passing through scenery of great beauty and variely, leads direct to this romantic vale, shut in by lofty and precipitous mountains, with a sheet of water, the Nöklevand extending through its entire length. From Bryn Railway Station a more northerly road may be taken, the Lutvand, — where boats can be generally obtained, having then to be crossed. The main building at Sarabraaten is an exact model of a peasant's home in Osterdalen. It stands on the brow of a rock, rising boldly above the Nöklevand lake. At some distance from the dwellinghcuse there is a huge mountain ridge, c alled the Haukaasen, from which I he prospect is magnificent, the summit of the Gaustafjeld in Thelemarken being distinctly visible in clear weather. Two routes lead to this attractive spot, the longer and more picturesque of which is hardly practicable for ladies; and the difficulties of the ascent render a guide's assistance indispensable even to gentleman.

25. On the East side of Christiania runs theSO

Mellem Christiania og Kongsberg.

SO. Sandvigen, der ligger l2/io Mil fra Christiania, er et Strandsted, særdeles smukt beliggende paa Vestsiden af Christianiafjorden og bebygget med en Mængde vakre Landsteder, hvoriblandt den store Eiendom Kjørbo. Stedet frembyder mange henrivende Prospecter over Christiania og Fjorden.

25. äKvalt fad Jernbanebro, ved Stationen Hval-stad, l7/io Mil fra Christiania, er en mærkelig Træbro (560 Fod lang og 80 Fod høi), fra hvilken man har en smuk Udsigt over Christiania, Fjorden og Øerne. i/4 Mil fra Hvalstad Station ligger Skougum Gaard, hvorfra Opstigningen foregaar til Skougumaasen, fra hvilken storartede og vide Udsigter over Byen, Øerne og Fjorden, lige til Drøbak, frembyder sig.

2f#. Ekernvandet. Naar man paa Touren til Kongsberg har passeret Hougssund og Vestfossen (67/io Mil fra Christiania), passerer man gjennem det smukke og velbyggede Eker og forbi den maleriske og tildels med høie Fjelde omgivne Indsø Ekernvandet, ved hvis Bredder vakre Gaarde tilligemed Kirken ligger.

20. fLabrofos, der ligger 7-> Mil fra Kongsberg, er et pragtfuldt og malerisk Vandfald, der dannes af Laagen. Her ere nu flere store Træsliberier anlagte. Vort Billede fremstiller et Parti af Fossen.

Environs of Christiania.

beautiful UabrochaiiRsé a newly laid-out road, frotri whence numerous lovely prospects meet the eye, and one grand feature stands especially prominent viz. that fine specimen of engineering skill the Uan railway bridge (111. 25) (about Va a Norwegian mile from the extensive and beautiful mansion of Lian which is situated near the Bundefjord and a distance of 1 Norwegian Mile from Christiania, to which seat, particularly in summer, the inhabitants of the city make excursions in great numbers. This bridge is 750 feet in length and its altitude is 108 feet above the surface of the valley).

24. Bækkelaget and Ormöen. Between the Lia-brochaussé and Ekeberg, and at the head of the Bunde-fjord, Bækkelaget is situated and ornamented by many beautiful villas, and, by a bridge, the mainland is connected to the charming island called Ormöen, upon which there are many delightful summer residences.

Between Christiania and Kongsberg.

26. Sandvigen, a village that lies l2/io Norwegian mile from Christiania is what is called a „strand town" and is delightfully situated on the western side of the Christiania Fjord, this village can boast of a great number of beautiful country seats, amongst which the extensive, and beautiful farm called Kjörbo, and affords a variety of attractive views of Christiania and the Fjord.Between Christiania and Kongsberg.

31

Numedal.

Vestenfor Hallingdal ligger Numedal, hvis Bund tildels optages af Nordmandslaagen og gjennemløber den (lyhe trange Dal i en Strækning af ca. 14 Mil. Den egentlige Numedal bestaar blot af to Præstegjeld, Rollaug og Flesberg, men den ydre Del af Dalen, der er mere aaben og skikket til Bebyggelse, udgjør Sandsværs Præstegjeld, hvori Kongsbergs Sølvværk er beliggende. — Dalens Jordbund er stenigt og tildels sandigt og mindre skikket til Agerbrug; under de fleste Gaarde, især de nordligste, ligge derimod oppe paa tjeldene særdeles fede Græsgange. — Numedølen vil gjerne handle, og de numedalske Handelskarle ere kjendte viden om. Det er i Regelen ikke blot stærke, velbyggede og smidige, men ogsaa opvakte, oplyste og kloge Karle, der ikke sjelden ved sin Handel tjene saamange Penge, at de tilsidst kjøbe sig en stor Gaard nede i Fladbygderne eller omkring Kongsberg. — Gjennem Numedal er god Landevei langs Laagen, men paa Grund af sin afsides Beliggenhed og lidet udviklede Communicationsmidler er Dalen lidet besøgt af Turister.

30. Norefjorden eller Norevandet (870 Fod over Havet) er en 2 Mile lang smal Fjord, omsluttet af høie smukke Fjelde og en ret vakker, men noget ensformig Bygd med gode og store Gaarde. Paa Norefjordens vestlige Side staar Nore gamle Kirke, i hvilken der findes nogle høist kuriøse Malerier og Indskrifter.

HvaJtatad Railway ISridge, near the Hvalstad Station, l7/io N mile from Christiania, is a remarkable wooden bridge (560 feet long and 80 feet high) whence may be obtained a fine view over Christiania, the Fjord, and islands. V4 N. mile from Hvalstad station lies Skougum farm where the road ascends to the summit of Skougumaasen, from which elevation is obtained a grand extensive view over the city, Fjord, and islands, as far as to Dröbak.

2N. Ekeriivandet. On the way to Kongsberg, having passed through Hougsund and Vestfossen (67/10 N. mile from Christiania) the route lies through the lovely and well populated village of Eker and beside the picturesyne lake, Ekernvandet, which is partly surrounded by high mountains, and on the borders of which lie many beautiful dwellings, and the church.

29. liabrofos which lies Va N. mile from Kongsberg is a splendid and picturesque waterffall formed by the river Laagen. There are now several large wood-pulp mills erected here. Our picture represents a view of the „Foss".

Numedal.

To the west of Hallingdal lies Numedal a great portion of which valley is occupied by the Nordmandslaagen which runs throgh this deep narrow dale a distance of about 14 N. miles. Numedal properly con-32

Numedal.

Thelemarken.

Efter de aabne og velbyggede Strækninger om Christiania og Drammen med Silurformationens rige Vegetation følger den trange og alvorlige Kongsbergdal med sine Sandmoer og sin tarvelige Plantevæxt skjærende ned i Grundfjeldets Gneislag og saa — efter en Overgang af næsten høifjelsk Karakter — Thelemarken gamle Kvartslag i mangfoldige Forgreninger af Høider og Dale, de første undertiden af storartede Former og de sidste

af en henrivende Skjønhed, med en Natur, hvis Eiendommelighed er afpræget i Alt, ikke alene i Landskabet, men ogsaa i Folket. Den ranke, smidige Væxt, det kraftige og dog bløde velklingende Sprog, der tilligemed Klædedragt, Bygningsskik og Levesæt i det Hele er lidet forandret gjennem Tiderne, ere stærkt fremtrædende Eiendommeligheder hos Thelebonden; ja hvert enkelt Bygdelag har sine Særegenheder, der fastholdes og fremhæves som noget aparte. Kun i de sydlige Egne har Berøringen med Fremmede formaaet at give Dragt og Husstel et mere bymæssigt Præg. Udenfor de store Landeveie maa den Reisende ikke vente at finde synderligt af de til et civiliseret Liv hørende Bekvemmeligheder paa Bonde-g aar dene.

31. Tiniiefos. Fra Tinnsjøen udspringer Tinne-elven, over hvilken der, i Nærheden af Stationen Nod-odden, fører en Bro og her danner Elven den smukke og maleriske Tinnefos, ned hvilken der nu findes anlagt flere Fabriker.

sists of only 2 parishes, Rollaug and Flesberg, but the lower portion of the valley, which is the wider and more suitable for habitation, is called Sandsvær, in which parish the Kongsberg silver works are situated. The soil of the valley is stoney, and partially sandy, and not well suited for agricultural purposes; there in, however, belonging to most of the farms, especially the most northerly, very rich pasturage on the mountain plains. — The Numedal peasants evince great aptitude for trade, and, as such, have a wide-spread reputation. As a rule they are not only strong, well maae, and active, but also clever, enlightened sensible fellows, and it is no unusual thing for one ot them to make so much money by dealing as to enable him to purchase a large farm on one of the plains or in the neighbourhood of Kongsberg. — Through Numedal there is a good high-road alongside the Laagen. but, on account ,of its remoteness from the general track, and the imperfect developement of the means of communication, this valley is rarely visited by tourists.

30. Norelj orden or Norevandet (870 feet above the sea) is a long, narrow, lake, 2 N. mile long, surrounded by grand towering mountains and a very beautiful, though somewhat monotonous hamlet of good and large farms. On the western side of the Norefjord, stands Nore old Church, in which there may be seen several very curious pictures and inscriptions.Thelemarken.

32. Straiul eller ftmæs. Ved en liden Arm af Tinnsjøen, der kaldes Vestfjorden, ligger Anløbsstedet Strand, hvor de Passagerer, som skulle besøge Vest-fjordalen, afsættes, og hvor man kan erholde godt Logis til rimelige Priser.

33. Mitterdal« Kirke ligger i Nærheden af Stationen Lysthus. Kirken er en af Norges mærkeligste ældgamle Stavekirker, i Byzantinsk Stil, med Svalgange og Snitværk.

34. Rj ti kan f oh og 35, Oauntft og Vestfjorddalen. Fra Strand eller Ørnæs (se Nr. 32) fører en god Vei op igjennem Vestfjorddalen, der udmærker sig ved sin Skjønhed, og her faar man det første Syn af Gausta, hvilket er glimrende. — Fra Dale opover mod Bjukan bliver det stedse trangere og vildere, indtil der ved Vaa ikke længere er Rum til nogen Vei, idet Fjeldet gaar bråt ned i den skummende Maanelv, og den Reisende maa nøies med en smal Fodsti. Efter 7a Times Stræv naar han op til Turistforeningens Eiendom Krokan, hvor der kan erholdes godt Logis og god Beværtning.

Fra Krokan er der ikke mange Skridt til Udsigten til Bjukanfossen. Denne Fos er med Rette berømt Bom et af Norges vældigste Fossefald; paa denne Side af Høifjeldet er den uden Sammenligning den største. Efter Vibes Høideraaalinger er dens lodrette Faldhøide 780 Fod. Den tager sig mest imponerende ud, naar Vandmassen ikke er meget stor; thi i dette Tilfælde er dens nederste Halvde skjult af bare Skum og Taage. Istedetfor at forsøge paa en Beskrivelse af saa store og ophøiede Naturscener, sige vi kun: „Gaa selv og

After the open, well-tilled districts round the capital and Drammen, comes the Kongsberg valley, rugged and narrow, with sandy wastes and scanty vegetation, cutting through the shists of the bottom-rock; and then, after a transition almost alpine in character; the ancient quartz rock of Thelemarken, with its mountains and valleys, the former majestic often in size and shape, the latter of entrancing beauty, — yet so peculiar withal, that Nature has

here set her stamp upon the people no less than the place. A lithe and powerful frame, a speech sonorous yet soft and pleasing, and which, with costume, habits, and general mode of living, has undergone but little change in the course of centuries, are distinguishing characteristics oftheThele-mark peasant. Every parish has its own peculiarities, prized and adhered to as the best of ancestral bequests. In the southern provinces only can the influence of the outer world as yet be traced. At a distance from the great high-roads, the tourist must not expect the comforts of civilized life.

31. Tinnefog. From Tinnsjöen, the Thinnelv takes its rise; over this river, near the station called Nododden, there is a bridge where is formed the beautiful and picturesque waterfull the „Tinnefos" beside which several works are now erected.

38. Strand or örnsea, by a small branch of the Tinnsjöen, called Vestfjorden, lies the stopping place Strand, where passengers intending to visit Vestfjord»

se!" Turistforeningen har anlagt en Sti nedover Fjeldet for Udsigtens Skyld, men den er nu afspærret, da den var farlig at benytte. Den store fremspringende Sten, som hidtil hyppigt af de Reisende har været besteget for derfra at betragte Fossen, uagtet Stenen ikke laa ganske fast, er nu sprængt bort, da letsindige Reisende trods anbragte Stængsler, alligevel vovede sig ud paa den. Den bekjendte „Maristiender strækker sig skraat opover og kun bør betrædes af øvede Fjeldvandrere, giver ikke synderligt andet Udbytte end at kunne sige: „Ogsaa jeg har været der". Høist paafaldende er her Synet af Gausta. Man har vanskeligt for at tro, at den spidse Pyramide, man her ser fra Nord, er det samme Fjeld, der fra Øst viste sig som en lang Ryg. Og dog er det saa; Gausta er kiledannet, saa at man bogstavelig kan sidde paa den øverste skarpe Sten som paa en Hesteryg og se ned til begge Sider over jevne, men bratskraanende Fjeldsider mange Tusinde Fod dybt. Fast Berg sees ikke; det er ikke andet end en Stenur af Kvartsblokke, som Kulden og Forvitringen har løsnet ud lige fra selve den øverste Top, skarpe og kantede og store som Huse. Dristige Fjeldvandrere have fra Toppen rutschet ned over Langtonnen eller steget ned over Stenuren ved Siden af samme, hvorved ispares et Par Timer; dette bør man dog helst lade være, da det ikke er uden Fare paa Grund aflssprækker eller Stenrap. Gausta er 6000 Fod høit og rager kongeligt op over Fjeldene vidt og bredt. Opstigningen fra Dale (790 Fod over Havet.) er naturligvis tung, men ikke vanskelig. Paa Toppen er af Turistforeningen anbragt i et Hylster af Zink en Pro-

dalen are landed, and where good lodgingB may be obtained at a reasonable price.

33. Hitterdals cliurch stands near the station Lystlius, and is one of Norway's most remarkable ancient „Stave" churches, it is built in the Byzantine style, with balconies, and carved work.

34. IiuhjnnfoH and (35) Gausta and Vestfjorddalen. From Strand or Ørnæs (see Nr. 32) a good road runs through Vestfjorddalen, a valley of singular beauty and where we obtain the first glimpse of Gausta mountain in its imposing majesty. From here to Vestfjorddalen the road is good, the scenery of the valley being particularly fine; the first glimpse of the Gausta Fjeld is magnificent. At Dale tolerably good quarters. From Dale to Rjukan, the valley grows more and more confined, till, at Faa, a road is no farther practicable, the rocky masses sinking precipitously into the foaming torrent of the Maanelv; so the traveller must needs content himself with the narrowest of foot-paths. Half an hours' exertion will bring him to Krokan farm, (the property of the Tourists' Club), who provides tourists with comfortable apartments and excellent board.

Krokan is but a few paces from the spot where the first view of the Bjukanfos bursts upon the traveller. This glorious cataract is justly renowned as one of the mightiest of Norwegian falls; on this side of the mountains, it is beyond comparison the first, as regards body of water, no less than perpendicular height of fall, which according to Vibe s measurements, is 780 feet. It presents the most imposing appearance when the river is somewhat shallow, for, with the greatestThelemarken.

tokol, i hvilken de Reisende kunne tegne sine Navne. I Lang fondsæter en under Gaustdknæerne, i den halve Høide, erholdes Hvile og Forfriskning.

36. isaiidaggvantiet er et prægtigt Fjeldvand, af lignende Karakter som Tinsjøen, hvis Fjelde dog have et mere nøgent og alvorligt Udseende. Bandags-vandet ligger kun 220 Fod over Havet og kan paa fiere Steder fremvise en storartet Naturskjønhed. Af de Bandagsvandet omgivende Fjelde kan fremhæves „Munken" med Skikkelse af en Munk, der velsigner en knælende Kvinde. I Nærheden af Bandagsvandet ligger Trisæt Sanatorium med smukke Omgivelser.

3J. uiefoM. Paa det Sted, hvor Songa falder ud i Nordsjø, er den store og betydelige Eiendom, Jernværket Ulefos særdeles vakkert beliggende paa en liden Høide, med en stor og smuk Park.

3«. Michaeltihuleii. Ved Nordsjø og i den nederste Del af Lifjeidet ser man en stor Hule, der benævnes Micliaelshulen eller MicJiaelskirJcen, fordi den i den katholske Middelalder har været brugt til at holde Gudstjeneste i.

39. Löveid Kanal, som forbinder Skiens Kanal med Nordsjø, er et af Landets mest storartede Kanalanlæg og frembyder tillige forTouristen mange smukke og seværdige Punkter. Kanalen har 4 Sluser.

body of water, the lower half of the falls is completely hidden in a cloud of mist and spray: hence the name, „Rjukanfos", — smoking or seething waterfall. We will not attempt a description of anything so wonderful and sublime: let those who can, repair to the spot, and view with their own eyes this master-piece of Nature's. The day-book at Dale contains enough of enthusiastic descriptions, both in prose and verse, in half the languages of Europe. The path down the mountain-side, made by the tourists' Club, to obtain a finer view of the Foss, is now blocked up, being considered dangerous. The huge projecting rock which tourists are in the habit of climbing, is no longer secure, and should not in future be ascended. Except to say, „I have been there too", little is to be gained by taking the well known, „Maristienwhich stretches upwards in an oblique direction: at least none but experienced Alpine tourists should venture on so dangerous a path.

The view of Gausta from this point is strikingly singular. It is hard to conceive, that the sharp-pointed pyramid, seen here from the north, is the mountain that, from the east, has the appearance of an immence ridge, Gausta Fjeld is wedge-shaped; you can literality bestride the topmost stone, and gaze down upon the smooth, but abruptly sloping sides, thousands of feet in depth. Connected rock is not to be seen; nothing but a vast incline of debris, huge blocks of quartz, sharp and rugged, which cold and the weather have detached from the very summit. Adventuresome people have slid down the Langfonnen, or picked their way

Ringerike.

Dette maleriske, yndige og idylliske Landskab, med sine mange storartede Naturskjønheder og andre seværdige Punkter, er nu viden bekjendt baade for Ind-lændinge og Udlændinge. Her meddele vi kun en kort Beskrivelse over de Billeder, som Bogen indeholder.

49. Svanggtrandsveien er med Rette berømt som en af Landets prægtigste Veie, saavel paa Grund af det Storartede i selve Anlægget, som formedelst den maleriske Udsigt over Fjorden, dens store geologiske Interesse som et fortløbende Snit i Fjeldmassen og dens yndige Omgivelser. Tyrifjorden med sine Arme Holsfjorden og Stensfjorden (220 Fod over Havet) danner et anseeligt, næsten firkantet Vandbassin, omgivet i Syd af Sylling og Modum og i Vest, Nord og Øst af Ringerikes deilige Trakter. Langs Østsiden af Fjorden strækker sig den mægtige Aasryg Krogskoven.

41. Sundvolden. Ved Enden af Svangstrands-veien og lige under Krogkleven er Gjestgiverstedet Sundvolden smukt beliggende. Her kan man erholde godt Logis og god Beværtning, og herfra foregaar Opstigningen til Krogkleven, enten tilfods eller til Hest, som man kan erholde leiet paa Sundvolden.

42. Krokkleven er en ved Sundvolden beliggende steil, omtrent i/A Mil lang Bakke, der i ældre Dage, da Hovedveien til Bergen gik over Ringerige, var anseet som slem og farlig at passere. Gjennem en trang Fjeldkløft med Granskov og Fjeldvægge paa Siderne og Bækken brusende i Dybet ligger Veien ret

Thelemarken.

through the debris at its eides, thus saving a couple of hours or more. But this mode of descent is hardly to be recommended, being not a little dangerous, from gaps in the ice, and the possibility of a landslip.

The Gausta Fjeld is 6000 feet high, and towers nobly above the rurrounding mountains, far and near. The ascent from the valley (700 feet above the sea), though naturally attended with considerable exertion, is nowise difficult. At the summit, the Tourists' Club have placed a zinc case, containing a roll of paper, in •which travellers can inscribe their names. At Lang-fondsæteren, on the Gausta Fjeld, about half way up, rest and refreshment can be obtained.

36. zsandagNvandet is a beautiful mountain lake, resembling in character the Tinsjö; the mountains environing the latter wear however a less rugged aspect. The Bandagsvand is not more than 220 feet above the level of the sea. One of the mountains, „Munken11, presents some resemblance to a monk, in the act of blessing a women kneeling at his feet. — In the neighbourhood lies Trisæt Sanatorium.

3J. Ulefos is a extensiv iron work, beautifully situated on a peak, by the falls of Songa in Nordsjö.

38. St. Michaels Church, a large cave in the lower part of Lifjeld by Nordsjö, in which Divine Service, in times gone by, is performed.

39. Löveid Canal is a celebrated canal-work with enormous floodgates, who connect the Skiens-canal with Nordsjö.Ringerike.

opover. Det er saa bråt, at Klevstuen oppe paa Toppen, neppe '/'. Mil fra Sundvolden, ligger 1000 Fod høiere end dette Sted. Men deroppe fra disse Udsigter skuer man ud over et Landskab saa imponerende og pragtfuldt, at man neppe noget Sted i det sydlige Norge kan se noget Lignende. Hverken Pen eller Pensel formaar at skildre eller fremstille de maleriske og storartede Naturskjønheder, som herfra frembyder sig for Øiet; kun dette til Orientering: I Forgrunden en bråt Styrtning lige ned til Fjorden, med Skov og Stenur i vild Forening, — Gaardens Huse dernede sees som smaa Terninger, — den lange Bro over Sundet, — Fjorden med dens Viker og Odder; — Ringerike, Modum og Sylling og mange fjernere Egne, og Gausta, Nore-fjeld og andre Snefjelde et Snes Mil borte i Horizonten.

43. nönefoH, Kjøbstad med 1,200 Indbyggere, ligger ved Bandselvens Møde med Bægna, der her danner den mægtige Fos, som Byen har sit Navn af; den samlede Elv, Storelven, gaar derpaa ud i Tyrifjorden, som igjen ved Vikersund har "Udløb gjennem Bramselven. I Hønefos er Madame Glatvedts Hotel (udmærket Kvarter) og Jernbanehotellet. Byens Omegn er meget smuk. I Nærheden er Hofs fos og Svine fos, som fortjene at tages i Øiesyn.

St. Olafs Bad

paa Modum, blev aabnet i 1857, og dets ypperlige Jern-vand og Rigdom paa Naaletræer, i Forening med en

37

Ringerike.

This picturesque, lovely and idyllic landscape, with its various natural beauties and many interesting and historic places, is now well known both to Norwegians and foreigners. Here we only give a brief discription of the pictures which this collection contains.

40. SvniigHtrAndHveieii, is justly esteemed one of the best highways in the kingdom, — on account of the engineering difficulties surmounted, no less than the de-lighful view of the fjord, — and its great geological

attractions, being a deep and continuous section of the rocky masses, — and its lovely environs; — Tyrifjorden, with its two arms Holsfjorden and Stcnsfjorden (220 feet above the sea), is an extensive, almost quadrangular sheet of water, bounded on the south by Sylling and Modum, and on the west, north, and east, by the beautiful districts of Ringerige. Along the eastern shore of the fjord stretches the huge mountain ridge called Krogskoven.

48. Sundvolden. At the end of the Svangstrands-veien, and directly under Krogkleven, is delightfully situated the posting station of Sundvolden. Here can be obtained god lodgings and refreshment, and here begins the ascent of Krogkleven, which may be made either on foot or on horsebak — horses me be hired at the station.

42. Krogkleven should be ascended partly to see the sort of roads people put up with years ago, but above all te enjoy the magnificent view afforded38

St. Olafs Bad.

Ringerike.

heldig Beliggenhed i en paa Naturskjønheder rig Egn samt en dygtig Bestyrelse, har nu gjort det til et af de mest berømte og besøgte Badesteder i Norden.

44. Parti aff St. Oljifs Slndw galonbyguting.

45. Kaggefos. I St. Olafs Bads Park ligger Kaggefos, der dannes af Snarumselvens (Hallingdals-elvens) samlede Vandmasse og frembyder et imposant og malerisk Skue. Billedet fremstiller et Parti af denne smukke Fos.

46. Doviggfoø hører blandt de mest yndede Udflugter fra St. Olafs Bad. Imellem Stationerne Houg-sund og Aamot, og efterat man har passeret Skotselven Station, gaar Banen paa en vakker Jernbro over Døvigs-fos, der, især om Vaaren og Forsommeren, naar Vandmassen er stor, tager sig pragtfuldt og storartet ud.

Hallingdal og Valders.

En Reise over Høifjeldet fra Østlandet til Bergens Stift frembyder saa mange Overgange og Afvexlinger i Henseende til Høideforhold, Plantevæxt og Naturbeskaffenhed i det Hele — Folkekarakteren ikke at forglemme, — at Yderpunkterne af denne Route danne slaaende Modsætninger. Denne Iagttagelse kan naturligvis kun gjøres fuldt ud, naar Reisen foretages om Sommeren: thi kun da kan man dømme om Plantevæxten, denne vigtige Faktor i et Landskabs Karakter. Disse Trakter vi her levere enkelte Billeder af, viser

from this charming spot. Through a narrow ravine, the sides clothed with fir and pine, and with a burn brawling below, the steep road lays straight before you. So precipitous is the bill, that Klevstuen, a small farm at the summit, not more than one-eighth of a mile from Sundvolden, lies 1000 feet above it. But arrived at the top, you behold a landscape so lovely and varied, that probably no other spot in southern Norway can compare with it. Language is weak in describing such glorious scenes: a few words only must suffice. In the foreground, a precipice down to the fjord itself, with a wild mingling of forest and debris; tbe houses of the farms below mere specks, the long bridge across the sound, — Modum, and Sylling, and many distant tracts — and Gausta, Norefjeld, and other snow-peaks, a score of miles away on the horizon. There are two points from which the wiews are finest, called resputively ..Dronningens" and „Kongens Udsigt" ; the latter is the grandest.

43. HönefoH is a town with 1,200 inhabitants, situated at the junction of the Bandselv with the Beegna, which form here the magnificent falls from which the town derives its name. The river, Storelven, then empties into the Tyrifjord, which, at Vikersund, pours its waters into the Dramselv. Excellent quarters at Madame Glatvedt's Hotel, and at the Jernbanehotel. The environs of the town are very beautiful: Hofsfos and Svinefos, a little up the river are worth a visit.Hallingdal og: Valders.

39

disse Modsætninger saameget stærkere, som Udgangs-1 punkterne paa begge Sider ere indbyrdes mere ulige end ved andre Fjeldovergange. Den rige og prægtige Christianiadal med sine smilende Landsteder, ogRinge-rige med sine veldyrkede Gaarde, — Randsfjorden og Yaldersdalen med sin kraftige Fjeldnatur og rige Afvexling, —

Hallingdal med sine mørke Granelier, — Filefjeld med sin øde og dog saa lierlige Natur, — og saa Lærdal med sine „Gjøgrer og Jutuler", med sine styrtende Fossefald og flere Generationer af Veie, den ene ovenover den anden.

45. Næs i Hallingdal ligger paa en Slette i en smuk og frugtbar Dal ved den brede Elv JBrumma og ser ud som en stor Landby, thi Stedet er Dalens Midtpunkt, har en ny Kirke og Distriktsfængsel, ligesom flere Embedsmænd bo her. Elven fra Næs til Gulsvik danner paa flere Steder smaa Fossefald og Stryk, men alligevel befares den ofte i Baad af Bønderne. — Paa Næs faaes meget godt Kvarter.

48. Anis Kirke. Denne mærkelige gamle Stavekirke ligger i Nærheden af Skydsskiftet Sundre. Kirken er, trods sin Ælde, temmelig godt vedligeholdt og fortjener at tages i Øiesyn.

49. Fagernæs i Valders har en vakker Beliggenhed ved den smukke Strandefjord og er nu indrettet som Hotel.

5©. Nystuen pan Filefjeld ligger ved Vestenden af Utrovandet (3,162 Fod over Havet). Alle dens tre lange Bygninger ligger langs efter Dalen; de vilde ikke kunne modstaa Vinterstormene, hvis de vendte Breusiuen mod. Nystuen er en af de Fjeldstuer, der

St. Olafs Bad

at Modum, was opened in 1857. The chalybeate springs and conifer woods, in conjunction with the scenery amid which it is located, together with good management, have rendered St. Olafs Bath, in the course of a few years, one of the most frequented etablishments of the kind in the North of Europe.

44. The Saloon-building at St. Olafs Had.

45. Kaggefos lies in the St. Olafs Bath park; is formed by the combined waters of the Snarumelv and Hallingdalselv and presents an imposing and picturesque sight. Our drawing is a part of the beautiful waterfall.

46. Möviksfos is one of the most favourito places for excursions from the St. Olafs Bath. Between the station Hougsund end Aamot and after having passed Skotselvens station the Railway is carried over a beautiful iron-bridge across the Döviksfos, which, particularly in the spring when the mass of water is large, presents a delightful and imposing appearance.

Hallingdal and Valders.

An excursion across the vast range of fjeld extending from the eastern districts to Bergens Stift, comprises so great a variety of shanges and transitions, as regards altitude, vegetation, and geological structure,40

Hallingdal og Valders.

Hallingdal and Valders.

bestaar ved Bidrag af Staten for de Veifarendes Skyld; som Gaard er den ikke stort værd. Der er sagtens godt Sommerbeite — flere Sætre ligger i Nærheden —, men Sommeren er kort og Vinteren lang og haard, og det er ikke for Hverdagsmennesker at være Skydsskaffer her paa den Tid. Da Knut Nystuen for endel Aar siden flk Medajlen for Borgerdaad, var den ledsaget af Manges Velsignelser, som havde Gamle-Knut og hans djærve Sønner at takke for, at de ikke bleve liggende igjen ude paa Vidden, naar Snestormen faldt over dem i sin Vælde og hvirvlede Snemasserne tykt og tæt omkring dem.

51. »orguiidg Kirke (i Lærdal). Denne ærværdige gamle Kirke er den bedst vedligeholdte Stavekirke i Landet. Den mørke, fantastiske Bygning, med Dragehoveder paa de talrige Gavlspidser, midt inde mellem de mørke Fjelde, gjør et eiendommeligt Indtryk. Den fortjener en nærmere Besigtigelse; Kirkenøglerne faaes paa den nærligeende Gaard Kirkevold. Lige ved Siden af den gamle Kirke ligger den nye, der er bygget i en eiendommelig Stil. en Tillempning af de gamle Stavekirkeformer til Nutidens Fordringer; desværre er den lagt saa nær ind til den gamle, at ingen af dem kommer til sin Ret.

Eidsvold.

Eidsvold er i den nyere Tid bleven navnkundig ved den konstituerende Rigsforsamling i 1814. der holdtes I

— not to mention the character of the people, — that the two extremities of the route exhibit the most striking contrasts. But, to recognize the full force of this, the journey must be made in summer; then only can a just idea be formed of the flora, a most important feature in the character of every landscape. In these districts, from which we are going to deliver a few drawings, these peculiar contrasts are the more apparent, inasmuch as the starting points on either side of the fjeld display a wider difference than in any similar locality. The rich and beauteous vale of Christiania, dodded over with rural seats and smiling hamlets, the well cultivated tract of Ringerike; Randsfjord and Valdersdal with their brilliant Alpine scenery, the dark pine glades of Hallingdal, the wild and majestic, but desolate scenery of the Fileijeld, and so Lærdal, with its „Gjögrer and Jutuler", its foaming torrents, and multiplicity of roads, stretching one above the other!

4f. Næs in Hallingdal is situated on a plain, in a lovely and fruitful valley on the broad river Brumma, and was the appearance of a large village, for this place is the centre of the valley, has a new church and District prison, and the residences of many civil funcionaries. The river from Næs to Gulsvik forms many small waterfalls, and smaller rapids, which however often the peasants pass in boats. In Næs good lodgings may be had.

4«. Aalu churcli, this remarkable old „Stave"-church is situated in the neighbourhood of the posting station Sundre. The church, is, in spite of its age,Eidsvold.

paa Ilovedga arden ved Eidsvolds Værk, V2 Mil fra Kirken og Eidsvoldsbakken, ved Jernbanegaarden. Her var det gamle EidsveUir, hvor det af Halfdan Svarte i det 9de Aarhundrede indstiftede Eidsivathing rimeligvis har været holdt.

52. Eidsvoldabygniiigen. I denne Bygning var det at Rigsforsamlingen i 1814 holdt til og her var det at Grundloven blev given og antaget. I Bygningen findes nu en større Samling Portræter — det saakaldte Eidsvoldsgalleri — der frembyder meget af Interesse.

53. Eidsvoldsbakken ligger i Nærheden af Eidsvolds Kirke. Her blev for c. 40 Aar siden oprettet et Badested, der i længere Tid hensygnede, men nu igjen er kommet i Mode. Egnen og Omgivelserne er smuk, og et prægtigt Jernbanehotel findes i Nærheden.

M j 0 s e n.

Mjøsen, Norges største Indsjø, har et Fladeindhold af henved 3 □ Mil og er 9 Mil lang; den ligger 400 Fod over Havet. Dens største Dybde lige under den høieste Del af Skr ei fjeldet, som løfter sin Granittop 2,000 Fod høit midtveis mellem Eidsvold og Hamar, er funden at være 1,440 Fod; dens Bund ligger altsaa over 1,000 Fod lavere end Havets Overflade og flere Hundrede Fod lavere end Christiani a fjorden s Bund. Mjøsens vigtigste Tilløb er Gudbrandslaiigen, og dens Afløb er igjennem Vormen til Glommen. Hvor dens

tolerably well preserved and is deserving of being taken notice of.

49. Fngernæs, in Valders, is beautifully situated on the lovely Strandefjord and is made an hotel.

50. Nystuen «t Filefjeld is one of the few

„Fjeldstuer", or log-huts, which the State has caused to be raised, and keeps in a habitable condition, for belated travellers; the building itself, and the land attached, are not worth much. There is certainly good summer pasturage — several chalets lie scattered around — but the summer is short, the winter long and rigorous, and it is not everyone that cares to læ posting-master here at such a time. When Knut Nystuen, a few years since, was presented with the medal for „Borgerdaad" (humane and patriotic deeds), it was accompanied by the warmest thanks of the many, who, had it not been for Gamle-Knut, and his bold, venturesome lads, would have perished miserably on the wastes of the fjelds, overtaken by the snow-storm, and buried in the drifts. Nystuen is situated at the western extremity of the Utrovandet (3,162 feet). The three long buildings of which the farm consits are

parallel with the sides of the valley; they could not otherwise withstand the violence of the winter tempests.

51. ISorgunds Church (Lærdal) is one of the best preserved „Stavekirker" in the country. This dark fantastic edifice, with heads of dragons on the numerous gables, enclosed by frowning fjelds, conveys a strange impression to the beholder. It is worthy of a closer inspection: the church keys can be obtained at the neighbouring farm of Kirkevold. Close to the42

Mjøsen.

Hallingdal and Valders.

Bredde er størst (iy2 Mil), ligger den særdeles vakre Helgeø med den fordums adelige Gaard Hovindsholm. Landet omkring Mjøsen i Almindelighed, og Stange, Yang, Ringsaker og Thoten i Særdeleshed, henhøre blandt Norges bedste Kornbygder.

Så. Jernbanebroen over IVIjögen (Vormen) ved Minne. Jernbanelinien imellem Eidsvold og Hamar, der aabnedes i 1S80, gaar fra Eidsvold Station paa Vormens vestre Bred indtil Minnesund, hvor den føres over Vormen til dennes østre Side paa en 64 Fod høi og 1154 Fod lang Bro, der er en af de mest imponerende i hele Skandinaven. Broen, hvis største, for Dampskibes Gjennemfart bestemte A åbning er 200 Fod, er bygget af Jern paa Stenpillarer.

55. Ved Hamar. Kjøbstaden Hamar er anlagt 1848 paa Mjøsens østlige Bred og har 2,500 Indbyggere. Siden 1864 er den Bispesæde og Stiftstad i Hamar Stift. Den gamle By Hamar, der blev anlagt 1152 og var Bispesæde i det af den pavelige Legat Nikolaus (senere Pave Hadrian IV) oprettede Bispedømme, laa et Stykke længer i Nord paa Storehammers Grund. Af Stadens tre Kirker skal Domkirken have været meget stor og

ragtfuld; anselige Ruiner af denne ere endnu at se. taden blev ødelagt i den nordiske Syvaarskrig 1567.

56. Sfainar Domkirkes Ruiner (se ovenfor under Nr. 55).

55. IliugHaker Kirke, ved Mjøsen, er bekjendt for sin Skjønhed og Ælde og for sin smukke Altertavle fra Reformationstiden.

old church stands the new edifice, erected ind a peculiar style, — a kind of adaptation of the old Stave-kirker designs to modern requirements. Unfortunately the buildings are in too close proximity for either of them to produce the full effect.

Eidsvold.

58. Eidsvold has of late years become noted as the place where the Constituted Assembly of 1814 met, — viz. in the main edifice of the Eidsvold Works, distant half a mile from the church and Eidsvolds-bakken, by the railwaystation. Here was the ancient Eidsvillir, where probably the Eidsivathing, instituted by Halfdan Svarte, in the 9th century, was held. The Eidsvold Gallery, in the main building of the Works, is worth inspecting.

53. Eidsvoldnbakken lies close to the Eidsvold church and the exellent Railway hotel at Eidsvold station, and is a famous Bath-place.

Mjøsen.

Mjösen, the largest of Norwegian lakes, is about 3 square miles in extent, and 9 miles long: it is 400Mjösen.

43

Gudbrandsdal.

Gudbrandsdalen, som overalt har en udpræget Fjeldnatur, er rig paa vakre og maleriske Partier, ligesom her i denne Landsdel findes flere ældgamle historisk bekjendte Gaarde og Steder. Befolkningen er af en særegen kraftig og stolt Race, der strængt holder paa de gamle nedarvede Skikke. Paa de fleste Stationer er godt, tildels udmærket Kvarter at erholde; da derhos Veien er flad, fast Chaussé og Befordringen i det Hele god, maa denne Route vistnok siges at være den, der er forbundet med mindst Afsavn af Bekvemmeligheder blandt alle længere

5$. Purli ved kringlen. Kringlen, der ligger imellem Skydsskifterne Bredevangen og Moen, var paa Skottertogets Tid en bråt Kiev med Fjeldvæggen paa den ene Side og Dybet ned i Laugen paa den anden; nu er Veien jevn og god. Støtten til Minde om Angrebet staar lige Veien. Ved Gaarden Vik, i Nærheden af Stationen Storklevstad, staar en Mindesten over den skotske Oberst Sinclair, der med et Hjælpekorps for Svenskerne under Kalmarkrigen 1612 var landet i Roms-dalen og paa sin Marsch sydover blev angrebet af Bønderne ved Passet Kringlen og fældet med hele sit Korps. Paa Stenen læses følgende Inskription: „Her blev Skotternes Anfører George Sinclair begraven, efter at han var falden ved Kringelen den 26de August 1612." Paa selve Gaarden Vik opbevares en hel Del Vaaben fra Kampen, saasom Kaarder, Pistoler, Haandøxer o. Lign. Her findes ogsaa en Trætavle med følgende

feet above the level of the sea. The greatest depth (immediately in front of the Skreibjerget, which towers aloft to an altitude of 2,000 feet, at the southern extremity, on the western shore of the lake) has been found to be 1,440 feet; hence its bottom is a thousand feet lower than the level of the sea, and several hundred feet lower than the bottom of the Christianiafjord. The Mjösen is fed chiefly by the waters of the Gud-brandslaagen, and its outlet is the Vormen, which empties into the Glommen. At its greatest breadth (17.2 mile) is the lovely island of Helgö, with the beautiful estate of Hovindsholm, formerly the property of a nobleman. The tracts surrounding the Mjösen, and particularly the districts of Stange, Vang, Ringsaker, and Thoten, produce the best corn crops in Norway.

54. The Kailway 35ridge over the lake MjS-wen (at its confluence with the „Vormen"). This line of Railway which was opened in 1880, goes from the Eidsvold Railway Station on the Western bank of the „Vormen" to „Minnesundwhere by a bridge, 64 feet high and 1154 feet long, it crosses the „Vormen" to the Eastern side, this bridge is one of the most imposing in the whole of Norway; the broadest gerder for the passage of steamer is 200 feet, is built of iron, upon stone pillars.

55. Hamar. The town of Hamar was founded in 1848, on the eastern shore of the Mjösen, and has now 2,500 inhabitants. Since 1864 it has been an episcopal residence, and the capital of Hamar Stift. The ancient city of Hamar, founded in 1152, and made an episcopal residence for the bishopric established by the44

Gu db ran ds dal.

Mjösen.

„Epitaphium": „Herunder hviler Her Oberst Georg Jørgen (!) Sinkler, som faldt i Kringlene Aaret 1612 med et Antal af 900 Skotter, som blev knust som Leerpotter af et mindre Tal af 300 Bønder af Leesie, Vaage, Froen, og den Bøndernes Anfører det var Bardon Seielstad af Ringebo Sogn." Strax ovenfor Vik, paa den vestre Side af og lige ved Veien sees ogsaa den saakaldte „Skotterlade", en liden, gammel og brøstfældig Hølade, hvor det fortælles, at Bønderne efter Affæren ved Kringelen spærrede de fangne Skotter inde, og da disse gjorde Forsøg paa med Vaaben i Haand at bryde ud, nedskjød dem alle som en Mand. Væggene i Laden viser endnu Huller efter Kugler.

59. Parti fra Sel. I Nærheden af Skydsskiftet Moen i Sels Annex laa det gamle Sels Kobberværk. Den smukke Chaussé fører nu langs Selsmyren; man har Laagen tilvenstre paa Billedet.

60. Parti af Tessefos. I Vaage Præstegjeld ligger Gaarden Storvik, og i Nærheden heraf falder Tesse-Elv eller Tessefos ud i Vaagevandet. Elven kommer fra det store Fjeldvand Thessen og danner en Mængde smukke og maleriske Fossefald; af disse kaldes det øverste Oxefos eller Endin-Fos.

Romsdalen.

Kort efterat man har forladt Skydsskiftet Stueflaaten i Gudbrandsdal kommer man ind i Romsdalen, endnu

nuncio Nicholas (afterwards Pope Hadrian IV), was situated somewhat farther to the north of Storehammer. The cathedral, a large and imposing structure, is said to have been the finest of the three churches of the city. The

ruins of this magnificent edifice are still to be seen. The city was sacked and burned 1567, in the Scandinavian Seven Years' War.

56. The ruins of Hamar Cathedral (viz. Nr. 55).

S?. Ringsaker Church, by the Mjösen, is renowned for its beauty and age, and also for its handsome altar-piece from the time of the reformation.

Gudbrandsdal.

Gudbrandsdalen, a valley characterized throughout by true Alpine scenery, is rich in beautiful prospects. At most stations good, — nay excellent quarters may be generally obtained, and the road being generally a good level high-way, and the accomodation, on the whole, unexceptionable, this route is beyond question the most convenient, and that on which the tourist has to rough it least, of all the great inland routes of Norway.

58. Kringlen. On the farm of Vik, near Stor-kievstad station, there is a monument, commemorating the fall of Colonel Sinclair, who, with a body of auxil-liaries, levied in aid of the Swedes during the Kalmar War, 1612, had landed in Romsdalen, and, on tbeirRomsdalen.

f »aa en Høide af 1,600 Fod over Havet, men Rauma alder hurtig og Veien med den, saa at man allerede ved næste Station Ormeim er steget ned til 640 Fod, og nu befinder man sig paa Bunden af en af Norges smukkeste og mest imponerende Dale; næsten lodrette, omkring 5,000 Fod høie, mørke Fjeldvægge omringe En paa alle Kanter i den trange Dal. Den rige Vegetation i selve Dalen og den Mængde smukke og maleriske Fossefald, der overalt møde Øiet saavelsom selve Fjeldenes smukke Former borttage dog det Uhyggelige ved saaledes at være stængt inde mellem de skyhøie Fjeldvægge. Ligesom i Gudbrandsdal, har Folket her inde i Hjertet af Landet ogsaa et Præg af Aabenhed, Greihed og Djervhed, der er forenet med Rensligbed i Husstel og Forekommenhed mod den Fremmede.

61. Værmedalsfoa. Blandt de mange smukke Vandfald, som Romsdalen har at opvise, er ogsaa Værme-dalsfos, lige ved Skydsskiftet Ormeim, hvor Værma bruser ned i flere Afsatser fra en Høide af 1800 Fod.

68. Troldtinderiie, paa den vestlige Side, ved Borgheim, rage med sine vilde fantastiske Former op til 5720 Fod over Havet.

63. Ank Hotel er fortrinligt Kvarter, hvor den Reisende for kortere eller længere Tid kan forene Nydelsen af den storartede og rige Natur med Jagt og Fiskeri. Fra Aak haves et prægtigt Skue af Roms-dalshorn og de i Nordvest for samme liggende Venge-tinder, der naa op til 5,870 Fod over Havet.

64. HoinHdnlMliorn. Fjeldets øverste glatte Top (4,950 Fod) synes at bekræfte den gjængse Tro, at det er ubestigeligt. Sikkert er det ogsaa, at der ialfald

march southwards, were attacked by the peasantry, and killed to the last man, in the Kringlen Pass. Kringlen, which is situated more than 2 miles farther up the valley, between Bredevangen and Moen, was at that time a precipitous crag, with the mountain wall rising on one side, and a precipice, with the Laagen brawling beneath, on the other.

59. View from Sel. In the neighbourhood of the posting station „Moen" was the old copper-work, called „Sels Kobberværk". A beautiful chaussé now runs beside „Selsmyren". Our view shows Laagen on the left.

60. View of TesgefoH. In the parish of Vaage lies the farm Storevik and in its vicinity the Tesse-EIv or Tessefos falls into the Vaagevand. This river has its soure from the large mountain-lake called Thessen, and during its course forms numerous exceedingly picturesque waterfalls, the uppermost of these is called Oxefos or Endin-Fos.

Romsdalen.

Soon after leaving the posting station Stueflaaten, you are in Romsdalen. The altitude is 1,600 feet above the sea, but the Rauma falls rapidly, and with it the road, so that at the next station even, — Ormeim, you have descended to 640 feet, and are at the bottom of one the loveliest and moat striking of Norwegian valleys46

Romsdalen.

Komsdalen.

flere Gange forgjæves har været forsøgt at naa op til Toppen. Imidlertid fortælles der, at det for en halvhundrede Aar siden skal være lykkedes 2 Mænd at komme op og tillige velbeholdne ned igjen, rigtignok, tillægges der, efter at have ligget paa Toppen i 2 Døgn, inden de vovede sig til den forfærdelige Nedstigning.

65. ITeblungHiiæs, ved llauma-Elvens Udløb i Romdalsfjorden, et Strandsted og Markedsplads, har 850 Indb. og Telegrafstation. Stedet har en smuk Beliggenhed ved Foden af Sætnæs fjeld (3,800 Fod), fra hvis Top, der kan bestiges paa 3 ä 4 Timer, man har et storartet Rundskue af Romsdals- og Søndmøre-Alperne.

ett. Parti af Molde. Kjøbstaden Molde kar 1,700 Indbyggere og en lærd Skole. Her findes ogsaa et Hospital for Spedalske, llæknæs Hospital. Molde er som Handelsstad af ringe Betydning, men med Hensyn til naturskjøn Beliggenhed søger den sin Lige; saavel fra selve Byen som fra hele den nordlige Bred af Fanne-fjordenden, F annestranden, en af Norges paa Vegetation rigeste Egne, liar man nemlig en Udsigt paa en Gang saa smilende og saa storartet skjøn, at den utvivlsomt er enestaaende i vort Land. Forgrunden dannes af en Række smaa, låve og skovbevoxede Øer og den Mil bagenfor liggende skovklædte større 0 Sækken med Veøy mellem hvilke to Ørækker man ser Fjorden. Bag disse Øer hæve sig Oksen og Alfarnæssets afrundede Bjergpartier indtil henimod 2,000 Fod o. II.. og over disse hæver sig endelig i selve Baggrunden de majestætiske, pittoreske Romdalsfjelde — Vengetinderne, Kalskraatind, Romsdalshorn, Troldtinderne ni. v., — og Fjeldpartiet mellem Romsdalen og Norddalen og Stor-1

You are shut in on all sides in the narrow vale by dark, lofty, almost perpendicular fjelds, most of them reaching an altitude of 5,000 feet. The young vegetation in the valley itself, and the number of beautiful cataracts, which everywhere meet the eye, together with the elegant forms of the mountains, reassure, as it were, the mind, dispelling the thought that you are imprisoned by cloud-capt fields.

«a. Va^rmedalsfos. Amongst the many beautiful waterfalls which are to be found in Romsdalen, must also be named Værmedalsfos, close to the posting station Ortneim, where the „ Værnia11 cames foaming down, in several terasses, from a height of 1S00 feet.

02. TroBdtiiiderue, on the western side of the valley, near the posting station Horgheim, raise their wild fantastic peaks to an altituld of 5,720 feet above the sea.

©8. Esotel Auk. Half a mile above Veblungnæs lies the well known Aak Hotel, where tourists for a shorter or longer period, can combine the enjoyment of beautiful scenery with fishing and shooting, and without lacking the comforts of civilized life. From Aak the view of Bomsdalshorn is magnificent, and, to the north-east of that mountain, the Vængetinder raise their lofty summits to an altitude of 5,870 feet above the sea.

64. lloiuHtSalsliorii and Vængetinderne. To

obtain a full view of Romsdalshorn — by the posting station Horglieim — you must go some distance down the valley, trom where the smooth shining toja 4,950 feet above the sea, would seem to corroborathe the popular notion, that it is inaccessible. And certain itRomsdalen.

dalen i Søndmøre med Tinnen, Stolene og en Mængde stolte Tinder. Tilhøire, paa sydvestre Side af Fjorden, har man det smilende Vestnæs med de yndige Sønd-mørefjelde — Brustinderne, Lauparen m. fl. — og tilvenstre, som Modsætning, de mørkere med Furuskov beklædte Fjelde mellem Fannefjorden og Langfjorden Skaala m. v., over hvilken sidste Fjord man ser Vist-dalsfjeldene og noget tilhøire Kirketaget, som mod denne Side frembyder

en bråt Styrtning med en Række Furer, næsten altid fyldte med Sne. — Kommer man langs Fannestranden østfra, har man endnu Fordelen af lidt efter lidt at blive fortrolig med Situationen uden paa en Gang saa at sige at overvældes af dens Storhed; her finder man ogsaa Hvile for Øiet ved at passere gjennem en uafbrudt Række af Løvskov og plantede Alléer.

6J. Parti af Eikesdalen. Eikesdalen har en Mængde storartede Naturskjønheder at opvise, og Eikes-dalsvandet er visselig en af Norges mærkeligste Søer; liggende nej>pe 200 Fod over Havet indesluttes det af mægtige og bratte Fjelde med underlige Former. Lige ved Vandet ligger Overaas-Gaardene, hvor man kan erholde Logi.

Ved Domaas (2,100 Fod o. H.) begynder Fjeldovergangen over Dovre (i en lav Fordybning af Fjeldmarken,

is, that many unsuccessful attempts have been made to reach the summit. But, half a century ago, two venturesome lads are said to have made the ascent, and to have descended the fjeld unharmed, yet not, as the story goes, without having passed two days and nights on the summit, ere they ventui'ed on the perilous descent.

65. Yeblungnæs, a market place with 350 inhabitants, is situated at the foot of the lofty Sætnæsfjeld (3,800 feet high), from the summit of which — the ascent may be easily accomplished in 3 hours — you have a splendid view of the Alpine regions of Romsdal and Söndmöre.

View of Molde. „Kjöbstaden" Molde has 1,700 inhabitants, a Grammar School and a Hospital for leprous patients, — the Beknæs Hospital. Molde is of little importance as a commercial town, but, with regard to situation, is a matchless spot. Both from the town itself, and the whole of the northern shore of the Fannefjorden, — Fannestranden, one of the districts in which vegetation in Norway is most luxuriant, you have a prospect at once so soft and grandly beautiful, as to be unique, we opine, in the whole country. The foreground consists of a number of low and well-wooded islets, and behind them, at a distance of 3/., mile, the larger island of Sækken, also wooded, with Veö, between which two rows of islands the fjord may be seen. Behind these islands, Oksen, and the rounded summits at Alfarnæsset rise to an altitude of 2,000 feet above the sea; above the latter, in the extreme background, tower the majestic Romsdalsfjelde, and the mountains between48 Mellem Christiania og Throndhjem over Dovre.

hvis Bund dannes af Dovres hvide Granit, og hvis Ind" fatning er Throndhjemsfeltets Skifere). Her er ikke, som ved Overgangen over Bergensfjeldene, bratte Styrtninger og pludselige Afvexlinger; endnu i en Afstand af 4 Mil paa hver Side af det høieste Punkt ligger Veien i en Høide af 2,000 Fod. Men skjøndt mindre rig paa overraskende og storartede Naturscener har dog Overgangen over Dovre sine høist tiltalende Eiendommeligheder. Enhver, der kan tolke Naturens veltalende Sprog, hvad hans Specialitet end maatte være, vil her finde en rig Mark for sin Granskning: Geologen, Botanikeren og Zoologen, saavelsom Maleren, Jægeren og Fiskeren. — Naturen har Noget at sige til Hver. Og den forunderlige Følelse af Sorgfrihed og Velvære heroppe i den friske Fjeldluft, hvor man aander saa let, medens Blikket vandrer frit omkring over de umaadelige Vidder, begroede med Renmose, med grønne Sætervolde og blinkende Fjeldvand hist og her, langt bort til de mægtige Snefjelde i Horizonten, medens Rypen flaxer i Lyngen eller Lommen skriger høit oppe i Luften, — gjør ogsaa Egne som disse tiltalende for de Fleste.

6*. i'arti af Sneliætta. Dette Fjeld, der forinden „Opdagelsen af Jotunheimen" ansaaes for det høieste i Norge, er Dovres høieste Top (7,833 Fod over Havet). Tourister, der komme søndenfra og vil bestige Snehætta, bør tage op fra Fokstuen og ned til Jerkin, hvorved man sparer sig Landeveien mellem disse Steder, medens nordenfra Kommende vil have den korteste og bedste Vei fra Kongsvold. Et Stykke nordenfor Fokstuen tager man af fra Veien tilvenstre |

I Romsdalen, Norddalen, and Stordalen in Söndmöre. To the right, on the southwestern shore of the fjord, you

have the smiling Vestnæsbygd, with the lovely fjelds of Söndmöre, — Brustinderne, Lauparen, and others; and to the left, as a contrast, the dark, frowning, fir-clad mountains — Skaala &c. — between Fannefjorden and Langfjorden, over the latter of which you see Mettet fjeldene, and a little to the right Evigheds f onna, in Eikesdalen, which, on this side, presents a steep declivity, with a number of fissures almost always full of snow. — If you are traversing Fannestranden from the east, the eye gets somewhat deadened to the glorious prospect, and you are not overpowered with its grandeur; the road, too, passing through woods of foliferous trees and planted avenues, the effect of the foliage is eminently refreshing.

6?. A view of Eikesdalen. Eikesdalen presents a variety of manificent scenery, and the Eikedalsvand is really one of the most interesting of the Norwegian lakes; it is situated scarcely 200 feet above the surface oftheseaand is surrounded by mighty and precipitous mountains of singular form. Close by the lake lies Overaas farm, where travellers are received.

At Domaas (2,100 feet above the sea) you begin to cross the Dovre chain, the road traversing a kindMellem Christiania og Throndhjem over Dovre.

og gaar stadigt lige mod Maalet, som man har for Øie den længste Del af Veien. Efterat have passeret Ny-sæteren, kommer man til Grisungknatten (1 Mil fra Fokstuen), hvor Udsigten er storartet til Snehætta med sin langstrakte Runding og hvide Kalot og til Svanaa-dalsfjeldene med sine vilde og maleriske Former. Lige i Forgrunden er en dyb Dal, hvorigjennem Grisung. elven flyder (den første Begyndelse til Driva). Denne Dal og den derpaa følgende Fjeldryg efterfølges af flere lignende, høiere og høiere, som alle skal passeres tver80ver. Og man bliver oftere skuffet i sin Forventning, idet man tror, at nu tager man fat paa selve den øverste Top, der synes saa nær i den rene Luft. Endelig har man gaaet over Einangshøe og kommer saa til selve Snehætta; her er en Bod opsat af en Ren-skytter. Bestigelsen af Fjeldet er ikke vanskelig; det er jevne Heldinger af Stenur eller Snefond, hvor man oftest selv kan vælge den passende Stigning. Øverst oppe er en Bræ med lodret Isvæg ned i et lidet Vand. I klart Veir er Udsigten naturligvis glimrende. Det er et Rundskue, hvori man let kan udpege de fremragende Punkter efter Kartet. Men da man her befinder sig paa Grændsen, ikke alene mellem Indlandet og Kystlandet, men ogsaa mellem de to Slags Veir (er det klart i Indlandet, regner det i Kystlandet, og omendt), saa er det vist meget sjeldent herfra at se Horizonten fuldstændig klar. Nedstigningen af Fjeldet i Retning af Jerkin og Vandringen til dette Sted er kortere og Veien greiere at finde; en Sætervei langs Svanaaen fører ned paa Hovedveien til Jerkin. Men det har været en stiv Dagsmarch (5 å 6 Mil).

of hollow in the rock, — the bottom consisting of the white granite of the Dovre, and the low walls of the shists of the Throndhjem region. Unlike the fjelds of Bergens Stift there are no precipitous descents and rapid transitions: even at a distance of 4 miles on each side of the loftiest point, the altitude of the road is 2,000 feet. But, though less rich in grand and startling scenery, there is much that is characteristic and attractive to the traveller or tourist when crossing the Dovre. Whosoever can interpret the language of Nature, no matter what his profession or study, will here find a field of research. The botanist, geologist, and zoologist, the artist and the sportsman, are equally welcome, — Nature has something for them all. And then the deligthful sense of physical enjoyment of and freedom from care in the bracing atmosphere of the fields, where you breathe so freely, the eye sweeping the while over the immense wastes, covered with reindeer moss and green chalet pastures, with here and there a tarn glittering between. Far away on the horizon, the mountains rear their snow-clad summits; in the heather at your feet, the started ptarmigan wings his flight, or the loon utters his ominous cry. Few can resist the attraction of regions such as these.

68. 1'ievr of Snelisetta. This mountain, which previous, to the discovery of Jotunheimen, was regarded as the loftiest in Norway, is the highest of the Dovre chain (7,333 feet above the sea-level). Tourists arriving from the south, with the intention of ascending Snehætta,, will find it best to start from Fokstuen, and descend to Jerkin; you thus save the distance along50 Mellem Christiania og Throndhjem over Dovre.

60. Kongsvold, Skydsstation paa Dovre og hvis Navn skrives sig fra Frederik 4des Nattekvarter der i 1704, frembyder et godt Kvarter og rig Anledning til Jagt. Paa den nye Vei til Kongsvold, der er lagt nordenom Jerkinshø og langs Svanaaen, reiser man i en Længde af l/a Mil med fuldkommen fri Udsigt til Snehætta og omgivende Fjelde.

JO. Vinstradnlen off dens SSro. Vinstrafossen, der udspringer fra Bygdin, kommer ved Rise gjennem en trang Kløft ned til Driva. Over denne Kløft" er lagt en høist mærkelig Bro, der endnu benyttes.

'S I. tlcnnvoM Station. Naar man meel Jernbanen fra Christiania til Throndhjem har passeret Jensvold Station, kommer man paa Banens høieste Punkt, 2,135 Fod over Havet Til venstre paa Billedet har man endnu Glommen, der dog her forlades af Jernbanen.

Elverum. 28/,n Mil fra Samar ligger Elverum Station 597 Fod o. H.). Dalen er her temmelig vid og ret vakker. Jernbanestationen er veel en smuk Bro forbunden med Elvens østre Bred; da der her er et Knudepunkt for mange Veie, har der samlet sig en større Bebygning, end man i Reglen vil finde udenfor Byerne; der er saaledes Hotel, Apothek og mange Landhandlerier. Her afholdes ogsaa i Marts Maaned det ialfald tidligere vigtige og stærkt besøgte Grundset Marked, hvor især Tømmerhandel foregik i stor Maalestok. — Lige ved Jernbanestationen er Exercerpladsen Terningmoen.

the high-road between these two places. A little to the north of Fokstuen, strike off to the left from the high-road, and go straight on, the mountain being in sight most of the way. Having passed Nysæteren, you come to GrisungJcnatten (1 mile from Fokstuen), where you have a grand prospect of Snehætta, with his crest of snow, and of Svanaadalsfjeldene, with their wild fantastic shapes. In the foreground, direct before you, there is a deep valley, with a river — the Grisung-elven—flowing through it (the beginning of the Driva). This valley and the mountain ridge succeeding it, are followed by others, the one loftier than the other, all of which have to be crossed. In the clear atmosphere of the fjelds distances are very deceptive, and you imagine again and ogain that you are at the last ascent, so near does the summit appear. At length you have crossed the Einangshö, and soon arrive at Snehætta, where a kind of hut has been erected by a reindeer-stalker. The ascent of the mountain is not difficult; you have before you a series of moderate inclines, consisting of debris and snow, where you can generally cboose your own direction. At the top of the fjeld, there is a glacier, with a perpendicular wall of ice reaching down to a tarn. In clear weather, the prospect is of course magnificent — a bird's eye view, shewing almost every important point marked on the map. But you are here on the boundary line, not only of the inland and coastal tracts, but also of two kinds of weather: if the weather be clear in the interior, rain falls on the coast, and vice versa, so it is very seldom that, from this point, the horizon is clear. The

Jotunheimen.

Hvor Gudbrandsdalen, Valders og Sogn støder sammen, udbreder sig en Gruppe af Fjelde, som gaa under Navn af Jotunfjeldene. Det Landomraade, de omfatte, sættes i Almindelighed til 100, af Enkelte til 150 Kvadratmile. Men for at naa begge disse Tal maa man tage Meget med, som ikke hører til Jotunfjeldene i strengere Forstand. Følgende Grændser sættes rettest for Jotunfjeldene: mod Nord Døle- (Sogne-) Fjeld, Bøverdalen og Smaadalen, mod Øst Sjodalen, Leirung8inyrene og Yaldersflyen, mod Syd Bygdin, Tyen, Breikvama- og Gjeldedalene og mod Yest Langedalen og Berdalen. Det Stykke Land, som ligger indenfor disse Grændser, udgjør omtr. 50 geografiske Kvadratmile. Som Udbygninger til Jotunfjeldene kan man betragte Fjeldpartierne mellem Sjodalen og Murudalen i Øst og mellem Bygdins østre Ende og Vangsmjøsen i Syd. Jotunfjeldene udgjør ved sin Bergart (Gabbro) og sine Formationer en Gruppe Fjelde for sig selv og er uden Sammenligning Norges høieste, vildeste og interessanteste Fjeldparti. De var et ukjendt Stykke Land af Norge indtil 1820, da de opdagedes for den civiliserede Verden af Keilhau og Chr. Boeck (begge senere Professorer ved Universitetet i Christiania).

Yed dybe Revner paa Kryds og Tværs deles Fjeldmassen i flere høitliggende Plateauer, som have en Omkreds af

4—19 Mile og en Middelshøide af 5—7,000 Fod. Oftest sænke disse sig ned mod Dalene i Form af brede Fremspring, som bærer Navnet Axel eller Hø

descent of the mountain in the direction of Jerkin is easier, and the exertion required considerably less; besides, it is not so difficult to find your way. A Sæter track along the Svanaaen leads down to the main-road near Jerkin. This excursion is a stiff day's ramble (5 or 6 miles).

69. Kongsvold on Dowre, a posting Station, offer good quarter, and there is a good deer-stalking, and new good road from Jerkinhö. The ascent of Snehætta forms a most interesting excursion.

SO. Vinstradnleu and its bridge. Vinstrafos which has its source from Bygdin, issues at Rise through a long cleft down to Driva. Over this cleft there is a very remarkable bridge, which, strange as it way seem, is still in use.

.Jensvold station. After by rail, from Christiania to Throndhjem, having passed the Jensvold station, the greatest altitude — 2,135 feet above the sea

— on this line of railway is reached. To the west in the picture we have the „Glommen".

52. Elverum bridge. At Elverum 28/io miles from Hamar, the valley is wide, and exceedingly beautiful; there is a railway station here, and, roads from all parts meeting at this place, a number of houses have been erected in the town-style of building, particularly on the eastern shore of the Glommen. A dispensing chemist and several „Landhandlere" (tradespeople in the country districts) are etablished here.

— On the eastern shore there is a paradeground.

4*52

Jotunheimen,

eller Naas. Størstedelen af deres Overflade er dækket af evige Sne- og Ismarker, fra hvilke Jøkler skyde sig ned i Dalene indtil 4,000 Fod over Ilavet, Istedetfor de brede Plateauer træde undertiden langstrakte Naaser og skarpe Rygge. Ovenpaa disse Underlag rage Toppene, oftest omgivne af Sne-og Isbræer, op til 6 — 8,000 Fod over Ilavet. De have kun undtagelsesvis runde eller pyramidale Former med snedækt Overflade; i Regelen hæve de sig som skarpe og dristige Tinder, som oftest nøgne og sorte, da ingen Sne fæster sig paa dem. De staa kun sjelden alene; i de fleste Tilfælde ere de samlede i Grupper, enten i Rad paa en Egg eller i Halvkrands omkring en bræfyldt Botn. De fleste bære Navnet Tind, sjeldnere Pig og Horn; naar de have rundere Former, kaldes de Hø. — Antallet af Jotunfjeldenes Toppe, som rage op over 6,000 Fod over Havet, kan sættes til omkring 120; af disse er igjen næsten Halvparten over 7,000 Fod; kun 2 (Galdhøpiggen og Glitretind) naa op over 8,000 Fod. Antallet af Jotunfjeldenes Bræer er mellem 60 og 70, hvis Størrelse er meget forskjellig. — Dalene mellem Jotunfjeldene gaa ikke lavere ned end til 3,000 Fod; de Skar, der indbyrdes forbinde dem, gaa op til 5,000 Fod og ere oftest dækkede af nedramlet Ur, stundom ogsaa af evig Sne. Alle Dalene gjennemstrømmes af store og stride Elve, hvis Vand paa Grund af de stadige Tilløb, de modtage fra Bræerne paa begge Sider, som oftest er leret og tykt. Af og til langstrakte Sjøer, af hvilke flere opnaa en Længde af indtil 2 Mil og derover. — I de fleste Dale ligger en eller flere Sætre, de fleste paa en Høide af 3,000 Fod o. H.; den nærmeste Afstand

Jotunheimen.

53. (Jaldliüpiggeii is distant about 1 mile from Rödsheim, with Bæverdalen to the north, Leirdalen to the west, and Yisdalen to the east, — the two latter valleys branching off from the former; in the south, glaciers and precipices, in the direction of Uledals-tinderne and other of the Jotun mountains, shut out the view. Galdhøpiggen is the loftiest mountains in Norway, and indeed in the North of Europe, reaching an altitude of 8,161 feet above the sea. A good pede-støian can make the ascent from Rödsheim, which is 1,800 feet above the sea, in 6 hours. You take the high-road from Rödsheim till within a short distance of the new Galde Kirke, where you turn to the left, ascending the steep mountain side to Rödberg Sæter, where the way over — snow and debris — is less precipitous. A glacier of some extent has to be passed, before you reach the steep mountain peak. Here the tourist-party should connect themselves together by ropes, for the snow-concealed fissures are numerous, and

a fall into one of these would if not so protected, be certainly fatal. In a hollow to the right there is a mountain tarn, in which large flags of ice float about even in summer; it is no doubt the most elevated in Norway (about 7,000 feet). The heat of summer is sometimes so excessive at these great altitudes, that two tourists, in 186S, were tempted to bathe here. Even the cone-shaped summit is often glistening with ice, and the traveller should provide himself with anJotunheimen.

mellem Sætrene i forskjellige Dalfører er i Regelen flere Mile. Endnu høiere end Sætrene, især ved de store Sjøer, ligge Fækarerne i sine Fæboder med store Flokke'af Slagtekvæg; til on enkelt Fæbod kan høre indtil 300 Oxer. — Reisen i Jotunfjeldene kan ofte blive besværlig. Noget, der kan kaldes Veie, findes kun i Sæterdalene; Yadningen eller Hoppingen over Elvene eller Passagen over Tømmerstokkene, der ere lagte over som Broer, er ikke altid saa ganske let, og fra Hus til Hus bruger man ikke sjelden en Dag. Vanskelighederne ere dog i de senere Aar blevne betydelig formindskede ved de af Turistforeningen deroppe trufne Arrangements, saasom Opførelse af Hytter, Anbringelse af Klopper over Elvene, Anskaffelse af Baade ved de store Sjøer, Anlæg af Veie, Opvarding af Fjeldovergange og Ansættelse af Førere. Bekvemmelighederne ere paa Valders- og Sognesætrene tarvelige; de gudbrandsdalske Sætre udmærke sig derimod i Regelen ved sine rummelige Huse og sit gode Stel i det hele; paa flere Sætre har man nu indrettet sig paa at modtage Reisende. De bedste Bekvemmeligheder faar man paa de i de senere Aar af Turistforeningen, tildels ogsaa af Private, opførte rummelige og hyggelige Hytter ved Tyin, Bygdin og Gjende, hvor faste Opsynsmænd eller Husholdersker ere ansatte; navnlig paa Turistforeningens Hytter faar man gode Senge og ordentlig Mad til moderate Priser og Ro-skyds over Vandene til faste Taxter.

53. «nldhöpiggen er Norges og Nordeuropas høieste Top, 8,161 Fod o. H. Den ligger i omtrent 1 Mils Afstand fra Bødshem, nogenlunde midt paa Ymes-

axe, — nor should an Alpine stock be forgotten. The view from the topmost peak is indescribably grand; a few points only of this immense panorama can be given here: — The Jotunfjelde, the nearest of which Glitretind (8,140 feet) is encompassed by a series of isolated peaks ; Skagastölstinderne (7,650 feet) towering majestically in the west; the snow masses of the Justedals-bræ in the north-west; the Dovrefjeld in the north where Snehætten raises his rounded crest; the pyramidical forms of the Ron dene, far away in the east; and everywhere around you precipices and dazzling glaciers.

J 4. BS aufjords fil o tel. From Beito farm there is a „sæter"-path east of the Bitihorn, leading to vByg-diri's Hotel", a roomy well built structure, erected for the accomodation of travellers, at the south eastern arm of the Baud f jord, the eastern extremity of Bygdin (1 mile). From Bitihornsætrene (3,365 feet) you can ascend the Bitiliorn (5,117 feet), and descend the northern side to Raudfjorden; to the summit and back takes you from 4 to 5 hours. Superb prospect looking east and south. From the hut you have a view of the beautiful Turfingstinder. A boat can be hired to Eidsbu-garden, at the western extremity of Bygdin.

55. EidHfou garde il. The most frequented way from Tvindehougen to Eidsbugarden has a length of a quarter of a mile or more from the northern extremity of Tyen, and a quarter of a mile across the isthmus. — Eidsbugarden, where there is a kind of „Gjæstgiveri" for travellers, in a hut which also serves as a drovers' cabin, and where the accomodation is nearly as good as that provided in the huts of the Tourists' Club, is54

fjeld, som begrændset af Bøverdalen mod Nord, Leirdalen mod Vest og Visdalen mod Øst og Syd. Paalidelig Fører faaes paa Rødsheim, hvor man tillige finder Alpestave, som tilhøre Turistforeningen. Medmindre Veiret er klart og stadigt, bør man ikke gaa op, da der meget snart lægger sig Skodde over Toppen. Opstigningen er ikke vanskelig og kan af en rask Fod-gjænger foretages paa 6 Timer; Damer bør helst overnatte paa Rødsheims Sæter Baubergstulen. Man følger først Landeveien op Bøverdalen til nogle Pladse lidt nedenfor Galde Kirlee, hvorfra

man tilvenstre stiger bråt opad Sæterveien til Raubergstulen. Herfra gaar det ganske jævnt opover Galdehøerne over Ur og Sne-fonner til en Høide af 6,100 Fod; i en Fordybning til høire ligger Juvvatn, hvori store Isstykker svømme omkring. Det værste Stykke er Passagen over den næsten '/a Mil brede Siyggebræ, hvor man maa gaa sammenbundet med Toug for de dybe Sprækkers Skyld, som næsten altid findes her i større eller mindre Antal. Den øverste isdækte Kegle kan ogsaa være slem, da Isen oftere ligger bar, og da Sprækker undertiden forekomme ogsaa her. Øverst oppe paa Toppen er en liden snebar Plet, hvor der er reist en Varde. Udsigten er ubeskrivelig storartet; den er ubetinget den største, vildeste og mest ubegrændscde, som findes i vort Land. Man ser her ud over alle Jotunheimens Tinder og Bræer, og man overskuer henved en Femte-part. af Norge, fra den svenske Grændse til Ytre Sogn og fra Romsdalen til Thelemarken og Hardanger.

54. RaiifjordH Hotel. Fra Gaarden Beito fører Sætervei østenom Bitihorn paa 3 Timer til Bau f jord-1

situated at the western extremity of Lake Bygdin, which abounds in fish. In close proximity to the hut, the ground is exceedingly marshy; directly opposite rises the Gravafield; of the various peaks in the vicinity of Bygdin, the SletmarJchötind (6,970 feet) is seen from here.

56. ftjendeboden or <>jcndeMlieiin. Lake Gjende, which may be regarded as the centre of the Jotunfjelde, extends, at an altitude of 3,155 feet above the level of the sea, for a distance of 1 l/a mile from west to east, shut in between huge mountains, of which little more than the ,.shoulders" are to be seen. At the western extremity of the lake, there is a house belonging to the Tourists' Club, large and well furnished, for the convenience of travellers. Close by stands the old „Gjendebod", — a stone structure, the greatest curiosity in which is the quaint bench („Krak"), called „Gjendehoinden". Gjende is famous for a decoction, called „Gjendethe" (Gjende tea), made with the dried leaves of the lily of the valley. West of the hut, rises the Gjendetung fjeld, otherwise called Vesleaakampen; to the south you sigt the Svartdalspig, and far to east, Beseggen.

55. Horungtinderne is the name of one of the most grandious montain-ranges, 20 in number, in the Jotunheimen, with large and famous glaciers; they may be seen from every fjeld of any altitude in the whole Indre Sogn.

SkagaHtölgtiiideriie is the name of 3 grand and lofty mountains of which the one, Store Skagastöls-tind, is 7,650 feet above the sea. The ascent, whichJotunheimen.

sanden ved den inderste Vig af Baufjorden, som ved et smalt Sund staar i Forbindelse med By g dins østlige Ende. Folk fra Østre Slidre have her opført en Hytte, det saakaldte Raufjordshotel, hvor den bekjendte Xtensjæger Knud Lykken, der tillige forretter som Fører, holder Gjæstgiveri. Stellet er nogenlunde; man gjør her Bekjendtskab med den fede Bygdinsørret. En privat Hytte („Bitiheim") er opført i Nærheden. Fra Hytten sees gjennem Sundet den vakre Thorfinstind.

55. FidMbugardeii. Ved Bygdins vestlige Ende ligger Eidsbugarden, omgivet af Myrer, vakkert paa en Tange. Det er den første større Hytte, som er bleven bygget i Jotunheimen (1868), og det var i Anledning af den, at en af dens oprindelige Eiere, Digteren A. 0. Vinje, skrev sit bekjendte Pantebrev paa Vers. Den er af sine nuværende Eiere bleven betydelig udvidet, saa at den nu, foruden et stort Dagligværelse og Kjøkken, har to Soverum med 7 brede Senge. Stellet er meget godt. Tæt ved staar Eidsbu Fælæger, der kan betragtes som et Mønster paa de gamle Fæ-boder. Ligeoverfor Eidsbugarden staar Gravar/jeld, og længere ude Galdebergtind og Sletmarkhø.

56. CAjeiidebodcn (Gjendesheim). Ved Gjendes vestlige, eller, som det af Bygdens Folk kaldes, nordlige Ende, staar Turistforeningens Hytte, før Gjende-boden, nu Gjendesheim. Den blev oprindelig bygget i 1872, men er senere bleven betydelig udvidet, saa den nu, foruden et stort Fællesrum, Kjøkken, Spiskammer og den oprindelige Stue med 8 brede Senge og 3 Hængekøier, har 4 særskilte Soverum; Stellet og Betjeningen er udmærket. Hyttens mærkeligste Møbel er

is exceedingly hazardous, has of lake years been undertaken both by Englismen and Norwegians.

Between Christiania and Fredrikshald.

80. Sni-jtHfoKHcii from below the bridge. Sarps-fossen, at Sarpsborg, formed by the Glommen, is one of the largest and most beautiful falls in Norway, with a height of 63 feet. It is a magnificent sight, at the time of the spring floods, to behold the roaring waters of the Fos from the Suspension Bridge which spans the river. The water is carried, as the finest spray, high up into the air, reflecting all the colours of the rainbow.

81. View of Fredrikshald. Fredrikshald is an opulent town, finely situated at the point where the waters of the Tistedalselv flow into the Idefjord. The name of the town in ancient times was „Halden", which, in the reign of Frederik the Third (1665), was changed to Fredrikshald. This king, too, erected the fortress of Fredriksslen, on an aminence commanding the town. It is known in history for the numerous sieges it has had to sustain, and for the heroic valour of the citizens displayed on many occasions during the defence. The fortress was besieged in vain by the Swedes in 1658 and 1660. The Swedes, led on by King Charles XII, twice laid siege to the fortress, the town itself having on each occasion been reduced to ashes. It was during56

Jotunheimen.

Between Christiania and Fredrikshald.

„Gjendehoinden", en eiendommelig formet Krak. Lige ved Siden staar Gjendes gamle Stenbod, der ogsaa tilhører Turistforeningen. Der er lunere ved Gjende end ved Bygdin og Tyin og idethele mere tiltalende. Lige i Vest staar den underlige Gjendetiinge, i Nord Memurutungens bratte Vægge og i Syd den vakkre Nordre Svartdalspig, medens man mod Øst ser helt bort til Veslefjeld. Vort Billede af Gjendesheim skriver sig fra 1877.

5J. Ho r ti il g; ti il der ne kaldes en af Jotunheimens mægtigste Fjeldkjæder, 20 i Tallet, med storartede Bræer; de sees fra ethvert nogenlunde høit Fjeld i hele Indre Sogn.

3H. SkngaHtölHtiiiderne kaldes 3 mægtige Fjelde, af hvilke det ene, Store Skagastølstind, er 7,650 Fod høit. Bestigningen, der er forbunden med Livsfare, er i de senere Aar bleven foretaget baade af Nordmænd og Englændere.

Mellem Christiania og Fredrikshald.

NO. Jernbanebroen over Sarpsfossen. Ved

Sarpsborg ligger et af Norges smukkeste og mægtigste Vandfald Sarpsfossen-, dens Høidefald er 63 Fod. I Flomtiden frembyder dens vilde Fald fra den over Glommen ved Stupet af Fossen opførte smukke Jernbanebro et prægtigt og storartet Skue. Vandet drives

the last siege (1718) that Charles XII met with his death. In 1860 the Swedes raised a monument on the spot where he fell. From 1807 to 1814, the towu suffered severely, and in the closing year was reduced to the necessity of surrendering to the Swedes. In pursuance of the „Moss Convention", they occupied Fre-drikssten too for a short period. Fredrikshald has repeatedly suffered from conflagrations, smaller or larger portions of the town having been consumed; but, on the other hand, it must be admitted that the town, as it now stands, is better and more regularly built. The town contains, at present, 10,000 inhabitants; there are a Grammar School, several charitable institutions, a branch of the Bank of Norway, extensive saw- and flour-mills, an Iron Foundry, a mill for the production of woody fibre for the paper manufacture, dockyards, &c. — The export of timber and the shipping trade are the principal sources of income.

«2. View from Tistedal. In the neighbourhood of Fredrikshald lies the beautiful Tistedal, on either bank of the Tistedals-Elv, which issues from Femsjöen, and here is a great number of mills and factories.

Between Christiania and Christansand seawards.

J9. Oscarsborg. In Dröbaksund there is an island, by the name of Kaholmen, on which a naval fortress, Oscarsborg has been erected, with the object57 Mellem Christiania og Christiansand tilsøs.

som fint Støv høit op i Luften og viser i Solskin alle Regnbuens Farver.

81. Parti af Fredrikshald. Fredrikshald er en smukt beliggende Kjøbstad ved Tistedalselvens Udløb i Iddefjorden; 10,000 Indb. Byens Navn var i ældre Tider „Halden", men forandredes under Frederik den Tredie 1665 til Fredrikshald. Under denne Konge anlagdes ogsaa Fæstningen Fredriksten paa en Granitklippe lige ved Byen. Den er historisk bekjendt ved de gjentagne Beleiringer, hvorfor den var udsat af Svenskerne i 1658 og 1660, og ved det heltemodige Forsvar, Borgerne herunder udviste. I 1716 og 1718 beleiredes den atter af Svenskerne under Carl den tolvte, efterat Byen var afbrændt, men begge Gange uden Nytte. Under den sidste Beleiring fandt Carl den tolvte sin Død her; i 1860 opreistes af Svenskerne et Monument paa det Sted, hvor han faldt. Ogsaa under Krigsaarene 1807 til 1814 led Byen meget, og i det sidstnævnte Aar maatte den overgive sig til de Svenske, ligesom ogsaa Fredriksten ifølge Konventionen til Moss for en Tid holdtes besat af dem. — Fredrikshald har flere Gange været hjemsøgt af Ildebrande, hvorved større og mindre Dele af Byen er bleven lagt i Aske; men herved har den ogsaa i det hele faaet en smukkere og regelmæssigere Bebyggelse. Byen har en lærd Skole, en Bankafdeling, en Kunstforening, betydelige Saug- og Møllebrug, Træsliberier, Skibsværfter m. m. Udskibning af Trælast og Skibsrederi ere dens væsentligste Næringskilder.

88. Parti fra Tigtedaleii. I Nærheden af Fredrikshald er den for sin smukke Beliggenhed og

of defending the entrance to Christiania. The full complement of men for the fortress is 800.

83. Carljohanaværii. „Ladestedet" Horten with Carljohansværns Værft lies 8 miles from Christiania. The harbour, formed by „Hortentangen" and „Falken-stenslandet", and protected by the islets ofVealös and Lövöerne, is excellent. Till 1886, Horten was a small strand-village, with only 200 inhabitants, but since then having been chosen as the head quarters of the Norwegian fleet, it has thrived remarkably, and contains at present 5,500 inhabitants. The dock-yards, where ships both of wood and iron are built, are provided with four slips, and one ship's-dock, a mechanical workshop, and a. poly technical school, where instruction is given to the hands the etablishment. This place is strongly fortified on the land-side as well as on the islands. There is an Observatory, a Magazine, an infirmary, and a Museum. There is a „Sökrigs-skole", a „Realskole", and a National Schol of a higher grade. The shipping and trade of the town are considerable. The church is an elegant structure. — In the last years here has also been erected a bathing-place, which now is much frequented.

84. View «f Sandefjord. Sandefjord (Heiden-reich's Hotel, Johnsen's Hotel) has 2,400 inhabitants, and is beautifully situated, at the extremity of the Sandefjord (1 mile long). The town, which received the dignity of „Kjöbstad" in 1845, has a considerable number of merchant vessels, several dock-yards, a steam-mill, two churches, a town-hall, and a school-building: the neat and well kept houses impress you favourably58

Between Christiania and Christiansand seawards.

storartede Naturskjønhed bekjendte Tistedal, paa begge Sider af den fra Femsjøen kommende Tisiedalselv, hvis store Vandkraft benyttes til Drift af en Mængde ved Elven opførte Fabriker af forskjellige Slags.

79. Oscarsborg. I Sandet ligeoverfor Drøbak ligger Kaholinen, paa hvilken er opført Søfæstningen Oscarsborg, hvis Bestemmelse er at forsvare Indsei-lingen til Christiania. I dens Befæstninger er Plads for 800 Mand.

S3. Carljohiiiistærn. Ladestedet Horten med Carljohansværns Værft ligger 8 Mil i Syd for Christiania, med en fortrinlig Havn, der dannes af florten-tangen, Falkenstenslandet og Øerne Vealøs og Lrw-øerne. Indtil 183G var Horten et ubetydeligt Strand-sted med kun 200 Indb., men har siden det blev Hovedstation for den norske Orlogsflaade hævet sig, og tæller nu 5,500 Indvaanere. Værftet, hvor d.r bygges Skibe saavel af Træ som Jern, har 4 Beddinger og en Skibsdok, et mekanisk Værksted og en tekuisk Skole, der uddanner de til Værkstedet fornødne Arbeidere. Stedet har stærke Befæstninger saavel paa Fastlandet som paa Øerne, en Søkrigsskole, en Ko.psskole, en Realskole, et Olservatorium og et Musæum. I de senere Aar ei Horten ogsaa blevet et meget

besøgt Badested.

on entering of the place. This town, however, is best known as containing one of the most frequented bathing establishments in the North of Europe. The Department comprising sulphur and sea-water baths - kept open from June lst to August 31st—is visited by nearly 1,000 patients a year. The Environs of Sandefjord are everywhere hilly, and abound in lovely little bits o! scenery; for tourists, too, studying geognastisc and geological matters, this is a rich field of observation; for, in several localities, more especially on the const, you meet with remarkable Giant Caldrons and striæ. — The following pedestrian excursions and other trips should be noted: 1) Across the farm of Hjertnæs, the property of the Baths (passing en route the 4 „Bauta steno"), where there is a beautiful view of the fjord; or along „Strandveien", as far as Iljertnæs's Udmark (unenclosed land), a gently ascending, finely wooded ridge, and still farther up it—the prospect is fine here till you come to the three giant caldrons, discovered and dug out in 1873: they are regarded as some of the most remarkable of their kind. They lie side by side, about 150 feet above the sea; the largest is 23 feet deep and 2'/4 feet in diameter at the top, about 5 feet at the bottom. 2) From „Strandveien" to the farm of Stub, on the west side of the Fjord, and from thence to Randinge,i, so to the „Bautastenene" at Hystad, and to „ Djævleporten" (th devils entrance).

3) To Mokollen, in a northerly direction, past the parsonage over Dolebakken, from the summit of which there is an enchanting view of the town and fjord

4) To Kamfjordvarden, 350 feet high, but easy toMellem Christiania oç Christiansand tilsøs.

«4. SondefjordH lind. Sandefjord har 2 400 Tndb. og en smuk Beliggenhed ved Bunden af den 1 Mil lange Sandefjordsfjord. Byen, som blev Kjøbstad 1845, har en betydelig Koffardiflaade og Skibsbyggeri, 2 Kirker, Raadhus og Skolebygning; dens nette og velstelte Huse gjør et behageligt Indtryk. Byen er dog især bekjendt som et af de mest besøgte Badesteder i Norden. Sardefjords Omegn er overalt kuperet, og rig paa vakre Situationer; den frembyder ogsaa et interessant Felt for geognostiske og geologiske Studier, idet man flere Steder, navnlig ude ved Kysten, finder mærkelige Jettegryder og Frictionsstriber. Af Spadsertoure og andre Udflugter mærkes: 1) Over Badeanstaltens Landeiendom Hjertnæs (forbi de 4 Bautastene), hvorfra haves smuk Udsigt over Fjorden; eller langs Strandveien ud til Hjertnæs's Udmark, en jevnt stigende, skovbevoxet Aasryg, op gjennem Aasen (hvorfra ogsaa smuk Udsigt haves) til de 3 i 1873 opdagede og tømt o Jettegryder, der høre til de mærkeligste i sit Slags. De ligge ved Siden af hverandre omtr. 150 Fod o. II.; den største er 23 Fod dyb og i Diameter 21/, Fod oventil og 5 Fod ved Bunden. 2) Fra Strandveien til Gaarden Stub paa Fjordens Vestside og videre til Randvigen, derfra til Bautastenen ved Hystad og til „Dj ævlep or ten". 3) Til Mokollen mod Nord forbi L'ræstegaarden opover Dølebakken, fra hvis Top haves en vakker Udsigt over Byen og Fjorden. 4) Til Kam-fjordvarden, 350 Fod høi, men let bestigelig, hvorfra man i klart Veir har en henrivende og vid Udsigt bl. a. over Tønsbergfjorden og Christianias orden lige til den svenske Kyst. 5) Til Præstefjeldet. 6) Rundt

ascend: in clear weather there is a wide and delightful prospect from here; for instance, across the Tønsberg fjord and Christianiafjord, as far even as the Coast of Sweden. 5) To Pr æste fjeldet. 6) Round Kam-fjordkilen to Haga and Huviken, which places may be reached also by boat from the town; and 7) To the giant-caldrons of Vindal Bay, half a mile by boat from Sandefjord.

«5. Sandefjord from tlie jroltollen (viz No. 84).

»6. T>«njre*i:ndH-Krepjia. After leaving Langesund, the steamer pass the Langaarsund, or Lange-sunds-Kreppa, so narrow a passage, that the coast-steamers can hardly pass through it.

SJ. Chrisfiansand This city, which was founded by Christian IV in 1641, is built on a sandy plain, at the mouih of the Otteraa, and contains 13,000 inhabitants, and is one of the most regularly built cities in Europe. Covering an area of considerable extent, and having been laid out on a grand scale, with broad streets, while most of the houses are low one-story buildings, the general impression conveyed to the traveller is somewhat depressive. There seems to be litlle trafic in the town: the broad streets perhaps make it seem less than it really is. Christian-

sand has been the capital of the Stift since 1684, and is a garrisoned city. The harbour which is safe and capacious, with an entrance both short and easy, fs visited by a large number of vessels, who make for the port in stress of weather, or to repair and refit. There are several dock-yards in the town, also a branch of the Bank of Norway, and several charitable institu-60 Mellem Christiania og Christiansand tilsøs.

Kamfjordkilen til Haga og Huviken, hvortil man ogsaa kan komme til Baads fra Byen, og 7) Til Jette-gryderne udenfor Vindalsbugten, V8 Mil til Baads fra Sandefjord.

85. Udsigt over Sandefjord fra ITIokollen

(se ovenfor).

86. Langesunds-Kreppa. Efterat man fra Langesund har passeret forbi den flade 0 Jomfruland (hvor der findes et Fyr) kommer man til det saakaldte Langaarsund eller Langesunds-Kreppa, et saa smalt Løb, at Kystdampskibene netop har Plads til at passere igjennem det.

85. Christian sand. Byen, der er anlagt af Christian den Fjerde i 1641 paa en flad Sandmo ved Otteraaens Udløb, har 13,000 In db. og er en af Europas mest regelmæssigt bebyggede Byer. Byen er Stifts-stad siden 1684 og har en Garnison. Dens Havn er rummelig og god, med kort og let Indseiling; den besøges af en Mængde Skibe, der søge Havn paa Grund af Storm eller Havari; her er flere Skibsværfter. Kirken, der var smuk og vakkert beliggende ved Byens Torv og Parkanlæg, afbrændte nylig, men skal gjenopføres. I Nærheden ligger den lærde Skole. Paa Byens smukke Kirkegaard staar en Mindestøtte paa de ved Helgoland faldne Danskes Grav (1864).

ltavnedalen er et særdeles smukt Parkanlæg og Forlystelsessted i Nærheden af Christiansand, hvis Tilblivelse og Udstyr væsentligst skyldes Generalmajor Wergeland.

Between Christiania and Christiansand seawards.

tions. The church, a fine structure, beautifully situated, in close proximity to the market place, and some tastefully laid out grounds, is newly burnt, but shall soon be rebuilded. Hard by is the „Lærde Skole," or Grammar School, and a Bathing Establishment. In summertime you can have a splendid sea-bath at Odderoen, where there is a bathing-house. In the Town Cemetery there is a monument in commemoration of the Danes who fell in an engagement at Helgoland with the allied fleets of Prussia and Austria (1864). The finest of the promenades, which are planted with trees, are Oddernæsveien, Mandalsveien, and Flekkeröveien.

88. Ravnedalen is a beautiful promenade ground and summer etablishment in the vicinity of Christian-sand, the origination and tasteful arrangement of which, principally emanated from Major General Wergeland.

Sætersdalen.

About 15 miles from Christiansand lies Sætersdalen. Its headparish is named Valle. Valle in particular, nay the whole of Sætersdalen, is worthy of a visit, not only for its grand and beautiful scenery, but for its inhabitants. They are a strong well-knit race that have here fixed their abode. The men are tall, sturdy fellows, wonderfully lithe and supple: it is to be regretted only that so magnificent a frame should be concealed by breeches of preposterous length,Sætersdalen.

Sætersdalen

Omtr. 15 Mile fra Christiansand ligger Sætersdalen, hvis Hovedsogn hedder Valle. Valle isærdel eshed, som ogsaa hele Sætersdalen ialmindelighed, fortjener et Besøg, ikke alene for sin Naturskjønhed, men ogsaa for sin Befolknings Skyld. Det er' et mærkelig vel-bygget og staut Folkefærd, som har slaaet sig ned her. Mændene ere store og bredskuldrede Karle med en beundringsværdig Lethed og Smidighed i sit Legeme; det er blot at beklage, at de altfor meget skjule sin prægtige Figur ved de urimelig lange Benklæder og korte Trøier. Kvinderne derimod har, især i Bygland, en særdeles smuk og malerisk Dragt. Denne Nationaldragt bliver her troere og mei'e uforandret bevaret end i noget andet Dalføre i det sydlige Norge, og idethele er Sætersdølen i høi Grad fremdeles

upaa-virket af Bykulturen; dette kommer ogsaa for en Del frem i den ubundne Tøilesløshed og Raahed, som bryder ud, naar han faar fat i Brændevin; han drikker, saalænge der findes noget i Bygden; men naar saa Byforsyningen i Løbet af en Ugestid er opbrugt, kan der i flere Maaneder af Aaret saa at sige ikke være en eneste beruset Mand at se hele Dalen opover. Bonde-gaardene ere smaa, og kun Faa kunne tjene nok til at skaffe sig bekvem Bolig; baade Rum, Sengklæder med videre ere utilstrækkelige, og det er desuden bekjendt nok, at det, der findes, ikke altid har det reneste og propreste Udseende. Medens Folk ligger paa Heiene, er det ogsaa vanskeligt for Mad, saa at

and the shortest of jackets. The women-folk, on the other hand, especially in Bygland, have a pretty, picturesque costume. In this sequestered region the various peculiarities of the national dress have been preserved Avith greater exactitude than in any other valley of Southern Norway, and, as yet, Sætersdalen has been little influenced by town-life. This is plainly to be seen in the unbridled, half-brutalized conduct one of these otherwise peaceful dalesman is pretty sure to exhibit when half-maddened with "Finkel" (unpurified potatoe-spirit); he diinks constantly, so long as there is a drop in the "bygd;" but when the town-supply is once exhausted —which generally takes about a week—for whole months together you will hardly see an intoxicated person the whole dale through, so to speak. The farms are small in extent, and at very few will the tourist find descent accommodation; for not only are the rooms and bedclothes insufficient in number an quantity, their appearance is undeniably not remarkable for cleanliness. During the season when the farm-hands are away on the "Heie," provisions are not easily obtained, and the traveller is generally compelled to put up at the stations. At Valle good quarters may be had.

*9 View of Valle, \ . . .

90. View fron» Sæteradnlen, / V1Z dUOVt!-

91. Llndesnaes lighthouse, the oldest in Norway, is erected at the most southerly point of Norway, at Lindesnæs (between Mandal and Farsund).

98. The Interior of the Stavanger Cathedral.

The most remarkable building in Stavanger is the62

Sætersdalen.

Between Christiansand and Bergan seawards.

det idethele er nødvendigt at holde sig til Skyds-skifterne; i Valle er der ogsaa meget godt Kvarter. 90. Parti fra Sæterndal, \ &9. Val Se i Swteradal, /

se ovenfor.

Mellem Christiansand og Bergen tilses.

91. UnJexnæ« Fyr ligger mellem Mandal og Farsand, paa Norges sydligste Punkt, en Halvø, der ved Landtungen Spangereid er forbunden med Fastlandet. Fyret er det ældste i Norge.

92. Stavanger lJoinkirkes Indre. Stavangers mærkeligste Bygning er Dornkirken, og da denne ved Siden af Throndhjems Domkirke hører til Landets ypperste Mindesmærker fra Middelalderen, fortjener den nærmere Omtale. I 1128 skilte Sigurd Jorsala-farer sig fra sin Dronning Malmfrid for at ægte en ung Kvinde, Cæcilia. Da Biskop Magne i Bergen protesterede mod denne ulovlige Handling og nægtede at vie dem, drog Kongen til Stavanger, hvor Bispen der udførte Vielsen mod, at han erlagde betydelige Bøder, Vvorved den paabegyndte Kirke kunde fuldendes. Denne Stavangers første Biskop, Reinald, var Englænder og havde tidligere været Munk i Winchester-, derfra lod han engelske Arbeidere komme over til Norge, og saaledes forklares den mærkelige Overensstemmelse, der er mellem Kirkens ældste Dele og Kathedralkirken i "Winchester. Rimeligvis har det|

Cathedral, and this edifice, together with Throndhjem Cathedral, being undoubtedly one of the most splendid memorials of mediaeval times in this country, is deserving of a detailed description. In 1128 Sigurd Jorsala-farer

put away his wife Malmfrid, in order to marry a young woman by the name of Cæcilia. Bishop Magne in Bergen protesting loudly against this illegal action, and refusing to wed the couple, the king marched to Stavanger, where the bishop consented to perform the ceremony, on the king's paying down a large sum of money, as a fine, with which the building of the cathedral — already commenced — could be resumed and completed. This bishop, the first that Stavanger ever had, was one Reinald, an Englishman, who had formerly been a monk in Winchester Abbey; he now sent for English workmen, and this explains the remarkable similarity between the older portions of this edifice and Winchester Cathedral. Probably, tooj it was Reinald, who, in memory of his native city, consecrated "his new Cathedra*' to St. Swithin, Bishop of Winchester, 837—862, and of whose remains, which are preserved in the cathedral of that city, an arm was given to Stavanger, as the first relic in the sanctuary of the lately erected bishopric. Several of the following kings richly endowed the church. For instance, Haakon Haakonssön confirmed the deed of gift (mentioned above) made by Magnus Erlingsson to the church. In 1272 the noble building suffered from a terrible conflagration. In consequence of this event, the archbishop issued a large number of plenary indulgences to such as would contribute towards the

ogsaa været Reinald, dtr til Minde om sin Hjemstavn indviede „sit nye Cathedra" til St. Svithun, Biskop i Winchester 837 til 862, af hvis Levninger, som opbevaredes i denne Stads Kathedral, ogsaa en Armlæg blev skjænket Stavanger for at danne det nysoprettede Bispesædes fornemste Helligdom. Flere af de senere Konger skjænkede ogsaa Kirken store Gaver; saaledes st adfæstede Haakon Haakonsen Magnus Erlingssøns ovenomtalte Gave til Kirken. — I 1272 rammedes Kirken af en frygtelig Ildebrand. I den Anledning blev der fra 1275 til 1287 af Erkebispen udstedt en Mængde Afladsbreve til dem, der bidroge til Kirkens GjenopbyggeJse, og i 1290 udkom fra Paven en Bulle i samme Øiemed. I Midten af det 15de Aarhundrede slod Kirken i sin høieste Glands; da havde den 18 Altere med tilhørende Kapeller. Reformationens Indførelse {.'jorde imidlertid hastig Ende paa denne Herlighed; omtrent 1540 blev Kirken fuldstændig plyndret, alle Prydelser borttoges, Domkapitlets Papirer opbrændtes paa Kirkegaarden, og Kirkens Jordegods og Eiendomme bleve den fratagne. Følgen heraf var, at Kirken i nogle Aar stod forladt og truede med aldeles at forfalde, indtil et Kongebrev af Frederik den Anden befalede dens Istandsættelse. Selv ved denne Tid siger Peder Claussøn om den, „at dens Lige ikke er at finde i Norge uden Throndhjems Kirke." I Midten af det 18de Aarh. lod man „Kirken udspekke og hvid-gjøre ved Kalkning," og saadan stod den idethele til 1867. Da besluttede man at restaurere dette herlige Bygningsværk og saavidt muligt søge at bringe den tilbage i dens gamle Skikkelse. Restaurationen, hvor-

rebuilding of the Cathedral; and in 1290 the pope published a Bull to the same effect. In the middle of the 15th century, the church had reached its greatest splendour: it had then 18 altars, with chapels adjoining. But the Reformation soon put an end to all this grandeur; about the year 1540 the church was plundered, all ornaments being carried off; the cathedral papers were burnt in the cemetery, and the landed estates and other property of the church confiscated. The natural consequence was, that the building stood lonely and deserted for several years, and began to show signs of decay, when a Royal Edict arrived from King Frederik the Second, containing express orders to commence its restoration. Even at ihat time, says Peder Clausen, its equal is not to be found in the land of Norway, save that of Throndhjem. In the middle of the 18th cent, "they had the church thoroughly whitewashed" and so it remained till 1867. In that year it was resolved to restore so noble a specimen of architecture, and, so far as possible, give it back its original appearance. The Restoration of the Cathedral, for which the municipality furnished the means is now finished; and the edifice as it now stands is well worth seeing. — The church is 100 ells long, and consists of the nave, the armory, and the choir. The choir, which beyond doubt was built a few years after the fire in 1272, is 34'/a ells long, of the same width and altitude as the central nave. It is constructed principally of hewn steatite, in the richest English Gothic style, and is one of the finest specimens of architecture to be found in Scan-

til Kommunen selv bevilgede Midlerne — omtr. 160,000 Kr. — er nu fuldendt, og Bygningen yder nu et Skue, som det tilfulde lønner Umagen at søge. — Kirken er i dens nuværende Skikkelse 100 Alen lang og bestaar af

Skibet med Yaabenbuset samt Koret. Skibet (45Va Al. langt, 28 Al. bredt) er ligesom Yaabenbuset opført af Graasten med Hjørner samt Yindu- og Dørindfat-ning af huggen Klæbersten. Efter Basilikaernes Mønster er Skibet delt i tre, nemlig: to lavere Sideskibe og et 18 Alen køit Midtskib, samtlige dækkede med Træloft. Skibet, der er den ældste Del af Bygningen, er ganske gjennemført i Rundbuestil og har paa Nord-og Sydsiden Portaler i rigeste normanniske Stil. Buerne indvendig have flere Steder Zikzakslyngninger, og Kapitælet paa en af Pillerne har gammelnordiske Drageslyngninger. Mod Yest har Kirken havt et stort Taarn, som ialfald ikke nu kan gjenopføres paa Murene, da disse netop her ere faldne temmelig betydeligt ud af Lodlinien. Koret, der utvivlsomt blev opført i de nærmeste Aar efter Branden 1272, er 34'/2 Al. langt, med samme Høide og Bredde som Midtskibet. Det er hovedsagelig bygget af huggen Klæbersten i rigeste engelsk-gothiske Stil og er et af de skjønneste Bygværk, Norden eier. Det har Spidsbue-Krydshvælv med rigt udhugne Gurter og Slutstene; Buerne udgaa fra smaa paa Konsoler staaende Yægsøiler med pragtfulde Kapitæler. Korvinduerne udmærke sig ved sin Finhed og Slankhed; de have tæppemønstret Glas med rige Bordurer, medens det store Vindu i 03tgavlen har et pragtfuldt Glasmaleri med de fire Evangelister. Paa nordre Side findes en smuk Trappe med rige Orna-

dinavia. It has pointed arches, and richly decorated keystones; the arches are supported on small columns, with magnificent capitals, resting on brackets let into the wall. The choral windows are remarkable for their slim and graceful shape; the glass is stained a sort of carpet-pattern, with rich borders. The large window in the eastern gable is a magnificent glass-painting, representing the four Evangelists. On the north side, there is a beautiful flight of steeps, loaded with ornaments, which leads up to a turret between the choir and the nave; a similar turret fronts the south. At the foot of the steps stands the baptismal font, hewn out of steatite, and richly embellished: it is one of the few well preserved remains from the Catholic period in Norway. The pulpit — at the door of the choir — is from the 16th century. Within the choir, the tourist should not fail to remark a pointed-arch niche, intented for holy-water receptacles; a couple of finely carved human heads are also to be seen here. On the exterior of the choir — south-side — there is a small, but uncommonly fine portical, nor will the eastern gable window be less beautiful when completely restored. Two large quadrangular turrets, which now serve as vestries, stand at each end of it.

93. View from L.ysefjord. Immediately opposite Hölle, about 2 miles from Stavanger, Lysefjorden cuts into the coast for the distance of 3 miles. At no point much exceeding a quarter of a mile wide, with precipitous, nay in places perpendicular fjelds of from 2,000 to 3000 feet in height on either side, it is oneMellem Christiansand og Bergen tilsøs.

menter, som fører op til et lidet Taarn mellem Skibet og Koret; et lignende Taarn staar mod Syd. Ved denne Trappe staar den prægtige, rigt udhuggede Klæberstens Døbefont, som er en af de faa Levninger fra den katholske Tid. Prædikestolen ved Kordøren er fra det 16de Aarhundrede. Inde i Koret bør ogsaa lægges Mærke til en spidsbuet Nische i den søndre Væg, bestemt til Vievandsbækkener; her er desuden et Par smukt udhugne Hoveder. Det Ydre af Koret fremviser paa Sydsiden et lidet overordentlig smukt Portai, og ikke mindre smukt er det østlige Gavlvindu nu, da Restaurationen er fuldendt. Ved hver Side af dette staa to større firkantede Taarne, som nu benyttes til Sakristier.

»3. Parti af Ijygefjord. Ligeoverfor Eølle (c. 2 Mile fra Stavanger) skjærer Lysefjorden sig ind i en Længde af 3 Mil. Intetsteds meget over en halv Fjer-dig bred, med bratte, tildels lodrette Fjelde af 2 å 3,000 Fods Høide paa begge Sider, er den en af de mærkeligste Fjorde i Landet. Etsteds nær Bunden af Fjordene har efter Sigende et besynderligt Naturfænomen hjemme: Man hører et mægtigt Brag og ser paa samme Tid ligesom en lysende Straa le (af Vand?) vælte sig ud fra et Punkt høit oppe i Fjeldet. Stedet er et Stykke ud fra Bunden paa Sydsiden. Lyden høres og Straalen sees fra Gaardene i Fjordbunden. Fænomenet skal indtræffe efter stærke Vestenvinde.

94. „Porten" i Siildalen. Ved fra Stavanger at følge Dampskibet ind i den trange og skumle Hyls-fjord til Hylen, som kun er Vo Mil fra Vaage ved Sul-dalsvandet, kommer man til Suldalen. Denne mærke-

Between Christiansand and Bergen seawards. ß3

of the most remarkable fjords in the country. Somewhere near the extremity of the fjord, a singular phenomenon is said to take place. You hear a violent report, and simultaneously see a brilliant jet (of water?) issue from a point higher up the mountain-side. The exact place is a short distance from the extremity on the south side. The sound is heard and the jet seen from boats stationed at the extremity of the fjord. The phonomenon is said to occur after strong westerly winds.

94. „Porten" in Suldnlen. By taking the steamer to Hylen in Hy Is fjor den, you are only half a mile from Vaage on the Suldalsvand. This route is perhaps the more to be preferred from the fact, that from the top of the Hylsskaret, scarcely wider than from 4 to 5 ells between the perpendicular walls on both sides, you suddenly catch sigth of Suldal. Far beneath lies the water, little of which is visible from the most elevated point; but a short distance below you can see it, now hemmed in by perpendicular mountains, on the sides of which no plant but the saxifraga cotyledon can find a cranny to root in, now expanding a trifle, so soon as the mountains retire; then the luxuriant vegetation can unfold its richness, and there is room for cornfields, pastures, and trim farm-houses, whilst above, on every side, glitters the chrystalline snow, on the wastes and tops of the Haukelids- and Austmands-lieiene. The narrow channel called „The Gata" (Porten), about half a mile above Fiskeskjøn, is most remarkable of its kind.

95. Harald «tot ten. A little distance in northMellem Christiansand og Bergen tilsøs.

lige Vei er maaske forsaavidt at foretrække, som man da fra det øverste af Hylsskaret, der neppe er bredere end 4 å 5 Alen mellem de lodrette Vægge paa begge Sider, pludselig faar Suldal for Øie. Dybt nede ligger Vandet, hvoraf kun lidet er synligt fra det Øverste, men lidt længere nede ser man det, snart indsnevret mellem bratopstigende Fjelde, snart udvidende sig lidt mere, naar Fjeldene trækker sig saavidt tilbage, at den yppige Vegetation ret kan komme frem og Agre og vakre Huse finde Rum, og ovenfor glitrer Sneen paa alle Kanter fra Haukelids- og Austmandsheienes Vidder og Nuter. Særlig mærkelig er Indsnævringen „Porten omtr. Vs Mil ovenfor Fiskeskjøn, der fremstilles paa vort Billede.

95. Etaraldstötten. Lidt nordenfor Haugesund blev der den 18 Juli 1872 reist et Monument til Minde om Norges tusindaarige Bestaaen som samlet Rige, nær det Sted, hvor Harald Haarfagers Grav skal være. — Haraldstøtten er reist paa en firkantet, 70 Fod høi, Haug; selve Obelisken af rød Granit er 43 Fod høi; Fodstykket 12 Fod 3 Tommer; rundt om den nedenfor Haugen staa Fylkestenene, 8 Fod 3 Tommer høie. Monumentet, der er reist ved Bidrag fra det hele Land, er særdeles værdigt og vakkert, og det har her tæt ved Stranden en særdeles heldig Beliggenhed. Fra Dampskibet ser man det meget godt lidt nordenfor Byen.

! from Haugesund, the column commemmorative of Norway's existence as a United Kingdom during one thousand years, on the 18 Juli 1872 was erected on the grave of King Harald Haarfager. Haraldsstötten rests on a quadrangular mound of earth, — 70 feet square; the obelisk itself is of red granite, 43 feet high; the pedestal 12 feet, 3 inches; standing around are „Fylkestene", 8 feet 3 inches high. The monument was erected by national subscription; and, as the idea itself was a fine one, so, too, is the monument a worthby memorial. Close to the shore, on which the waves of the open sea daily tell of Norsemen's deeds and achievements in days of yore, its location could not have been better. From tbe deck of the steamer you get a good view of it a little north of the town.

Bergen.

96, 9J. Bergen (the ancient name of the city was Björgvin, or "the pasture betwixt the mountains") was founded by the Norwegian king, Olaf Kyrre, some time between 1070 and 1075, on the eastern side of the Vaagen, where the landing-place of Aalrekstad, a royal residence, had previously been. By reason of an excellent harbour, and a most favourable situation, the place rapidly increased in wealth and population. During the civil wars it was the scene of many a I bloody fight, and strange event. Magnus SigurdsönBergen.

96, 951. Bergen (oprindelig Bjørgvin o: Græsgangen mellem Bjergene) grundlagdes af den norske Konge Olaf Kyrre mellem 1070 og 1075 paa den østlige Side af Vaagen, hvor tidligere Landingsstedet for Kongsgaarden Aalrekstad havde været. Paa Grund af sin gode Havn og fordelagtige Beliggenhed tiltog Byen hurtigt i Folkemængde og Velstand. Under Borgerkrigene var den Skuepladsen for mange mærkelige Begivenheder og blodige Kampe. I Aaret 1135 blev Magnus Sigurdsøn fanget og blindet af Harald Gille; Aaret efter myrdedes Harald Gille om Natten af Sigurd Slembe; i 1154 blev hans Søn Sigurd Mund fældet paa Bryggen af sin Broder Inge; i 1164 kronedes Magnus Erlingssøn til Norges Konge; i 1181 stod Søslaget udenfor Nordnæs mellem Kongerne Magnus og Sverre; i 1184 blev Kong Magnus begravet i Christkirken; i 1188 blev Kuvlungernes og 1194 Øyeskeggernes Flok tilintetgjort af Kong Sverre, de sidste i det haardnakkede Søslag ved Florvaag; i 1198 laa Birkebeinerne og Baglerne den hele Sommer og stredes i og udenfor Byen (Bergenssommeren); 1202 døde Kong Sverre paa Borgen. I Aaret 1223 holdtes i Bergen det store Rigsmøde, hvor Haakon Haakonsøn blev anerkjendt som Norges retmæssige Thronarving; i 1247 lod Haakon sig med stor Pragt krone af Kardinal Wilhelm af Sabina og blev i 1264 begravet i Christkirken. Bergens Glandsperiode falder under Haakon Haakonsøn; den var da Norges største og rigeste By og rimeligvis alle-

was taken prisoner here, in 1135, by Harald Gille, who put out his eyes; the following year Harald himself was murdered at night by Sigurd Slembe; in 1154 his son, Sigurd Munk, was slain by his brother Inge; in 1164 Magnus Erlingsön was crowned king of Norway: in 1181 a sea-fight was fought off cape Nordnæs between king Magnus and king Sverre; in 1184 king Magnus was entombed in Christ Church; in 1188 .the horde of the Kuvlunger, and in 1194, that of the Oye-skegger were slain by king Sverre, the latter in a hardly contested engagment off Florvaag; in 1198 the Birkebeiner and Bagler passed the whole summer here in violent strife, both in the town itself, and outside its limits; king Sverre died here in 1202. In the year 1223 a great parliamentary meeting was held here, at which Haakon Haakonsön was proclaimed legitimate heir to the throne of Norway; in 1247 he had himself crowned with great magnificence by Cardinal Wilhelm of Sabina. He was buried 1264 in Christ Chnrch. The prosperity of Bergen culminated during the reign of Haakon Haakonsön; at that period she was the wealthiest and most populous city in Norway, and, probably enough, the first commercial city of the North; she had been, too, for the space of a hundred years, the royal residence. Numerous ecclesiastical ana municipal buildings of great beauty adorned the city, — no fewer, for instance, than 30 churches and religious houses, the most notable of which were Christ Church, an edifice of vast proportions, and the Church of the Apostles, huilt on the Holmen (now the site of the fortress of Bergenhu8), Jonskloster, and Munkelivs Kloster, west

rede den Gang den livligste Handelsstad i Norden; den var tillige i Løbet af 100 Aar Kongernes Residents. Den var prydet med talrige baade kirkelige og verdslige l'ragtbygninger; af dens 30 Kirker og Klostre maa mærkes: den store Christkirke og Apostelkirken paa Holmen (nu Bergenhus Fæstning), Jonskloster og Munkelivs Kloster vesten for Vaagen, og Nonnesæter Kloster paa Byens Sydgrændse; og af verdslige Bygninger Kong Haakons store Gildehal, bygget omkr. 1260. Kun faa Levninger staa tilbage af den gamle Pragt. — Under Haakons Efterfølgere og end mere under Foreningen med Danmark fik Fremmede efterhaanden fast Fod i Byen; i Midten af det 15de Aarhundrede satte de hanseatiske Kjøbmænd sig for Alvor fast paa Bryggen, jog Bergens egne Borgere over paa Strandsiden, som fra denne Tid blev bebygget, og fore i det Hele frem med stor Voldsomhed og Vilkaarlighed; i 1455 dræbte de endog Høvedsmanden Olaf Nilssøn og Biskop Thorleif og brændte Munkeliv Kloster. — I 1665 forsøgte en engelsk Eskadre paa 14 store Skibe at bemægtige sig en stor hollandsk Koffardiflaade, som havde søgt Tilflugt i Bergens Havn, men blev af Fæstningens og Hollændernes Kanoner nødt til at trække sig tilbage. Af andre Begivenheder i de senere Tider kan mærkes Opløb ved forskjellige Anledninger ',af Omegnens Bønder, de saakaldte Strilekrige. — Af fremragende Mænd, som ere fødte i Bergen, kan nævnes Ludvig Holberg, Professor Dahl, Welhaven og Ole Bull.

Fremmede, især Englændere og Skotter, har fra de ældste Tider drevet Handel paa Bergen. I 1186 jog Kong Sverre Tydskerne af Byen, fordi de solgte |

Bergen.

of the Vaagen, and Nonnesæter Nunnery, situated on the western boundary of the town; the finest of the lay structures was King Haakon's large and sumptuous Banqueting Hall, erected about 1260. But few traces are now left of the old magnificence. — Under King Haakon's successors, and still more so during the Danish Union, strangers gradually began to get influence in the town; in the middle of the 15th cent, the Hanseatic merchants had acquired a firm hold of the "Bryggen," and chased the burghers over to the opposite side of the Vaagen, the Strand-Side, as it is called, — which now began to be built upon, — and conducted themselves in a manner most harsh and overbearing towards the people of the town; in 1455 they even slew the "Hövedsmand" (captain, leader) Olaf Nilsson and Bishop Thorleif, and fired Munkeliv monastery. — In 1665 an English squadron consisting of 14 men-of-war, made an attempt to seize a fleet of Dutch merchantmen that had sought refuge in the harbour of the city, but were effectually repulsed by the united fire of the fortress and the Dutchmen's ships. — The most important of later events have been riots on various occasions, set on foot by the peasantry of the surrounding tracts, — the wars of the "Strile," as they are called. — Many eminent men were born in Bergen, amongst others, Ludvig Holberg, Professor Dahl the painter, Welhaven, and Ole Bull.

The city of Bergen carried on a lively trade from the earliest periods with foreign nations, particularly with the English and Scotch. In 1186 King Sverre69 Bergen.

Bergen.

berusendeDrikke; 1217 sluttedes en Ilandelstraktat med | England og 1278 med Hansestæderne. Fra denne Tid fik Tyskerne mere og mere Indpas i Byen med stadigt udvidede Privilegier, indtil de i 1445 fik sig et fast Kontor paa Bryggen med Eneret til den nordlandske Handel. I over et Aarhundrede beherskede Hanseaterne hele den bergenske Nordlandshandel, indtil deres Magt i 1559 blev knækket ved Christopher Walkendorfs kraftige Foranstaltninger. Efter den Tid er Handelen gradvis atter gaaet over i de bergenske Borgeres Hænder; i 1763 solgtes den sidste hanseatiske Eiendom paa Bryggen. Paa Holbergs Tid var Bergen den største Handelsby i de nordiske Riger; endnu i 1768 var dens Handel dobbelt saa stor som Kjøbenhavns. I Krigs-aarene før 1814 led Bergens Handel betydeligt ved Krigen med England, men er efter den Tid gaaet stadigt fremad; navnlig har dens Handel og Skibsfart i de sidste 10 Aar været i en blomstrende Forfatning. Bergens vigtigste Handel er fremdeles Handelen med Nordland, og dens Udførsel, der er den største af alle norske Byers, bestaar saagodtsom udelukkende i Fiskeprodukter: Tørfisk, Klipfisk, Sild, Tran og Rogn. Nord-lændingerne bringe selv to Gange om Aaret, i de saakaldte Nordfarstævuer, sine Varer til Byen, i første Stævne, der falder i Mai og Juni, mest Tran og Rogn, i sidste Stævne, der falder i Juli og August, mest Klipfisk og Tørfisk. I de senere Aar besørges dog Vareforsendelsen for en ikke liden Del af Dampskibe hele Aaret rundt. Bergens Skibsfart er ligeledes meget betydelig; dens anselige Handelsflaade bestaar dels af større skarptbyggede Skibe, som sysselsættes ved Fragt-

chased the Germans from the town for selling spirituous liquors; in 1217 a commercial treaty was concluded with England, and, in 1278, with the Hanseatic Towns. From that time forth the Germains gained a firmer footing in the town, securing all manners of privileges, till, in 1445, they obtained even a "fast Kontor," or Commercial Hall, of their own, on the "Bryggen," with a monopoly of the Nordland trade. During more than a century these members of the Hanseatic League reaped undisputed the benefit of the Nordland trade with Bergen; but in 1599, their encroachments were effectually checked by the energetic measures of Christopher Walkendorff. Since then, the trade of the city gradually passed into the hands of the burghers; and, in 1763, the last house on the Bryggen belonging to the Hanseatic Company was purchased by a citizen of the town. In Holberg's time Bergen was indisputably the first commercial city in the three Northern kingdoms; even as late as 1768 its trade was double that of Copenhagen's. In the great continental wars that raged before the downfall of Napoleon, the trade of Bergen suffered severely from the war with Great Britain; but since then her commercial progress has been steady; and during the last ten years, trade and shipping in particular have been in a flourishing

condition. The most important part of Bergen's trade is still that with Nordland; and the exports of this city, the most considerable of any in the kingdom, consist almost exclusively in fish,— dry-fish, roch-fish (fish cured by exposure on the rocks), herrings, train-oil, and roe. The Nordland people them-70 Bergen.

farten paa længere Farvande, dels af mindre Fartøier, som sendes paa Fiskeexpeditioner. Seilskibenes Antal udgjør nu 271 paa tilsammen 58,451 Tons. — Bergen staar i livlig direkte Dampskibsforbindelse med Byerne langs Kysten, Kjøbenhavn og Østersøen, Hamburg, Holland, England og Amerika. Byens egen Dampskibsflåde er i de sidste Aar voxet med Kjæmpeskridt og har større Læstedrægtighed end alle de øvrige norske Byers tilsammen; Dampskibenes Antal er nu 68 paa tilsammen 22,621 Tons. — Skibsbyggeriet staar paa et høit Trin; fire større Skibsværfter findes i eller tæt udenfor Byen.

Indseilingen til Bergen er meget smuk. Naar man med Dampskibet søndenfra har bøiet om Kvarvepynten, kommer den lange Rad af hvidmalede Pakhuse i Sandvigen først frem; først naar man er kommen forbi Nordnæspynten, har man Byen foran sig med det mægtige Ulrikken i Baggrunden. Kommer man nordenfra, ser man først de tre Fjelde vest for Byen, blandt hvilke Lyderhorn skiller sig ud ved sin Form af to krumme Horn. Udenfor Byens Havn {Vaagen), mellem Toldboden og Bergenhus Fæstning, ligger Moloen til Værn mod Nordenvinden, med et Fyrtaarn. — Inde paa Vaagen hersker jevnlig Liv og Virksomhed, særlig om Sommeren, naar hele dens østlige Halvdel er opfyldt af indtil 10Ö Nordlandsjægter, som med sine bredbugede og liøistavnede Skrog og høie Master frembyde et eiendommeligt Syn. — Af Dampskibsbrygger har Bergen to: en Pælebrygge udenfor Holbergs Almending for Fjorddampskibene, og Braadbænksbryggen indenfor Bergenhus Fæstning, hvor de fleste af de paa Christiania

Bergen.

selves bring their produce to town, twice a year, at the "Nordfarstævner," as these meetings are called. At the first „Stævne," which occurs in May and June, roe and train-oil are the chief articles; at the latter, which is in July and August, rockfish and dry-fish are mostly brought. Of late years, however, a considerable portion of such merchandise is forwarded by steamers all the year round. Bergen's shipping-trade, too. is very considerable; her merchant-navy consists partly of large clipper-built ships, engaged in the freight-trade to the Black Sea, America, and the East Indies, and partly of smaller craft, that are sent out on fishing-expeditions, or that trade to the Baltic. — Bergen has direct and frequent steam-communication with all the coastal towns, with Copenhagen and the Baltic ports, with Hamburg, Rotterdam, Hull, Newcastle, and New York. During the last few years, the city has acquired a fleet of magnificent steamships; we need instance only a Line of Ocean Steamers registering from 2,000 to 8,500 tons each, which, for the convenience of emigrants, keep up a fortnightly route between Norway and New York. The art of shipbuilding stands high in Bergen; four large dockyards, in, or without the city, are in constant activity.

The entrance to the town from the fjord is exceedingly beautiful. Travellers arriving southwards by steamer, on rounding Kvarvepynten, first catch sight of the long line of white painted wharehouses in Sandvigen; not till the vessel has passed Nordnæspynten, do they get a full view of the town, with the mighty masses of Ulrikken rising in the background. Arriv-71 Bergen.

gaaende Skibe lægge til; fra den sidste skal en stensat Kai lægges udover mod Fæstningen. Fra alle Bryggerne faaes til enhver Tid Fløt over Vaagen efter fast Taxt.

Bergen er en By paa c. 40,000 Indbyggere; den udgjør et eget Amt og er Bispesæde, Den ligger paa begge Sider af Vaagen henimod Lille- og Store-Lunde-gaardsvand, i hvilken sidste Retning den i de sidste ti Aar har udvidet sig betydeligt. I Aarhundredernes Løb har den været hærjet af talrige Ildebrande, lige fra 1198, da Baglerne satte Ild paa Byen, til 1855; den mest ødelæggende Brand var i 1702, da næsten hele Byen lagdes i Aske. Alene de nye Strøg ere byggede efter Tidens Fordringer med brede og lige Gader. Den ældre Del af Byen har derimod et gammeldags Præg. De fleste Huse ere af Træ, ofte medGav-lerne ud mod Gaden. Gaderne ere smale, bugtede og bakkede, tildels meget steile, og Kvartalerne mellem dem gjennemkryd8ede af Smuger og af de endnu trangere „Smitter". Endel af Byen er, høist uregelmæssigt, bygget opover Lierne til Fløifjeldet, hvad der giver Byen et

meget malerisk Udseende. Til Betryggelse mod Ildsvaade er anlagt flere aabne Pladse, de saakaldte Almendinger. En god Udsigt over Byen faar man fra Skandsen, et Stykke Vei oppe i Fløifjeldet. Bergen er idethele en livlig By med et eiendommelig udviklet Folkeliv; mange af de gamle Skikke fra den hanseatiske Tid holde dog nu paa at falde bort. Ogsaa mange vakre Nationaldragter fra de omliggende Fjordbygder kan sees paa Bergens Gader. Bergens Regn er viden bekjendt; dens aarlige Regnmængde er

ing from the north, three fjelds west of Bergen, are the first objects that meet the eye, one of them the Lyderhorn, readily distinguished by its form, which is that of two crumpled horns. Outside the harbour (Vaagen), between the Custom House and the fortress of Bergenhus, there is a breakwater, with a lighthouse, as a protection to the shipping in heavy northerly gales. The Vaagen itself is generally a scene of bustle and activity, particularly in summer-time, when the eastern half is often filled with as many as 100 „Nordlandsjægter," which, from their peculiar build,— immensely high in the Btem, broad in the beam, and with lofty masts, naturally present a singular appearance.

Bergen is a city of 40,000 inhabitants; she constitutes a separate Amt, and has long been an episcopal residence. The town is built on both sides of the Vaagen, towards the Lille- and the Store-Lungegaards-vand; in the latter direction, it has increased prodigiously during the last five years. In the course of centuries Bergen has suffered repeatedly from conflagrations; from 1198, when the "Bagler" (a hostile party) set fire to the town, till the year 1855. The most destructive fire was in 1702, when the whole town almost was reduced to ashes. The new quarters of the city are built in the modern style, — the streets straight and wide. The ancient part of the city bears, on the other hand, a kind of old-fashioned stamp. Most of the houses are of wood, with gables projecting into the street. The streets are narrow, tortuous, and steep, some of them precipitous even, and the quarters between are intersected by manifold "Smug" (alleys),72

Bergen.

65 Tommel'. — De fleste Butikker findes i den lange og trange Strandgade, paa Vestsiden af Vaagen, hvor den meste Færdsel er koncentreret; til sine Tider kan der være næsten ufremkommeligt. Fortogene ere her overmaade smale og afbrydes i et væk dels af Kjælder-halse, nedenfor hvilke de „Underjordiske" have sine Butiker, dels af trange Søgaarde, som gaa ned til Boderne ved Vaagen. Fra Strandgaden fører flere bratte Almendinger op til de øvre Strøg, Fortet Frederiksberg med det nærliggende Observatorium, Klosteret, hvor Munkelivs Kloster i gamle Dage laa, og Exercer-pladsen Engen, de gamle Jonsvolde, hvor Birkebeinere og Bagler sloges; paa den anden Side ligger Brun-choi'st & Dekkes betydelige Skibsværft med Tørdok.

08. Midt i Byen og ved Bunden af Vaagen ligger det store Torv; oppe paa Torvalmendingen staar Stiftamtmand Christies Broncestatue. — Eiendommeligt for Bergen og Noget, der bør sees af enhver Fremmed, er Livet paa Fisketorvet hver Onsdag og Lørdag Formiddag fra Kl. S til 10, paa hvilke Dage alle Bergensere maa have fersk Fisk til Middag; Fiskestrilerne lægge da ind til den fra Torvet udspringende Brygge „Triangelen" med sine spidsstævnede Baade og Fiskekister, og kjøbslaa under en Støi og Tummel, som kan høres over halve Byen, med de rapmundede bergenske Tjenestepiger. — Ligeoverfor Fisketorvet ligger Bergens Børs, som blev bygget efter Branden i 1855. Børslivet er meget udviklet i Bergen; Fremmede bør under Børstiden besøge den store Børshal, hvor alle Byens Kjøbmænd og øvrige Forretningsdrivende mødes j hver Dag Kl. 11—1, ligesaa meget for at høre og med-1

J or the still narrower "Smitter." Part of Bergen is I built upon the slopes of the Flöifjeld, which gives to the town a most picturesque appearance. As a protection against fire, there are several squares, or rather open plots of ground, — the "Almendinger," as they are called. From Skandsen, some distance up the Flöifjeld, you get an excellent view of the city. Bergen is on the whole a lively town, remarkable for the strongly marked character of its inhabitant3, and their peculiar customs; but many of the interesting reminiscences of Hanseatic life are fast

fading away. Many national costumes from the adjacent fjords may be daily seen in the streets of the town. The rainy climate of Bergen is known far and wide: the annual rain-fall is calculated at 70 inches.

Most of the shops are in Strandgade, a long and narrow street, on the west side of the Vaagen, where the traffic of the town is concentrated; at times leading to a complete stoppage. The pavements here are extremely narrow, and broken off at every few paces, partly by steps, forming the descent to the well known cellars, where the "Underjordiske" (underground people, — a knickname bestowed on the tradesmen who keep shop there) dwell, and partly by the narrow "Sö-gaarde," leading down to the wharehouses, on the edge of the Vaagen. From Strandgaden several steep "Almendinger" lead to the upper parts of the town, — Fort Fredriksberg, and close by the City Observatory, Klosteret, in ancient times the site of Munkelivs Kloster, and Engen, the parade-ground, formerly the "Jonsvolde," where the Birkebeiner and the Bagler fought73 Bergen.

dele By nyt, som for at afgjøre Forretninger. I Nærheden af Børsen ligger Norges Bankafdeling, Bergens Kreditbank og Privatbanken. Ved den østlige Ende af Torvet er Bergens offentlige Bazarbygning.

99. Langs den østlige Side af Vaagen ligger Tydskebryggen, kaldet saa efter den Tid, da Hanseaterne holdt til her; det er en lang Rad af høie hvidmalede Pakhuse, som med lange, mørke og trange Gjennemgange strække sig helt op til Øvregaden. Husene ere byggede efter den store Ildebrand i 1702 og have beholdt det Meste af sit gamle Præg fra Hanseaternes Tid. De benyttes til Oplagssted for de nordlandske Produkter og til Kontorlokaler for Nord-landshandlerne, de saakaldte Stuer. I „Stævnens Tider", naar Nordlændingerne ere inde med sine Varer og en 100 Jægter skal expederes samtidigt i Løbet af 14 Dage, hersker der en Travlhed og Virksomhed her, som er værdt at se; af Fiske- og Tranlugten maa man ikke lade sig skræmme.

100. Udenfor Tydskebryggen ligger Fæstningen KergeiiliiiH, hvor Byens fleste Pragtbygninger i ældre Tider vare samlede. Det Eneste, som nu staar igjen, er de nøgne Mure af Kong Haakon Haakonsøns store Stenhal Bfaakonghnlleii, den benyttedes fra 1683 indtil de sidste Aar som Kornpakhus for Slaveriet, nu staar den tom; der indsamles nu med Iver Penge til Bygningens Restauration. I Nærheden staar det mægtige Walkendorffs Taarn, delvis oprindelig bygget af Haakon Haakonsøn, fuldendt af Erik Rosenkrantz 1565; Christopher Walkendorff plantede Kanoner paa Taget deraf for at skræmme Hanseaterne; nu bruges

so many a fight; on the other side, Brunchorst &Dekke's extensive dockyard (including a dry-dock) is situated.

9N. The Market-Place of the town (Torvet) is in the middle of the town and at the extremity of the Vaagen; on Torvalmendingen, where a band from the fortress performs every Sunday and Wednesday at noon, a life-size bronze statue of Stiftamtmand Christie has been erected. — There is a sight quite peculiar to the city, which no stranger should fail to see, viz. the Fish-Market on Wednesday and Saturday mornings, days when every Bergen family must dine off fish. The „Fiskestriler" (peasants who live on the coast in the neighbourhood of Bergen) make fast their boats and „Fiskekister" (boxes containing live fish) to the pier, called "Triangelen," jutting out from the Market place, and forth-with commence the work of the day, i. e. selling their catch, amid an endless din and uproar, and exchanging once in a while a sharp repartee with the nimble-tongued domestics of Bergen. Vis å vis the fish-market stands the Exchange, built after the conflagration 1855. Much business is done on 'Change in Bergen. During 'Change time strangers should visit the great Hall, where all the merchants of the town, and all classes of business-men meet daily from 12'/a to 1 a. m. to hear the news of the town as well, as to buy and sell. The Bergen Branch of the Bank of Norivay, Privatbanken, and Kreditkassen are in the vicinity of the Exchange.

99. Along the eastern side of the Vaagen is the Tydakebryggjen, thus termed from the time when the Hanseatic League were masters here. It consists of a74 Bergen.

det som Arsenal. Adgangen er aaben ved Henvendelse til Arsenalforvalteren. — I Øst for Bergenkus, paa Toppen af en træbeplantet Bakke, hvor der af og til i Godveirsaftener om Sommeren gives Hornmusik og afbrændes Fyrværkeri, ligger Fortet Sverresborg, hvor mangen haard Kamp bar staaet mellem Birkebeinere og

Baglere; af Kong Sverres gamle Mure findes intet Spor.

Kirker. St. Mariæ Kirlee ved Øvregade er Bergens ældste Kirke; den er bygget i Rundbuestil før Kong Sverres Tid og nævnes ofte i Sagaerne, første Gang 1188; efter flere Ildebrande er den senest opbygget efter Branden 1248. I 1206 stod ovenfor Kirken en vælgig Kamp mellom Birkebeinerhøvdingen Haakon Galin og Baglerne; de faldne Kuvlunger og Øieskeg-ger bleve begravne paa dens Kirkegaard. Ved Tydskernes tiltagende Voldsombeder tiltvang de sig efterhaanden etslags Eiendomsret til Kirken, indtil den 1766 kom under Kronen; den tydske Gudstjeneste vedblev dog at bestaa indtil de allersidste Aar; nu er Gudstjenesten norsk. I den tydske Tid blev Kirken belemret med en Masse uskjønne Malerier og andre Prydelser, som gav den et meget barokt Præg; ved en gjennemgribende Restauration er den nu bleven ført tilbage til sin oprindelige Skikkelse. Korskirken ved Vaagsbunden og Domkirken ved Kong Oskars Gade (oprindelig St. Olafs Kirke, efter Branden i 1248 forenet med et Graabrødrekloster), begge byggede i det 12te Aarhundrede, have ligeledes flere Gange været hærjede af Ild og have nu kun lidet igjen af deres oprindelige Udseende. Hospitalskirken ved Kong

Bergen.

long row of lofty, white-painted wharehouses. whicb, with long, dark, and narrow passages, extends up to Övregaden. The houses were erected after the great conflagration in 1702, and have preserved much of their original Hanseatic style. They are used at present as storehouses for Nordland produce, and as offices, — "Stuer," as they are called, — for the Nordland traders. In the "Stævnens Tider," when the Nordland folk are in town with their produce, and as many as 100 Jægter have to be cleared in the course of a fortnight, the bustle and press of business is well worth seeing; your olefactory organs must not be too sensitive however, for the stench of fish and oil "is a caution."

lOO Beyond the Tydskebryggen is the dockyard, Braadbænken, and the Fortress of Sfcrgenlius, where, in former times, the finest buildings of the city were congregated. All that now remains are the naked walls of King Haakon Haakonsön's stone-built Hall Haakons-liallen. From 1688 till a few years since it was turned into a corn-magazine for the convict-prison; now it is empty. A subscription has been opened, and money has been freely given to restore this interpsting relict of the past. Near by stands the famous Walkendorffs Taarn (tower), built in part by Haakon Haakon son, completed by Erik Rosenkrantz, 1565. Christopher Walkendorff planted cannon round the roof to keep off the German encroachers: the building is now turned into an arsenal. Admittance may be obtained on application to the "Arsenalforvalteren." — East of Bergenhus, at the top of a wooded hill, where, in summer-time and in good weather, there is music in75 Bergen.

Oskars Gade er Sognekirke for Aarstad Sogn. Nykirken., paa Strandsiden, har intet Mærkeligt ved sig. St. Pauls katholske Kirke ved Nygaard er nylig opbygget i en smuk og ren Rundbuestil ved Midler indsamlede hovedsagelig i Tydskland og Italien.

Af Bergens Htörre Skoler kan mærkes Latinskolen og Tanks Realskole, den tekniske Skole samt Byens offentlige Almueskole.

Af Hospitaler og uiilde Stiftelser har Bergen mange. Ved Kong Oskars Gade, mellem Domkirken eg Stadsporten, ligger: Dc Søfarendes Fattighus (oprettet 1599). St. Jørgens Hospital for Spedalske (første Gang nævnt i 1475) med henved 100 uhelbredelige Sygé. Dankert Krohns Stiftelse (oprettet 1798), Zander Kaas Stiftelse (fra 1770) og Enkefattighuset (200 Aar gammelt). Ovenfor Stadsporten er Pleiestifteisen No. 1 for Spedalske, med 250 uhelbredelige Syge, og nede paa Seiersbjerget er Hospital for 80 Spedalske. Ved Corps de garde ligger Stranges Fattighus (stiftet 1647). Jomfrustiftelsen og Børnehjemmet ere oprettede i de seneste Aar. Byens Sygehus ligger ved Engen.

Af andre Rygninger og Indretninger i Bergen maa mærkes:

101. rriiisæet, der væsentlig skylder Stiftamtmand Christie sin Tilværelse, og som fra en oprindelig privat Samling, især af Antikviteter, ved Understøttelse og Velvilje af Byens Borgere efterhaanden har hævet sig til en Indretning af stort videnskabeligt Værd, paa samme Tid som det er et mægtigt Middel til Folkeoplysningens

Fremme. I 1865 blev dets vidtløftige Samlinger, som ikke længere fik Plads i de gamle

the evenings, fireworks closing the entertainment, — stands Fort Sverresborg, where in days gone by many a bloody contest has taken place between Birkebeiner and Bagler: not a trace remains of King Sverre's ancient ramparts.

Churches. — St. Mariæ Kirke, near Övregaden, is the oldest church in Bergen; the style in which it is built is a kind of heavy rounded arch. It was erected before King Sverre's time, and is frequently made mention of in the Sagas, the first time in 1183; after several conflagrations, it was last rebuilt after the fire in 1248. In 1206 there was a fearful struggle, just above the church, between the Birkebeiner chieftain, Haakon Galen and his men, and the Bagler; the fallen Kuvlunger and Öyeskegger were buried in St. Mariæ church-yard. By manifolds deeds of violence, the Germans at length succeeded in getting a right of property to the church, until, in 1766 it reverted to the Crown; Divine Service, however, till within a very few years ago, was in German; it is now in the Norwegian language. During the German period the walls of this church were encumbered with a multitude of worthless paintings, and other coarse embellishments, which gave to the interior a somewhat barbarous stamp: a thorough restoration, however, has now given back to the building its original appearance. — Korskirken, at the extremity of the Vaag, and Domkirken, near Kong Oscars Gade (originally called St. Olafs Kirke, after the conflagration in 1248 connected with a Grey Friars' Monastery), — both built in the 12th cent. — have also on several occasions suffered76 Bergen.

Bygninger ved Lille-Lungegaardsvand, flyttede ind i den store vakre Bygning paa Sydnæsliougen, som er bleven bygget ved Tilskud af Staten og Byen. I nederste Stokværk findes det oldnordiske Musæum, ret fuldstændigt for Vestlandets Vedkommende, Kirkeprydelser fra den katholske Tid, et Myntkabinet, en liden ethnografisk Samling, Vaaben fra Middelalderen, gamle udskaarne Møbler og en interessant Samling af Redskaber og Smykker fra de bergenske Landsbygder fra ældre og nyere Tid. Andet Stokværk indeholder de naturhistoriske Samlinger; særligt maa mærkes de rige og fuldstændige Samlinger af norske Fiske og Sødyr. Til Musæet hører ogsaa et Bibliothek (i nederste Stokværk til Venstre), mest af naturvidenskabeligt Indhold. Musæet er aabent hver Søndag Form. fra li1/*—1 Va hver Mandag, Onsdag, Fredag fra 11—1 Form. Bibliotheket er aabent liver Tirsdag, Torsdag og Lørdag Kl. 12—1.

I Theatret, ved Engen, oprettedes i 1850 den første norske Scene i Landet og bestod indtil 1868. Senere har Theatret, der eies af det dramatiske Selskab, været udleiet til danske Trupper indtil 1876, da norsk Scene paany oprettedes. — Kunstforeningen (oprettet i 1888) har sit Lokale i den Byen tilhørende Bygning paa Engen; den er aaben hver Søndag, Onsdag og Fredag fra Kl. 11—1 Form. I samme Bygning er Bergens Billedgalleri, der er aabent hver Søn- og Helligdag samt hver Torsdag fra Kl. I1/.,—4. Reisende kunne udenfor disse Tider erholde Adgang saavel til Kunstforeningen som til Billedgalleriet ved at henvende sig til den i Kjælderetagen boende Opsynsmand. —

severely from fire, and have retained but little of their original appearance. Hospitalskirken, near Kong Oscars Gade, is the parish church for Aarstad. Nykirken, on the Strand Side, is nowise remarkable. St. Paul's Catholic Church, at Nygaard, has been lately erected, means for that purpose having been collected chiefly in Germany and Italy. It is a graceful structure in a pure rounded-arch style.

The largest scholastic establishments in Bergen are the Ch,ammarSchool(La,tinsko\en)TanksBealskole, the tekniske Skole and the Almueskole, or National School of the town.

Bergen has a large number of Hospitals and Charitable Institutions. Near Kong Oscars Gade, between Domkirken and Stadsporten, are the following: — De Søfarendes Fattighus (established 1599); St. Jørgen's Hospital for Spedalske (those attacked with leprosy) — first mentioned in the year 1475 — with about 100 incurable patients ; Dankert Krohn's Stiftelse (established 1798); Zander Kaae's Stiftelse (from 1770), and

Enkefattighuset (the Widows' Almshouse) 200 years old. Above the stadsport there is a Pleiestiftelse No. 1, for incurable leprous patients, the full number admitted being 250; and farther below, on the Seiers-bjerget, there is a Hospital for 80 Spedalske. Near the Corps de Garde is Strange's Fattighus (established 1647). Jomfrustiftelsen (foundation for unmarried females) and Børnehjemmet (the Childrens' Home) have been established only a few years since. The City Infirmary is near Engen.

The most notable of other Buildings and Institutions in Bergen are the following: —77 Bergen.

Øverst paa Torvalmendingen er Byens offentlige Bibliothek; det bestaar af P. Botten-Hansens betydelige Bogsamling, som i 1870 blev indkjøbt ved privat Subskription og dernæst overdraget til Byen. — I Klub-og Læseselskaberne Den gode Hensigt, almindelig kaldet Logen (Engen), og Athenæet (Torvalmendingen), der ere aabne hele Dagen, er ogsaa Adgang for Reisende. — Arbeiderforeningens prægtige Lokale, ved Nygaardsveien, bygget i 1860 til Forsamlingssted af de bergenske Arbeidere, benyttes tillige til Forelæsnings- og Koncertlokale.

Yed Lungegaarden (saa kaldet efter Yincent Lunge, som fik den overladt i 1528) staar enkelte Levninger igjen af det gamle Nonnesæter Kloster.

Bergens Fjelde. Bergen ligger omringet af sine 7 Fjelde, der have faaet Plads i Byens Yaaben, tidligere som 7 Kugler, nu som virkelige Fjelde. Længst mod Nordost, nøgent og bråt reisende sig op fra Forstaden Sandviken, ligger 1) Sandviks fjeldet. Adskilt fra dette ved Skrædder dalen, ret op for Byen, ligger 2) Fløifjeldet med dyrkede Marker, Huse og Veie langt opover og en stor Jernfløi paa Toppen, hvorfra Byen sees i Fugleperspektiv. Ovenfor begge disse Fjelde udbreder sig et vidtløftigt Fjeldparti, som kaldes Blaamanden. 8) Ulrikken (egl. Alfreken o: den Alfebortjagende), i Sydost er det høiestö og vakreste af Bergens Fjelde (2,000 Fod); ved dets Fod ligger det mørke Fjeldvand Svartediget (før Aalrekstadvatn). I Vest for Byen ligger fra Syd mod Nord 4) Løvstakken (1,530 Fod), 5) Damsgaards fjeldet og 6) Lyder-horn (1,250 Fod), et bekjendt Sømærke, som mod Nord

Bergen.

lOJ. The Museum,— for which the inhabitants of the city are chiefly indebted to Stiftamtmand Christie, and which, consisting at first of a private collection of antiquities only, has now, thanks to the support and interest displayed in this excellent Institution by the citizens of Bergen, become a medium of great scientific value, being at the same time a powerful instrument for the diffusion of knowledge among the people. In 1865, this large and numerous collection, for which there was no longer room in the old buildings on the Lille Lungegaardsvand, was moved into the new and spacious edifice, erected for the purpose on Sydnæs-haugen, partly at the expence of the State, and partly at that of the town. On the ground floor you will find, — the Old Norse Museum, very complete so far as the Western Districts are concerned, — ecclesiastical decorations from the catholic time, a cabinet of coins and medals, a limited ethnographical collection, weapons of various kinds from the middle ages, ancient furniture richly carved, and an interesting collection of implements and jevelry common in the tracts surrounding Bergen in ancient and modern times. The second story contains the collections of Natural History, those of Norwegian fishes and sea-animals in particular being very complete. In the upper story there is a small collection of paintings from ancient and modern times. Attached to the Museum there is also a Library (ground floor to the left), the majority of the works treating of Natural Science. The Museum is open every Sunday, from 4 to 6 p. m. (in the winter, from 11 to la. m.), and every Monday, Wednesday,78 Bergen.

ender i Kvarvepynten. Nord for Byen ligger 7) Aske-fjeldet paa Askøen. Alle Fjeldene lade sig med Lethed bestige; hvert af dem giver sin eiendommelige Udsigt. Den smukkeste og videste Udsigt har man fra Løvstakken; den lange skinnende Bræ af Folge-†onnen i Sydost er af stor Virkning, det vakre Nord-aasvand med sine skovklædte Øer i Syd, Skjærgaarden i Fugleperspektiv i Vest; mod Nord ser man lige til Sulenøerne i Sogn (8 Mil), ja i klart Veir endog helt til Alden i Søndtjord (10 Mils Afstand).

Hardanger.

Indenfor Søndhordland ligger det for sine vexlende Naturskjønbeder berømte Hardanger, paa begge Sider af

Hardangerfjorden., der som Bømmelfjordens Fortsættelse under forskjellige Navne og med mange Forgreninger stikker sig dybt ind i Fjeldmassen. Egnene ved Hardangerfjorden høre til de skjønneste og interessanteste i hele det vestenfjeldske Norge. Den nøgne Vildhed optræder kun i de østligste Fjordarme, oftest er det Storartede parret med det Yndige og Milde; Jøkler fra Folgefonnen og vakkre Fossefald, af hvilke flere høre til Norges høieste, giver Landskabet Afvexling og Liv, Løvtræorne voxe yppigt og rigt i Dalene, og over det Hele staar Folgefonnens blin-kende Snemasser, synlige fra mange Steder. — Fra Fjordbundene udgaa talrige interessante Veie mod |

and Friday, from 11 to 1 a. m. The library is open every Tuesday, Thursday and Saturday, from 12 to 1.

The first stage in this country was established 1850, in the Theatre in Engen, and continued till 1868. Since then the theatre, which is the property of the Dramatic Society, has been let out from time to time to Danish companies of players. The Fine Arts Union (Kunstforeningen) — established 1838 — is in the uppermost story of Losting's Gaard, at the top of Torvalmendingen; it is open every Sunday and Wednesday' from 11 to 1 a. m. The Union has also a permanent collection of paintings. Opposite the "Kunstforeningen" is the Public Library of the Town-, it consists of P. Botten-Hansen's extensive collection of books, which were purchased in 1870 by private subscription, and afterwards made over to the town. — Travellers can also obtain admission to the various Reading Clubs: — Den gode Hensigt, generally called Logen (Engen), Athenæum (Torvalmendingen), and Benemanns Beading Club (Domkirkegaden), which arc open all day long. Arbeiderforeningenes magnificent structure, close to the Nygaardsvei, built in 1860, as a meeting-hall for the Bergen artizans, is also employed as a lecture and concert room. — At Lunge-gaarden (so named after Vincent Lunge, to whom it was made ove? in 1528), a few remains of the old Nonnesæter Nunnery are still to be seen.

The Bergen mountains. — Bergen is surrounded by seven fjelds, which have been quartered on the arms of the city, formerly as seven balls, now as real mountains. Farthest to the north-east, the 1) Sand-Hardanger.

Nord, Øst og Syd til de tilstødende Distrikter (Fuse, Samnanger, Voss, Sogn, Hallingdal, Numedal, Thelemarken og Søndhordland). — Klimatet er, især- i de indre Fjordegne, mildt baade Sommer og Vinter og tillader mange ædle Frugtsorters Trivsel; de store og talrige Æblehaver, fornemmelig langs Brædderne af Sørfjorden, virker endog paa sine Steder bestemmende for det hele Landskabs Karakter. Foruden Frugtavlen hører ogsaa Jægte- og Baadbyggeri (Hardangerbaaden) til Hardangers Næringsveie. Det er fremdeles bekjendt for sit 01, det stærke Hardangerøl. — Hvad Befolkningen angaar, deler Hardanger sig i to Dele. Den ydre Del, indtil Strandebarm, har samme Folkeslag som Søndhordland, de saakaldte Søringer. Først ved Jondal og Vikør optræder den egentlige Haringtype, som finder sit ægteste Udtryk i Sørfjorden. Kåringerne er et stout og gjævt Folkefærd, rolige, besindige og selvbevidste, med Holdning og Anstand i sit Væsen, baade hos Mænd og Kvinder, og med et malmfuldt og velklingende Sprog. Kvindernes Nationaldragt er meget smukt; eiendommeligt for Konedragten er det hvide Skout. Velstand er i Hardanger almindelig udbredt og jevnt fordelt; Stellet er rensligt og ordentligt.

102. Maur ang er med Bondhusbræen. Fra Rosendal faaes Baadskyds nordover langs Løvfalds-stranden forbi Enæs Annexkirke med den eiendommelige Gygrastol (3,000 Fod høi) paa liøire Haand, til Gaarden Bondhus, smukt beliggende paa Sydsiden af den vakkre Maur ang er f jord, og godt Kvarter (gode 2 Mil), noget kortere fra det næste Stoppested Skjelnæs).

vigsfjeld towers, naked and precipitous, above the suburb of Sandvigen. Divided from this mountain by Skrædder dalen, a. valley stretching up from the town, is the 2) Flöifjeldet, with houses, ronds, and cultivated fjelds extending far up its sides, and an immense iron vane at the top, from which you get an excellent bird's eye view of the town. Above each of these fjelds, there is an extensive mountain tract, called Blaamanden. 3) Ulrikken (properly Alfreken, i. e. Alfe-bortjagende, or the chaser away of elves), in the south-east, is the loftiest and most beautiful of the Bergen fjelds (2,000 feet); at the foot of these mountains lies the dark mountain lake

Svartediget (formerly Aalrekstadsvatn). West of the town, stretching from south to north, is the 4) Lövstakken (1,530 feet), 5) Damsgaards fjeldet, and 6) Lyderhorn (1,250 f.), a well known beacon, which, towards the north, terminates in the Kvarvepynt. North of the town stands the 7) Askefjeld, on the island of Askö. All of these mountains may be easily ascended; each, of course, affording a different view. The finest and most extensive prospect is obtained from Lövstakken: — the long glittering glacier of Folgefond in the south-east is very effective; the lovely Nordaasvand, with its forestclad islands in the south; the bird's eye view of the rocks and skerries in the west. Towards the north, you can sight the Sulenöerne, in Sogn (8 miles off); nay, in clear weather, even Alden in Söndfjord, distant 10 miles.

Fra Bondhus faaes Fører til fast Taxt opover til den vakkre Bondhusbræ, som mellem Selsnuten i Vest og Fondalsnuten i Øst vælter sig ned fra Folgefonnen. Bræens nedre Ende er kun 1,020 Fod o. H. Yed Vandet er af Turistforeningen anskaffet Baad. — Fra Bondlius kan man paa 1 Dag passere over selve Folgefonnen til Buar ved Sørfjorden, til hvilken Tour imidlertid en dygtig og paa Fonnen velkjendt Fører er nødvendig.

103. Ulvik, der maa regnes til Hardangers skjønneste Egne, ligger lunt og lukket mod alleslags Vinde rundt Bunden af Ulviksfjorden; Gaardene strække sig med rig Vegetation af Løvtræer fra Fjorden langt op over Lierne; ud over Fjorden sees paa 1 Mils Afstand de 400 Fod høie snedække Fjelde paa hin Side Eidfjorden. I Ulvik er to gode og billige Gjæs tgi veri er, et paa Brakanæs, hvor Dampskibet lægger til, og et andet (Mad. Wilhelmsens) et Kvarters Gang høiere oppe ved Veien til Graven; det sidste er særdeles godt og derhos at foretrække for Udsigtens Skyld.

104. Fra Vik, der ligger indeklemt mellem nøgne og vilde Fjelde op til 3,500—4,000 Fod og hvor der findes godt Gjæstgiveri hos Brødrene Næsheim, foretages Udflugt til Vöriiigfownen efter følgende Route: Efter y4 Times Gang over Eidet mellem Fjorden og Fid f jordvandet tager man Baadskyds over dette (4/8 Mil) til Gaarden Sæbø, hvorfra der indover den trange Maabødal gaar nogenlunde jevnRidevei langs Bjor eia, 1 Mil, til Gaarden Maabø. Herfra gaar en af Turistforeningen anlagt ny Ridevei indover Gjelet, gjennem hvilket Bjoreia kommer ned, først paa Nordsiden, der-

Within Söndhordland lies Hardanger, a locality renowned both at home and abroad for the extreme beauty and variety of the scenery which Nature has so prodigaly bestowed upon it. Hardanger is the tract of country situated on either shore of the gveat Hardangerfjord, which, is the continuation of the Bömmel-fjord, and with various names and appelations, penetrates deep into the rocky mast of the coast. The scenery of Hardanger is regarded as some of the finest and most interesting in the whole of Western Norway. Only in the eastern ramifications of the fjord do the fjelds assume a wild and rugged character ; elsewhere the grand and sublime is almost always found united to what is soft and lovely: ramifications of the great Folgefond glacier, and glorious cataracts, some of them being among the grandest and loftiest in all Norway, impart life and variety to the landscape; many kinds of foliferous trees grow luxuriantly in the fertile soil of the valleys, while, above them all, are the glittering masses of the Folge-fonden. — From the recesses of the fjord, roads branch off — north, east, and south, to the adjoining districts (Fuse, Samnanger, Vos, Sogn, Hallingdal, Numedal, Thelemarken, and Söndhordland). — The climate — of the interior ijord-districts especially — is mild both summer and winter, and admits of the cultivation of many of the finer varieties of fruit; the large and numerous orchards, for instance, form in places an

næst paa Sydsiden af Elven, lige indunder den mægtige Fos, som midt i det mørke, af lodrette Fjeldsider lukkede Slug styrter ned i et Fald af over 400 Fod. Turister, der benytte denne Vei, have, enten de ere Medlemmer af Turistforeningen eller ikke, at betale en Afgift af 80 Øre pro persona; for Førere erlægges ingen Betaling.

Afgiften erlægges hos Landhandler Næsheim i Vik. Vil man se Fossen ovenfra, stiger man paa 1 Time ret op den bratte Sti til Gaarden Høi (2,120 Fod), der ligger lige ved Stupet, hvor Fossen styrter ned. Ved Høi har Turistforeningen anskaffet en Baad til at sætte over Elven i. Fra, Vik til Vøringfossen og tilbage igjen bruges 10—12 Timer. Tilbageveien kan lægges nedover de bratte Maa-bøgalder. Baadskyds over Eidfjordvandet samt Fører t.il og fra Fossen erholdes hos Brødrene Næsheim paa Vik efter en fast Taxt.

fl©5. UllenHvaiig er et af Hardangers skjønneste Steder, med rig Vegetation, vakkre Fosser og henrivende Udsigter. Strax ovenfor Lofthus har man den bedste Udsigt ind over den maleriske Fjord med Folgefonnen i Baggrunden; fra „Brurestolen", en Fjeld-knat et kort Stykke indenfor Kirken, som er en gammel Stenkirke uden Taarn, ligesom i Kinservik, har man en smuk Udsigt udover Fjorden til Oksen; lige foran, paa hin Side Fjorden, ligger den bratte Aganuten (4,500 Fod høi). Oppe i Lierne ovenfor Lofthus er den»vakkre Opedalsbygd med en tæt Klynge af Gaarde. Ovenfor Ullensvang har man to vakkre Fosser: i Syd Skrikj o fossen, der med liden Vandmasse, men med et lodret Fald af 500 Fod, styrter sig ned fra en Høide

absolute feature in the character of the landscape. Boat- and „Jægte"-building are also a sourse, of income to the inhabitants. (Hardanger boats find their way far along the coast, being highly prized for their seagoing qualities). Hardanger, too, is known for its „01", a kind of heady malt-liquor. As regards the population, Hardanger may be divided into two regions: the outer of these, as far as Strandebarm, is peopled by the same race as Söndhordland, viz. the Söringer, as they are called; the true Haring type is not met with farther out than Jondal and Vikör, Sörfjord being the locality where it is most marked. The Haringer are a fine and noble race, quiet, discreet, and self-reliant, with something commanding in their deportment, men and women alike, and with a soft and sonorous speech. The costume of the females is exceedingly becoming; married women bear a peculiar white head-dress, called „Skout". The peasantry in Hardanger are generally a well-to-do class of people; they are distinguished, too, by order and cleanliness.

The Hardangerfjord is navigated" by two comparatively large steamers, offering superior accomodation to tourists, — one from Bergen (twice a week), and one from Stavanger, (once a week). Inns and small hostelries are found in most places: the entertainment is good end the prices moderate.

fl02. Jflauranger and the Hondhuabra». From Rosendal you can post by water northwards, along Lövfaldsstranden, past Hnæs chapel of ease, having on the right the Gygrastol (8,000 feet high), a remar-kably-sliaped fjeld, to Bondhus farm, delightfully situa-

Hardanger.

af 2,000 Fod, og midt for Dalen Bjørnebøkset, som med langt mindre Fald, men meget vældigere, dannes af Hovedelven, der kommer fra Ope vandene oppe paa Vidden.

flOG. Odde, der ligger indelukket ved Sørfj ordens Bund, mellem høie Fjelde, har, foruden Udsigten over Fjorden, intet særligt vakkert at opvise, men det er Udgangspunktet for flere høist interessante Udflugter, af hvilke her anføres:

HOS'. l&iiitt;e:!n1f4l'oHMen. Fører for hele Turen, med Baad til Tysse, y2 Mil opover Fjorden, leies paa Odde. Fra Tysse gaar Veien indover den trange, langt opover Lierne furuklædte Tyssedal, i Begyndelseu lan~s den larmende Ty saa, med Tyssedals- og Tveitnuterne paa hver sin Side af Dalen, men senere stiger den til-veirs og gaar langs Skrænterne af Tyssedal snuten mindst 1,000 Fod ovenover den i Dybet skummende Elv. Veien er paa denne Strækning temmelig slem; den er imidlertid nu efter Turistforeningens Foranstaltning udbedret, saa at den kan passeres uden nogensomhelst Fare; naar man gaar med den fornødne Forsigtighed og ikke er udsat for Svimmelhed, kan den gaaes ogsaa af Damer. Efter 2—8 Tinters Gang kommer man til Gaarden Skjeggedal; lige til Venstre for Gaarden er et vakkert Fossefald, Mogelifossen. Paa Skjeggedal leies, efter en af Turistforeningen fastsat Taxt, Mand med Baad over Vandene. Først roes over et mindre Vancl, i hvis øvre Ende Vasendenfos,

mere bred end høi, falder ud fra Ringedalsvand; mellem begge Vandene maa gaaes. Farten over Ringedalsvand, som, 1,310 Fod o. H., strækker sig '/2 Mil øst-

ted on the south shore of the Maurangerfjord (a trifle over two miles, somewhat less from the next stopping-place Skjelnces). Good quarters at Bondhus. From here you can take a guide to the Bondhusbræ, a magnificent glacier (distance half a mile), which branches off from the Folgefonden, between Selsnuten, in the west, and Fondalsnuten, in the east The nether extremity of the glacier is only 1,020 feet above the sea; seen from the water it has the grandest appearance. From Bondhus a day suffices for crossing the Folgefond as far as Buar on the Sörfjord; but an experienced guide, and one accustomed to passing the glacier, is of course indispensable.

*03. Ulvik, which must be regarded as one of the sweetest spots in Hasdanger, is situated at the extremity of the Ulviksfjord, sheltered against every wind. The farms stretch far up the mountain sides, half hidden in a luxui'iant growth of foliferous trees. Looking across the ijord, you behold, at the distance of a mile, the lofty snow-capt fjelds (4,000 feet high) towering beyond the Eidfjord.

There are two good and cheap „Gjæstgiverier" at Ulvik, one at Brakances, where the steamer touches, and the other (Mrs. Wilhelmsen's) a quarter of an hour's walk farther up the road to Graven: the latter however is to be preferred for the sake of the view.

1Ö4. From Vik, a farm surrounded by wild and naked mountains reaching an altitude of from 3,500 to 4,000 feet, and where there is a good „Gjæstgiveri", kept by Næsheim brothers, the ertrance is to Töring-foHHen. After a quarter of an hour's walk over theHardanger.

over med lodrette Vægge, er meget interessant; fra Midten af Vandet sees Folgefonnen; dernæst sees tilvenstre Tyssestrengene, et tvedelt Vandfald fra den synlige øverste mørke Fjeldrand (som bestaar af Lerskifer og Blaakvarts) ned paa den gamle rødlige Granit, der omfatter Vandet. — Ved Vandets Østende kommer selve Bingedalsfossen i mægtigt Fald nedover Fjeldsiden; naar man stiger iland og gaar lidt opover Uren, kommer man lige under dens Fod. Fra Skjegge-dalen til Fossen bruges 2 Timer. Den hele Tour frem og tilbage til Odde gjøres paa 10—12 Timer.

Voss.

Voss er en, for en vestlandsk Dal, sjelden stor, bred, frugtbar og veldyrket Bygd, med skjøn og imponerende Natur; Klimaet er Østlandsklima. Paa begge Sider af det 3/4 Mil lange Vangsvand, der kun ligger 120 Fod o. H., ligge talrige vakkre Gaarde ved Bredderne og opover Lierne. I nordostlig Retning fra Vangen, nordenfor den store flade Furumo, gjennem hvilken Bundalselven flyder, strækker Voss's Hovedbygd, den frugtbare, af talrige Gaardklynger opfyldte Tykktbygd, sig op til Gaarden Kløve. — Voss er Bergens bedste Smørbygd. Vossingerne ere et djærvt, sprækt og kvikt, men tillige haardt og stridt Folkefærd; de vare i ældre Tider bekjendte som svære Slagskjæmper.

isthmus, between the fjord and Eid fjor dv andet, you row across the latter (half a mile) to Sæbö farm, where there is a tolerably good bridle-road, a mile in extent, up the narrow valley of Maabodal, and along the Bjoreia, as far as Maabö farm. From here a new bridleroad, made by the Tourists' Club, traverses the gorge through which the Bjoreia comes rushing clown, — first on the north, and then on the south bank of the river, immediately beneath the mighty cataract, which from the middle of the dark ravine, shut in by huge perpendicular walls, pours its vats volume of water down a fall of five or six hundred feet. Tourists making use of this way, whether members of the Tourits' Club or not, have to pay 24 Skillings each in contribution (guides not to be paid); the contribution can be paid either to „Landhandler" Næsheim in Yik, or at Maabö.

10ß. UUciiMvaug is one of the most beautiful spots in Hardanger, distinguished by a fertile soil, beautiful cataracts, and the loveliest of prospects. Just above Lofthus you get the best view of the fjord, with the Folgefond

in the background. From „Brurestolen", a huge crag, standing a short distance beyond the church — an ancient stone edificy without a steeple, as at Kinservik — there is a fine view up the fjord as far as Oxen; directly before you, on the opposite shore of the fjord, there is a steep fjeld, called Aganuten (4,500 feet high). On the slopes of of the mountains above Lofthus, lies the Opedalsbygd, with a thick cluster of farms. Above Ullensvang there are two fine cataracts, — to the south, the Skrikjofossen, which,

6*84

Voss.

Hardanger.

10«. Vossevangen ligger, med fuldkommen bymæssig Bebyggelse, ved den østlige Ende af Vangs-vandet. (Fleischers Hotel, et Stykke udenfor Vangen paa Veien til Evanger, med Skydsstation, er udmærket godt; Dykkestens Hotel, inde paa selve Vangen, ogsaa meget godt). Vossevangens Kirke, en af de største Landskirker i Norge, er en gammel Stenkirke fra Magnus Lagabøters Tid; Væggene ere [bedækkede af mange snurrige Malerier. Ligeoverfor Kirken staar en Række Stalde, hvor Kirkealmuen under Gudstjenesten indsætter sine Heste.

110. Udsigten fra Stalhelmgkleven, et kort Stykke fra Stalheim, nedover den dybe, trange og mørke Nærødal hører til de berømte "Udsigter i Norge: Til Venstre rager f09. JordnlNiinten (3,500 Fod høi) med sin afrundede Top, steile, glatte Sider og sin lyse Farve ensligt og majestætisk frem mellem de øvrige Fjelde. Ikke mindre berømt end Udsigten ovenfra er Veien, som med 16—18 Svingninger er muret nedover den bratte Kiev til Bunden af Dalen; ved hver Svingning til Høire liar man Stalheimsfossen for sig, ved hver Svingning til Venstre Sivlefossen, begge vakkre og anselige Fald. Det er et af de kostbareste og mest storartede Veianlæg i vort Land; og dog tænker man nu paa at lægge Veien et andet Sted. Fra Dalbunden snor Veien sig langs Elven nedover de flade Nærødal, som omgives af steile og utilgjæn-gelige Fjelde indtil en Høide af 5,000 Fod og som paa sine Steder knibes saa trangt ind, at det ikke er mere, end at der levnes Plads for Veien ved Elvens Side. Skred gaar jevnlig nedover om Vinteren og Vaaren,

with a small body of water but a perpendicular fall of 500 feet, leaps over the rocks, at an altitude of 2,000 — and, fronting the middle of the valley, the Björne-bökset, which has a lower fall, but a far greater volume of water, being formed by the river that issues lrom the Opevandene on the waste above.

fOS. Odde, which is situated at tho extremity of the Sörfjord, shut in by lofty mountains, is not distinguished for its scenery; there is however a good view of the fjord, and several highly interesting excursions may be made from here, the finest of which are the following:

105\ HiiigednlHfossen. A guide for the whole distance, with a boat as far as Tysse, half a mile up the fjord, may be engaged at Odde. From Tysse the road traverses the narrow valley of Tyssedal, along its fir-clad sides, following at first the brawling Tysaaelv, with the Tyssedals- and Tveit-Nuterne rearing their summits on either side of the valley; then it ascends the mountain, passing along the declivities of the Tyssedalsnuten, at least 1,000 feet above the river foaming in the gulf beneath. This part of the way is rather difficult to get along; however, it has now been mended by the Tourists' Club, and can be passed without danger; even ladies may venture if they look well before them and are not »liable to get giddy. A walk of 2 or 3 hours will take you to Skjeggedal farm. A short distance to the feft of the farm there is a fine cataract, called the Mogelifos. At Skjeggedal men and boats can be hired, at a fixed rate, for crossing the lakes. You first row over a small lake, at the upperVoss.

stundom ogsaa om Sommeren. Veien, der Va Mil fra Dalbunden gaar over Amtsgrændsen ind i Sogn, er i det Hele jevn og god.

ill. Cjiudvniigeii ligger ved Bunden tå Nærøfjorden, mørkt og trangt indeklemt mellem Fjeldene og med Spor af gamle og nye Skred til begge Sider. Paa Gudvangen er to meget gode Gjæstgiverier (Hansens og Schultz's). Lige over Gudvangen sees den prægtige Kilfos mindst 2,000 Fod oppe tilfjelds; om Aftenen sees ofte fra Gudvangen Regnbuefarver i brede Baand lysende i Fossestupet.

Sogn—Søndfjord—Nordfjord.

Nordre Ber genhus Amt, der bestaar af Sogn og Sønd- og Nordfjord er gjennemskaaret af Fjorde, blandt hvilke Sognefjorden og Nordfjordsfjorden er de betydeligste. Det seværdigste Parti er utvivlsomt Sogn, hvis storartede Natur især i indre Sogn gjør et mægtigt Indtryk. Fjeldene naa her en anseelig Høide og stige af og til temmelig steilt op fra Søen. I Søndfjord er Fjeldene lavere, og Egnens Karakter har somoftest st mildt Anstrøg. Iøinefaldende er baade her og maaske fornemmelig i Nordfjord Modsætningen mellem de ved Havkanten liggende Strækninger og de indre Fjorddistrikter. Hine have gjerne et goldt og trist Udseende, i disse træffer man ofte en yppig Vegetation og de venligste Landskaber. I det indre af

extremity of which the Vasenden fos, distinguished by width rather than by height off fall, forms the outlet of the Bing edalsv and; the distance between the two lakes must be walked. The passage across theRinge-dalsvand, which lies 1,310 feet above the level of the sea, and stretches for half a mile in an easterly direction, with perpendicular fjelds on either side, is most interesting. From the middle of the lake you can see the Folgefonden, while, on the left, the Tyssestrengene is visible, — a double waterfall, pouring down the dark mountain-side — which consists here of argillaceous slate of a later formation and quartz strata — upon the reddish coloured granite that encloses the lake. At the eastern extremity, the Bingedalsfos dashes, with an imposing fall, over the rocks above; if you land and ascend over the debris for a short distance, you can get to its very foot. It takes 2 hours to reach the Fos from Skjeggedalen. The whole excursion to Odde — there and back — can be accomplished in from 10 to 12 hours.

Voss.

17ohh is an uncommonly large, wide, fertile, and well cultivated "bygd", with beautiful and imposing scenery. The climate is that of the eastern parts of Norway. On both sides of the Yangsvand, which is not more than 120 feet above the level of the sea,86

Nordfjord bliver Naturen mere storslagen, og fortsætter man Veien mod Øst op gjennem Opstryn, bar man snart for sig det vildeste Alpelandskab. Folkekarakteren er vexlende efter Beliggenheden og de forskjellige Distrikter, se nærmere under disse.

Sogn. Fra Sognefest trænger Sognefjorden sig mod Øst ind i Fjeldmassen i en Længde af over 12 norske Mil til Lcerdalsøren og henimod 16 Mil til Slcjolden ved Lysterfjorden. Fra dens indre Halvdel udgaa til begge Sider betydelige Arme. Sognefjorden har i det Hele samme Karakter som Hardangerfjorden, men Modsætningerne mellem det Storartede og det Venlige er her endnu skarpere. Fjeldene reise sig til større Høider, og det Vilde, Nøgne og Trange i de indre Fjordegne træder endnu mere overvældende frem. I Nordost for Sognefjordens indre Dele staar Horung knippets høie og spidse Tinder, 20 i Tallet; de sees fra ethvert nogenlunde høit Fjeld i indre Sogn. Over Fjeldene mod Nord, der danne Grændsen mod Sønd og Nordfjord, ligger Justedalsbræen, den største samlede Masse af evig Is og Sne paa Europas Fastland. Den spiller dog, da den ligger langt tilbage og kun ganske sjelden sees fra Fjorden, ikke paa langt nær den samme Rolle for Landskabot i Sogn som Folgefonnen for Hardanger. Derimod er de fra Bræen nedskydende Jøkler uden Sammenligning baade talrigere og mere storartede i Sogn, de fleste med let Adgang fra Fjorden. Ogsaa Fosser af stor Høide og Skjønhed findes i de indre Fjorddale i Sogn. — Ivlimatet er i ytre Sogn Havklima, Veirskiftet er ved Vik og Balestrand. Vegetationen er i de indre Fjordegne, |

there are numerous farms, finely situated on the shores and up the mountain slopes. In a north-easterly direction from the „Vangen" and north of the large, flat fir-forest, through which the river of Bundal flows, stretches the chief „bygd" of Vos, the fertile Tykke-bygd, covered with clusters of farms, as far up as Klove. — Bergen gets

her best supply of butter from Vos. The inhabitants of Vos are a bold, active, vivacious race, but harsh and stubborn too; in ancient times they were notorious as fighters.

ION. Vossevangen, resembling in appearance a small country town, is situated at the eastern extremity of the Vangsvand (Fleischer's Hotel, a short distance beyond the „Vangen", on the road to Evanger, with a posting station attached, is an excellent establishment; you are also well accomodated at Dykke-sten's Hotel, on the „Vangen" itself). Vossevangen Church — one of the largest country churches in Norway — is an old stone structure, from the time of Magnus Lagaböter. The walls are covered with a number of strange pictures. Immediately opposite the church there is a range of stables, in which the congregation put their horses while the Service lasts. — HO. The prospect from Stalheimskleven, a short distance from Stalheim, down through Nerödalen, a deep, dark, and confined valley, ranks as one of the finest in Norway:

lo9. On the left is Jordalsnuten with its rotund summit (3,500 feet high), its steep, polished sides, and a peculiar lightness of colour, towering proudly and alone amid the surrounding fjelds. No less celebrated thanSogn.

hvor der stundom udvikles en næsten tropisk Sommerhede, yppig og rig. Løvtræerne ere næsten overalt de fremherskende; dog findes paa flere Steder betydelige Furuskove. De finere Frugtsorter trives ypperligt, og indre Sogn er derfor, ved Siden af indre Hardanger, navnlig Sogndal, Syrstrand, Koupanger og Lyster, Bergens bedste Frugtdistrikt. Ligeledes er Sogn de gode bergenske Gammelostes rette Hjem. — Befolkningen skiller sig i ytre og indre Sogns. Den første er af en mere adstadig og rolig Natur; Folket i indre Sogn, i særlig Grad Lærdølerne, udmærker sig derimod ved sin Varmblodighed, sine raske Bevægelser, sit lette Fodtrin, kvikke Lynne og sit rullende Sognemaal, men ogsaa for en stor Del ved sin Mangel paa Renslighed.

112. Fra Vik sætter Dampskibet ret mod Nord og gaar langs det smilende Balestrand tilvenstre, med Justedalsbræen synlig ret forud over Bunden af Vetle-fjorden til SSalliolinen. Sognefjorden begynder her at blive interessant. Balestrand (rimeligvis af Ordet Bale, en jevn Forhøining langs Strandbredden) med Omgivelser hører til de skjønneste Egne i Sogn. Bagenfor den yndige løvrige Strand, rundt omkring den mod Nordvest indstikkende Essefjord, ligger en Halv-krands af mægtige Granitfjeldo med eiendommelige Former. Paa Sydsiden staar Munkeeggen, paa Nordsiden Toten og Furunipa, omkring Bunden Gjeite-ryggen, Vindreken og Guldæplet Imellem Furunipa og Guldæplet er der et Skaar saa skarpt, som om det var skaaret med en Kniv; det kaldes Kjeipen, fordi det ligner en Baadkeipe. Paa den anden Side af Indløbet til Esseijorden ligger Tjugumlandet med Bale-

the view itself is the road, which, with from 16 to 18 immense bends, has been built with solid masoniy down to the bottom of the valley. At each bend to the right, you get a view of the Stalheimsfos, and at each to the left, of Sivlefossen, both of them fine cataracts, with a considerable body of water. This road was one of the most costly and difficult to construct in Norway; and yet it is intended to build another in its stead. At the bottom of the valley, the road winds along the river down through Nerodal, shut in by steep and inaccessible mountains, the loftiest reaching an altitude of 5,000 feet, and which, in places, are pressed so closely in, that there is hardly room for the road along the river-side. Slips are common in winter and spring, and sometimes even in the summer months. The road, which crosses the boundary of the Amt into Sogn, '/,, mile from Stalheimskleven, is on the whole good, and tolerably level.

411. «udvangen, is situated at the extremity of the Norö fjord; here are two good inns (Gjæstgiverier) — Hansen's and Schultz's. Just above Gudvangen, you get a view of the magnificent Kilfos, at least 2,000 feet up the mountain-side.

strands Kirke. Foruden ved sin skjønne Natur har Balestrand i den senere Tid ogsaa faaet et Slags, rigtignok høist tvivlsom, historisk Interesse derved, at man har lagt Skuepladsen for Fortællingen om Fridtjof og Ingebjørg derhen; et kort Stykke "fra Balholmen paa den vakkre Vei langs Stranden til Gaarden Flesje (Va Mil) forevises Kong Beles Gravhoug, og det ligeoverfor paa Fjordens Sydside udstikkende flade og venlige Vangsnæs har man

ment skulde være det gamle Framnæs. — Paa Balholmen, der egner sig til et længere Ophold, er et meget godt Gjæstgiveri.

118. Dampskibet gaar gjennem den trange Norefjord ind til den frodige Sogndalsbygd, som med vakkre og velbyggede Gaarde under de høie Fjelde ligger paa begge Sider af den lune og lukkede Fjord. Op fra Fjorden strækker sig i en aflang Halvkrands den vakkre, yppige og løvrige Sogndalen med tætte Gaardklynger, omgiven af jevntskraanende, græsklædte Fjelde.

114. Paa Udfarten fra Aurlandsvangen gaar Dampskibet indover Nærøfjorden, hvor Fjeldene, især i Fjordens inderste Del, knibe sig endnu tættere sammen og synes at stige endnu høiere tilveirs end i Aurlandsfjorden. Foruden at være den trangeste og mørkeste af alle de sognske Fjorde, udmærker Næx-øfjorden sig tillige ved sine karakteristiske Fjeldformer og ved sin Rigdom paa Fossefald høit oppe paa Fjeldsiderne.

115. Paa Vetti, en vakker og velbygget Gaard (1,002 Fod) faaes godt og billigt Kvarter. Fra Gaarden til Foden aflttork«. eller Vettlsfonsen, hvortil bruges 27a Time frem og tilbage, har Turistforeningen langs TJtla ladet anlægge en Sti, som dog i vaadt Veir, især

Sogn—Söndfjord—Nordfjord.

Sogn. On the whole. Sognefjorden, is distinguished by the same characteristics as the Hardangerfjord; but the contrast between sublime scenery and what is soft and attractive, is still more striking here: the mountains tower to a greater altitude, and the wild majesty of the inner regions is more imposing in its effects. North-east of the interior parts of the Sognefjord, stand the sharp and lofty peaks of the Sognefjord, stand the sharp and lofty peaks of the JEorunger, 20 in number; they may be seen from every fjeld of any altitude in Indre Sogn. Spread over the mountains in the north, which from a natural boundary against Söndfjord and Nordfjord, lies the Justedalsbrce, the largest collected mass of everlasting snow and ice on the European continent. But, lying back so far that it is rarely visible from the fjord, it does not play so important a part in the scenery of Sogn as does the Folgefond in that of Hardanger. On the other hand, the arms branching off from this glacier, are beyond comparison greater both in number and extent: and most of them may be easily reached from the coast. Magnificent cataracts, too, with great height of fall, are met with in the inner valleys of the Sognefjord. — In Ytre Sogn, the climate is a coastal, in Indre Sogn, an inland one; the climatic change commencing at Vik and Balestrand. In the inner districts of the fjord, where the heat at times is almost tropical, vegetation is luxuriant. The forest growth hereSogn.

paa den anden Side af Broen over Koldedøla, er temmelig slem at gaa. Ad denne Yei kommer man lige ind under den vældige Fos, sandsynligvis det høieste Vandfald i Europa, 870 Fod i lodret Fald; men Elven (Morkekoldedøla), som danner den, er liden, og Vandmængden kan i tørre Somre være høist ringe. Ovenfor elette Sted knibes Utladalen, som udvider sig noget ved Vetti, atter af lodrette Vægge saa trangt sammen, at den maa betragtes som inpassabel langs Elven de næste 3/.i Mil til den tidligere Gaard Vormélid eller Utladalsholet, som nu af Lystringer benyttes til Sæter. Vil man se Vettisfossen ovenfra, gaar man fra Vetti i Slangebugtninger opad de bratte Vettisgalder til Vettis-morken Sæter (2,127 Fod); fra Høi den faar man først elet rette Indtryk af det forfærdelige Slug, gjennem hvilket Utla flyder. Man bøier af til Fossen et kort Stykke nedenfor Sæteren; den sees ypperligt fra den anden Side af Elven, hvorover der er lagt Klop. Vettismorken, mellem Morkekoldedøla og Fleskadøla, er mærkelig ved sin Levning for Fortidens Urskove.

fifl©. Ved Bunden af Lysterfjord ligge de vakkre Gaarde ytre Kroken med Hundefossen og Norges største, maaske eneste Almeskov. Ytre Kroken tilhørte den' af Norges gamle Historie høit fortjente Capitain Gerhard Munthe.

fl fl?. Justedalen, der er en trang, bugtet og mørk Dal, som de øvrige Fjorddale i indre Sogn, har sin største Interesse ved sin Rigdom paa store og prægtige Jøkler, som fra Jugtedalsbræen skyde sig helt ned i Dalbunden,

og hvoraf flere udmærker sig ved sin overordentlige Længde (se videre ovenfor Pag. 88).

is mostly foliferous; but in certain localities you come across fir woods of considerable extent. The finer kinds of fruits thrive excellently; and hence it is from Indre Sogn, together with Indre Hardanger, viz. Sogndal, Syrstrand, Kaupanger, and Lyster, that Bergen derives her chief and best supply of fiuit. Sogn, too, produces, par excellence, the celebrated "Bergens Gammelost" (Bergen old cheese, and delicacy much prized by natives). — The inhabitants are divided into the people of Ytre- and Indre Sogn. The former are by nature more steady and grave in their deportment; the latter — and more especially the Lærdøler — are noted as a hotblooded race, also for bodily dexterity, keen mother-wit, and a rollicking speech; but they are also distinguished — a great part of them at least — by indifference to cleanliness.

flflS. From Vik the steamer steers due north, with Balestrand, a lovely spot, on the left, and Juste-daisbræen visible straight ahead, over the extremity of Fjærlands f jorden, — to Balliolinen. Here the scenery of the Sognefjord begins to get interesting. Balestrand (the name is propably derived from "bale", signifying a gradual rise along the sea-shore) and environs belong to the finest parts of Sogn. Behind the delightful strand, hidden almost in foliage, and surrounding the Essefjord, that penetrates the country in a north-westerly direction, stands a semicircle of majestic mountains, distinguished for their singular shapes. On the southern shore towers the Munke-engen, on the northern Folen, and Furunipa, round the extremity, Gjeiteryggen, Vindreken, and Guld-90

Sogn.

Man kommer lettest til Justedalen fra Mari fjæren Herfra tages !/8 Mils Baadskyds til Røneid, hvor deier meget godt Gjæstgiveri. Fra Røneid gaar Ridevei opigjennem Dalen til Myklemyr, 2 Mil, hvorfra der til Justedalens Kirke (640 Fod) er 1 Mil; Heste faaes en'en paa Røneid eller Myklemyr. De to nederste Jøkler, Tunsberg dalbræen, der er 11/.-, Mil lang og ganske flad, og tf;; tre Bergsætbræer, skyde sig ned i Sidedale til Venstre, den første mellem Røneid og Myklemyr, de sidste ovenfor Kirken, og sees ikke fra Hoveddalen; den nederste af Bergsæterbræerne kan naaes ved 1 Times Gang opigjennem Krondalen og er maaske den seværdigste af alle Bræerne i Justedalen. Den første store Jøkel, som gaar ned i Hoveddalen og som er Maalet for de fleste Reisendes Besøg i Dalen, er Nigardsbræm, 1 Mil ovenfor Kirken; den skyder sig i en Længde af Va Mil i Slangebugtninger, omgiven af høie Jøkelgjærder, næsten helt ned til Elven. Faa Veien fra Kirken til Bræen har man det pyramidale Myrhorn ret foran sig.

S'ndfjord. Saavel Søndfjord som Nordfjord ere rige paa vakkre og eiendommelige Partier og fortjener vistnok at besøges mere, end Tilfældet nu er. Klima-tet er, naar undtages i indre Nordfjord, i begge Distrikter, paa Grund af deres Beliggenhed mellem Havet og Justedalsbræen, usædvanligt regnfuldt. Søndfjordingerne er et roligt og adstadigt Folkefærd, som sent bryder med gamle Skikke; saaledes ere Røgstuer paa mange Steder i Søndfjord endnu temmelig almindelige, medens Kaffe paa flere Steder i de indre Bygder endnu ikke er kommen i Brug.

æple\ — Munkeeggen can be ascended. Between Furunipa and Guldæple there is a gien, the sides of which seem sharp enough to have been cut with a knife; it goes by the name of "Kjeipen." At the entrance to the Essefjord, on the strand, lies Tjugum-landet, with Balestrand Church. — Besides beauty of scenery, Balestrand has acquired of late years a sort of historic interest, very doubtful to be sure, but we give it for what it is worth. Antiquarians have laid the scene of Fritjofs Saga in that charming locality. A short distance from Balholmen, on the beautiful road passing along the shore to Flesje farm ('/2 mile), they point out King Bele's tumulus, and Vangsnæs, a level and prettily situated farm just opposite, projecting off the southern shore of the fjord, is said to be the ancient Framnæs. — At Balholmen, a place well adapted for a longer stay, there is an excellent inn.

113. The steamer pass through the narrow Norefjord to Sogndalsbygdcn, a lovely, fertile tract, lying under the lofty mountains on both sides of the close and sheltered fjord. The beautiful, fertile, and well wooded valley of Sogndal, with its numerous clusters of farms, surrounded by shelving verdant fjelds, stretches upwards from the fjord in the form of an oblong hemicycle.

114. From Sogndal the boat again steers out of the Norefjord and enters the celebrated Aurlandsfjord, which extends inland for the distance of 28/4 miles, and the NæröQord, one of its branches, piercing the fjelds for l'/a mile, and more renowned still for the savage grandeur of its surroundings. Here the wildSøndfjord.

Sogn.

91

119. Dalsfjorden, 41/* Mil lang, er ubetinget den interessanteste af Fjordene i Søndfjord, baade paa Grund af sine historiske Minder og sine Natur-skjønheder, navnlig sine eiendommelige Fjeldformation. Omtrent midtfjords, ligeledes paa Sydsiden, er Dale, en vakker og venlig Bygd med et meget godt Gjæstgiveri.

Nordfjord er indskaaret af Nordfjorden, hvis indre Del kaldes Indvikfjord.— HvadKlimatet angaar, da svarer dette i det Væsentlige til Søndfjords. Distriktet er i stærk Opkomst, skjønt der her, ligesom i Søndfjord, er ikke liden Tilbøielighed til at holde paa gamle Sædvaner; saaledes er ogsaa paa mange Steder her Kaffe kun lidet i Brug. Nordfjordingerne slægte mest paa Søndfiordingerne, men have i de indre Fjordarme et kvikkere Væsen. Indre Nordfjord kan i Skjønhed og Majestæt fuldkommen sættes ved Siden af Hardanger og Sogn. Klimatet kan til sine Tider være trykkende varmt, og Vegetationen er yppi >• og rig; navnlig naa Hængebirkene her, især i Indviken og Stryn, en Størrelse og Pragt, som vistnok intet andet Sted i vort Land. I Bunden af de tre inderste Dale, Olden, Loen og Stryn, skyde Jøkler af første Rang sig ned fra Justedalsbræen, let tilgjængelige fra Fjorden. Dalene, som i en Længde af 2 Mil og derover fra Fjordbundene trænge ind til Bræen, og som i deres midterste Dele ere opfyldte af 1 Mil lange Vande, ere af en imponerende Skjønhed uden Lige.

11». Parti fra Stryn (se ovenfor).

scenery of Sogn is seen in all its colossal proportions, and well nigh appalling sublimity.

115. At the farm Vetti, a well built farm-house (1,002 feet), the accomodation is good and cheap. From the farm to the foot ofMorka-or Vettisfossen (it takes two hours and a half there and back), the Tourists' Club have had a path made along the Utla; but in wet weather, particularly on the other side of the bridge across the Koldedöla, it is difficult to make your way along it. Taking this path, you arrive at the very foot of the mighty "Fos," probably the highest waterfall in Europe — the perpendicular fall being about 870 feet; bat the river (Morkekoldedöla) that forms it is small, and the body of water in dry summers is often insignificant. Some distance above this place, TJtladalen, which expands somewhat at Vetti, is pressed together to such an extent that is must be regarded as impassable along the river-side for the next 3/4 mile, to Vormelid or Utladalshullet, formerly a farm, now turned into a Sæter by "Lystringer." If you desire to view the Vettisfos from above, you must make your way in a zigzag line up the steep Vettis-galder to Vettismorken Sæter (2,127 feet); not till seen from here, can you form a true idea of the appalling gulf through which the Utla flows. You turn of towards the Fos a short distance below the Sæter, and get an excellent view of it from the other side of the river, over which a rude bridge is laid. Vettismorken, between the Morkekoldedöla and Fleskadöla rivers, is remarkable for its remains of primaeval woods.

116. On the eastern shore of the Lysterfjord, lie92

Søndmøre.

Søndmøre er saavel i Henseende til Naturscener som Folkekarakter og Sprog et af Norges interessanteste Distrikter og fortjener i langt høiere Grad, end hidtil har været Tilfældet, de Reisendes Besøg. Gjenuemskaaret af dybe Fjorde paa kryds og tvers, som Søndmøre er, vistnok i høiere Gråd end noget andet norsk Landskab, frembyder det en rig Afvexling i sit Landskabsfysiognomi. Fjeld, Fjord og Hav findes her i en sjelden Grad forenet. Naturen er paa de allerfleste Steder storslagen og mægtig; Fjelde paa Høider af 4—5,000 Fod, ofte hævende sig ret op fra Fjordspeilet med lodrette Vægge, ere, især i de indre Fjordarme, almindelige. Tendensen til Alpeformationen spores overalt, derom bære de saa hyppig forekommende Fjeldnavne paa Tind, Horn og Egg, tilstrækkeligt Vidnesbyrd; renest otr rigets optræder den omkring Hjörundfjorden og Sykelven. Fjord- og Dallandskaber, som i Tranghed og Vildhed søge sin Lige i Landet, finder man i Hjørundfjord, Geiranger,

Tafjord, Norangs-dalen og Norddalen. Blidhed og Ynde, tildels i Forening med det storslagne, finder man i Volden, Østen-vik, Ørskoug, Sykelven og Valdalen. Ogsaa Kysten og Øerne udenfor frembyde storslagne og imponerende Partier. — Veie, dels Kiøre-, dels Rideveie, gaa gjennem de dybe Dalfører og Skar mellem Fjordarmene. Gode Gjæstgiverier findes paa flere Steder; dog staa Kvartererne i Regelen betydelig under, hvad man er vant til i de sydligere Dele af Bergens Stift. Søndmøringen^ ere et lærelystent og begavet Folkefærd; de have I

Sogn.

the beautiful farms of Kroken, with the Hundefos, and the largest — perhaps the only elm-wood in all Norway, and Ytre Kroken, belonging to Captain Gerhard Munthe, who has done so much for the study of ancient Norwegian history.

ÉS2. <fnstedaJen, which is a narrow, tortuous, sombre valley, like the rest of the fjord-dales of Indre Sogn, is chiefly distinguished by the number and size of the arms which the great JiiMtedalsbra* (glacier) projects downwards to the very bottom of the valley, some of which are of extraordinary length. Justedalen is easiest reached from Mari fjæren. From here you post y8 mile, by water, to Röneid, where there is a very good inn to put up at. From Röneid there is a bridle-road up the valley to Myklemyr (2 miles), from which place Justedal Church (640 feet) is a mile distant. The two nethermost "Jökler" (arms of a glacier), — Tunsberg dalbræen, which is iy4 mile long, and quite flat, and the three Bergsætbræer project to the left, down inio sidevales, the former between Röneid and Myklemyr, the latter, which cannot be seen from the principal valley, some distance above the church; and hour's walk up the valley of Krondalen will take you to the lowest of the Bergsætbræer, the most interesting perhaps of all the glaciers in Juste-dalen. The first of the large "Jökler," that branches down into the principal valley, and is the goal wither most tourists wend their way, is the Nigardsbræ, situated about a mile above the church: it stretches off for the distance of half a mile in a sinuous line, walled in, as it were, by lofty "Jökelgjærder" (glacier-Sogn.

i de indre Fjordegne et kvikkere Væsen end i de ydre Distrikter, hvor de ere ualmindelig seige og træge. Derimod ere de raske og dygtige i al sin Færd paa Havet, og Søndmøre har ogsaa Æren af at eie en egen Baadform, den store Søndmørsottring, som maaske er den ældste Baadform i Landet.

ISO. Norangfjorden er en snever Sidefjord, der mellem himmelhøie, tildels snedækkede Klipper, med steile og næsten ubeboelige Strandsider, skjærer sig mod Øst ind fra den dybe og trange Hjørendfjord i den sydlige Del af Søndmøre. Fra Norangfjord opgaa et Par korte og trange Dale, Norangdalen og Urkedalen. begge i deres øvre Del omgivne af Snebræer. Der gives faa Fjorde i hele Landet, som kunne maale sig med Norangfjorden i Vildhed; paa den Fremmede, som første Gang besøger den, skal dens Tranghed og de rædsomme Fjeldmasser, der omgive den, udøve en uvilkaarligt beængstende og gruopvækkende Virkning. Vort Billede er taget fra Mundingen af Fjorden; Snebræerne ved Fjord- og Dal-Bunden vise sig i Baggrunden.

131. Sykelvcn er maaske den skjønneste Piet paa Søndmøre, idet her den blidere Natur har forenet sig med søndre Søndmøres vilde og fantastiske Alpenatur. Det sukkertopdannede Fjeld Strørnshornet (3,150 Fod) og de bagenfor liggende Alpetinder med sine mægtige Bræer danner den smukkeste Baggrund for de foranliggende smilende Fjordbredder.

122 Hellesylt, ved Bunden af Sunelvsfjorden, har en aldeles storartet Omegn og en ret godLuxeelv, som ved sin Munding danner en vakker Fos.

Sogn. 93

barriers), down almost to the river-bank. On the road from the church to the "Bræ" (glacier) you have the Myrhorn, a pyramidie-shaped fjeld, straight before you.

Söndfjord. Sönd- and Nordfjord, are districts abounding in fine and characteristic scenery, and deserve to be visited by greater numbers than hitherto. The climate — if we except the inner parts of Nordfjord— is unusually rainy, owing to the close proximity of the district to the sea and the Justedalsbræ.

flfl®. Jfealsfjorden — 4'/8 miles long — is beyond comparison the most interesting of the friths in Sönd-fjord, on account of its historical reminiscences no less than its natural beauties, more especially the characteristic formations of its fjelds. About half-way up the fjord, on the southern shore too, lies the district of B»ale, a beautiful little "bygd:" good "Gjæstgiveri "

Nordfjord is intersected by Nordfjorden, the innermost part of which is called Indvikfjord. Indre Nordfjord, in regard to beauty and majesty of scenery, will fully bear comparison with Hardanger and Sogn; the climate is at times oppressively hot, and vegetation in consequence luxuriant; tlieweeping-birches, for instance, in Indviken and Stryn, attain a size and a beauty of foliage met with in no other part of the country. At the extremity of each of the three innermost vales, — Olden, Loen, and Stryn, immense glaciers project downwards fiom the Justedalsbræ, easily accessible from the fjord. The valleys, which, with a length of 2 miles and upwards, extend up to the "Bræ" from the extremities of the fjords,94

Nordfjord.

Throndhjem og Omegn.

Stiftsstaden Throndhjem indtageren fremragende Plads iblandt Norges Byer. Som den tredie i Folkemængde, som Kroningsstad for Norges Konger og som Sæde for Videnskabernes Selskab og for Norges Bank har den sin store Betydning for Nutiden; som Landets gamle Konge- og Erkebiskopsæde med sin herlige Domkirke og vidtberømte Helgen, og som Skueplads for mange mærkelige Tildragelser har den en endnu større Betydning for Norges Historie. — Stadens gamle Navn var Nidaros, medens Throndhjem var Benævnelsen paa alle Thrøndernes Fylker, eller Strækningen omkring Throndhjemsfjorden, dengang „Landets Kraft og Kjærne." Først fra det femtende Aarhundrede bruges Navnet Throndhjem om Staden istedetfor Nidaros. Det Grundstykke, hvorpaa Staden blev anlagt, laa just i Midten af Thrøndelag ;n og var ypperligt skikket til Byanlæg. Nidelven gjør i sit senere Løb en stor Sving mod Syd og gaar derpaa mod Nord ud, i Throndhjemsfjorden. Paa den derved fremkomne Halvø Nidarnæs, mellem Elven i Syd og Øst, og den brede Throiid-hjemsfjord i Nord, blev Nidaros anlagt. I Vest, hvor et smalt Eid forbinder Halvøen med Fastlandet, er Ilevolden, hvor Fæstningsværker fandtes allerede i det I2le Aarhundrede. Kalveskindet er den aabne Strækning herfra laugs Elven mod Sydost. Halvøens yderste Spids ved Elvemundingen kaides Bratøren; her holdtes det navnkundige Ørething. I Øst fører en Bro over Elven til Baklandet. Olaf Tryggvesøn var den første,

and have lakes a mile in length in the middle, are beautiful beyond expression.

119. View from Stryn (viz. above).

Söndmöre.

Söndmöre is beyond question one of the most interesting districts in all Norway, not only for its brilliant scenery, but also for the character and speech of its inhabitants. It is intersected by the Storfjord, which extends its arms far into the rocky masses of the fjeld. Hjörundfjorden, the most westerly of these, stretches due south for a distance of 3 miles, and is specially distinguished by the Alpine character of its mountains on either shore. The Jakta, Slogen, and Otaala fjelds rise perpendicularly from the surface of the fjord to an altitude of 5,000 feet. An arm of the Hjörundfjord, called the Norangsfjord, pierces the mountain-wall in an easterly direction, opposite Hjörundfjord Church; from the extremity of this fjord a good bridle-road leads through the valley of Norangs-dal, aud its continuation Nebbcdalen — one of the most interesting glens in the country — over to the highway between Hornindalen and Sunelven.

120. The Noraa^fjord is a narrow arm of the sea, with steep and almost uninhabitable banks, over which stupendous, partly snow-capped mountains tower aloft, running in an easterly direction from the deepThrondhjem og Omegn.

Söndmöre.

der opslog sit Kongesæde paa Nidarnæs. Efter at have beseiret den mægtige Hladejarl, opførte lian i 996 en Kongsgaard og en til St. Clemens viet Kirke lidt søndenfor Bratøren. Disse Bygninger forfaldt dog snart, men Olaf Haraldsøn lod dem atter opbygge mellem Aar 1016 og 1028. Olaf fandt Døden ved Stiklestad (1080), men selve hans Død blev til en Seir for den Sag, han kjæmpede for. Der viste sig nemlig snart en forandret Stemning hos Folket. Olaf ansaaes som en Martyr, om hvis Hellighed mange Undergjerninger anførtes, og han blev som Norges Skytshelgen dyrket og æret ei alene i Norge, men ogsaa i andre Lande. Denne St. Olaf'sdyrkelse danner et vigtigt Moment i det gamle Nidaros's Historie, og Stadens Stolthed og Pryd, den herlige Domkirke med St. Olafs Skrin var Maalet for fromme Pilgrimsvandringer endog fra fjerne Lande. Da nu Rygtet om Olafs Hellighed udbredte sig, blev hans Lig gjenoptaget af sin første simple Grav, lagt i Skrin og sat over Høialteret i Clemenskirken. Paa det Sted, hvor Liget havde været begravet, reistes et lidet Kapel, og tæt derved fremkom en Kilde. Olafs Søn Magnus, opførte noget oppe ved Elven en ny Kongsgaard og en Stenkirke til Ære for St. Olaf. Til denne St. Olafskirke, der først blev fuldført under Harald Haardraade, henflyttedes nu St. Olafs Skrin. Siden opførte Harald en ny Kongsgaard et Stykke ovenfor Broen, og noget vestenfor samme en Stenkirke til Ære for Maria, hvori han selv blev jordet. Hidtil havde der ikke været faste Biskopstole eller Kathedralkirke!' i Norge; disse oprettedes förste under Olaf Kyrres Regjering. Nidaros flk — som

and narrow Hjørendfjord in the southern part of Söndmöre. From the fjord open two short, narrow glens, Norangdalen and Urkedalen, whose upper parts are surrounded by snowy mountains. There are few fjords in Norway, equalling the Norangfjord in the savage grandeur of its scenery, and the stranger who visits it for the first time, feels involuntarily oppressed and awed by the narrowness of the inlet and the terribly savage mountains that encompass it. Our view is taken from the mouth of the fjord; the snowclad mountains along the fjord and the bottom of the glen are seen in the background.

821. Sykelvsfjorden — a shorter arm of the Storfjord — branches off due south, and its perhaps the loveliest spot in Söndmöre, scenery of a softer character being found here with Sondre Söndmöre's wild and fantastic Ijelds. The Sirömshorn, with a sugar-loaf top (3,150 feet), and the Alpine peaks behind, covered with immense glaciers, form the finest of backgrounds for the soft, smiling landscape iu front.

122 sxellexylt, at the bottom of the Sunelvs-fjord, has grandious environs and a good salmon river, which in its mouth form a beautiful cataract.

Throndhjem and environs.

123. Throndhjem, the capital of the Stift, holds a foremost place in the list ofNorwegian cities. Third in point of population, the coronation-city of the Nor-96

Throndhjem o g Omegn.

Throndhjem.

rimeligt var — den første Kathedral, der blev bygget paa det Sted, hvor Hellig Olafs Lig havde været jordet; — dette var den første Begyndelse til ISi-) Throndhjems* I&omkirke. Denne Kathedralkirke indviedes henimod 1093 og fik Navnet Kristkirken. Her blev St. Olafs Skrin hensat over Høi alteret, der var anbragt just paa det Sted, hvor Kapellet havde staaet og hvor Legemet havde været begravet. Haialteret har igjennem alle Omskiftelser og Forandringer beholdt sin Plads uforandret til den Dag idag, og „St. Olafs Brønd" findes anbragt i Høikorets sydlige Mur. Denne Olaf Kyrres Kristkirke, der igjennem flere Byggeperioder omsider udfoldede sig til den prægtige Domkirke, var rimeligvis en Langkirke med et enkelt Skib og et halvrundt Kor, omtr 75 Alen lang og 20 Alen bred. I mindst 60 Aar efter Olaf Kyrres Død har Kristkirken været uforandret. I denne Tid blev tre Konger jordede der, nemlig Haakon Magnussøn og Olaf og Eystein Magnus sønn er. Allerede tidligere var Magnus den Godes Skrin flyttet derhen, og Olaf Kyrre jordet der. Under Harald Gilles Sønner indtraf en Begivenhed, der var af stor Betydning for Norge i det Hele, og særlig for Nidaros og dens Kristkirke, nemlig Oprettelsen af et Erkebispedømme i Norge 1152. Dette fik da naturligvis sit Sæde ved Nationalhelligdommen i Nidaros. Nu maatte da først og fremst Kristkirken bringes i en ny og prægtigere Stand. Det var dog først under

den tredie Erkebiskop Eystein Erlandssøn (1161 — 1188), at Værket for Alvor blev paabegyndt. Eystein tilbyggede et Tverskib eller et Udspring paa hver Side af det store Taarn, samt den isolerede Byg-

w egi an kings, the seat of the scientific Society and the Bank of Norway, she is of great importance to Norway; aud as the royal and archipiscopal residence in ancient times, with her noble cathedral and world-renowned saint, and as the scene of many striking-episodes, her influence, as an element of Norwegian history, is greater still.

The ancient name of the city was Nidaros, that of Throndhjem being applied to all "Thröndernes Fylker," or the region bordering on the Throndhjems-fjord, at that time "the pith and marrow of the land." Not till the fifteenth century do we find the name of Throndhjem applied to the city instead of Nidaros. The site of the city was in the very midst of the Thröndelag, and the best that could possibly be chosen. The river Nid, in the nether part of its course, makes a wide sweep to the south, floving in a northerly direction, till it empties its waters into the Throndhjem sfjord. On the peninsular projection Nidarnces, formed by the river, in the south and east, and the Throndiijemsljord in the north, the city of Nidaros was founded. In the west, where a narrow strip of land connects the peninsula with the main-land, lies Ilevolden, on which fortifications had been erected as early as the 12th century. Kalvskindet is the name of an open tract, stretching from here along the river in a south-easterly course. The south-eastérly extre-mity of the peninsula at the mouth of the river, bears the name of Bratören; at this place the famous Öre-thing is held. In the east, there is a bridge over the river to Baklandet. Olaf Trygvesön was the first Nor-Throndhjem og Omegn,

ning, som kaldes Kapitelet, hvori han selv blev begravet 1188. I Eysteins Tid var det vel, at Haakon Herdebreds († 1162) Legeme blev ført til Kristkirken. Senere vides ingen af vore Konger at være bleven begraven der. Et Par Decennier efter Eysteins Død begyndte en ny Byggeperiode for Kristkirken, indtil henimod 1240. Under denne synes den hele Olaf Kyrres Kristkirke østenfor Taarnet at være bleven ombygget, Rummet forhøiet og dækket med Stenhvælv, samt Spidsbuestilen med det engelske Særpræg anvendt istedetfor Rundbuestilen. Kirkens fjerde eller afsluttende Byggeperiode begyndte i 1248 og varede til henimod Aarhundredets Slutning. Ved denne opførtes den store vestre Fløi, hvorhos maaske det store Taarn blev forhøiet. Ved Aar 1300 stod Bygningen saa fuldført, som den nogensinde blev. De store Midler, som maatte tilveiebringes til et saadant Kjæmpeværk, og den Mængde Kostbarheder her fandtes, indkom især ved de rige Gaver, som Pilgrime fra alle Lande nedlagde foran Hellig Olafs Skrin. Kathedralkirken i Nidaros var den største og pragtfuldeste i de tre nordiske Riger. Dens Længde fra Øst mod Vest var 325 Fod, dens vestre Façade, der var imponerende ved sine fint udhugne Helgenbilleder og andre Forziringer samt rige Forgyldning, var 124 Fod bred. Et høit Taarn paa Midten samt mange mindre Taarne ragede op over Bygningen. Indvendig var en Mangfoldighed af herlige, i Klebersten eller forskjellige Slags Marmor udhuggede, fritstaaende eller til Væggen sluttende Piller. Mellemskibet havde efter Høiden tre Afdelinger, saaledes at man i to forskjellige Høider kunde gaa

wegian King that, made Nidaros his residence. Having vanquished the powerful Hladejarl, he erected, in the year 996, a royal residence, and a church, dedicated to St. Clemens, a little to the south of Bratören. These buildings soon got out of repair; but Olaf Haraldsön had them restored between 1016 and 1028. Olaf was killed at the battle of Stiklestad (1030); but even his death proved a glorious victory to the cause he championed. The popular sentiments soon underwent a change. Olaf, the inexorable warrior, was raised to the dignity of a martyr, numerous miracles being cited in proof os his sanctity; and as the patron saint of Norway, he was prayed to and worshiped, not only in the land of his nativity, but in foreign countries, whither his name had wandered. This adoration of St. Olaf is an important feature in the early history of Nidaros; and the pride and glory of the city,— the magnificent cathedral, with the costly shrine of St. Olaf, was the goal of pilgrimages from far-off lands. The reputed sanctity of King Olaf having spread far and wide, his remains were removed from their original resting-place, and deposited in a splendid shrine, which was placed beneath the high-altar in the church of St. Clement. On the spot where the corpse had been interred, a chapel was erected, and close by a spring of water welled forth. Olafs son Magnus, erected a new residence a little further up the river, and a stone church, in honour of St. Olaf.

To this church, which was not completed till the reign of Harald Haardraade, the shrine of St. Olaf was forthwith removed. Some years afterwards Harald erected another residence,

rundt bele Bygningen. Mærkelig er den Skjævhed i Fundamenteringen, der findes i den østlige Halvdel af Kirken; man har under Ombygningen ikke villet røre ved Høialteret paa Grund af Stedets Hellighed. Kirken havde 24 med ædle Metaller rigt smykkede Altere, hvoraf hvert betjentes af en af de 24 Kanniker. Over tre Altere fandtes Helgenskrin, nemlig St. Bernhards, St. Eysteins og Skytshelgenen St. Olafs. Det sidstnævnte, som var anbragt paa Høialteret, bestod inderst af en Sølvkiste af 6500 Lods Vægt, udenom den var to Trækister, hvoraf den yderste havde Snitværk som paa vore Stavkirker og var besat med Ædelstene og Beslag af Guld og Sølv. Det varede desværre ikke længe, inden dette herlige Bygværk forfaldt. Flere Ildebrande (1328, 1432 og 1531) ødelagde den ene Del af Kirken efter den anden, medens Evnen til og Sandsen for Gjenopførelse svækkedes. Efter Branden i det sidstnævnte Aar opgaves den hele vestre Fløi og faldt snart i Ruiner, saaledes som det sees i vor Tid. Reformationens Indførelse kort efter medførte en stor Forandring for Domkirken. Alterne bleve borttagne med sine Prydelser, deriblandt de to Helgenskrin. Af St. Olafs Skrin blev Sølvkisten og den ydre Trækiste bortført til Kjøbenhavn, men den simpleste Trækiste staaende tilbage med Helgenens Legeme. Denne borttoges af Svenskerne i den nordiske Syvaarskrig, men bragtes igjen tilbage 1568. Siden blev St. Olafs Lig nedsat i Kirken paa et Sted, som endnu ikke er opdaget.

I Grundloven af 1814 er det fastsat, at Kongens Kroning skal foregaa i Throndhjems Domkirke. Fire Kroninger have før den Tid fundet Sted her, nemlig |

a short distance above the bridge, and a little to the west, a stone church, dedicated to Our Lady, where lie was himself interred. Up to this time, there had been no bishopricks or cathedral churches in Norway; they were not established till the reign of King Olaf Kyrre. — Nidaros—we have reason to suppose—was honoured with the first cathedral, — erected on the spot where St. Olaf's remains had been interred: this was the origin of the present 124) Cathedral of Throndhjem. This fine edifice was consecrated about the year 1093 and received the name of „Christ Church." The shrine of St. Olaf was removed hither and laid beneath the high-altar, which stood upon the place where the chapel had been, and where the body of the Saint had formerly reposed. Throughout all changes and vicissitudes, the position of the high-altar has still, remained the same, — up to the present day; and „St. Olafs Well" is connected with the southern wall of the choir. This Church of King Olaf Kyrre's, which, through various periods in the erection, at length developed into a magnificent cathedral, was no doubt originally a „Langkirke," or longchurch, with a single nave and a circular choir, about 75 ells long and 20 ells wide. At least 60 yers after the death of Olaf Kyrre, Christ Church remained in its original form. During this period three kings were buried there, viz. — Haakon Magnusson, and Olaf and Eystein Magnus-sönner. The shrine of Magnus the Good had been previously removed hither, and Olaf Kyrre was interred in the vaults of the cathedral. During the reign of the sons of Harald Gille, an event intervened of greatThrondhjem og Omegn.

Haakon V 1299, Karl Knutesøn 1449, Christian I 1450 og Hans 1483. Siden 1814 ere ire Kroninger foretagne i Throndhjems Domkirke, nemlig Carl XIV Johans 1818, Carl XV's og Dronning Louisas 1860, og vor nuværende Konges og hans Dronnings i 1873. I vor Tid, da Sandsen atter er vakt for dette ædle fra Fædrene arvede Bygværk, er man begyndt at restaurere Kirken saavidt som de af Staten og af Private ydede Midler ville tillade.

125. Choret i Throndhjem* Domkirke (se ovenfor.)

Under de langvarige Thronstridigheder efter Sigurd Jorsalafarers Død var Nidaros og Thrøndelagen i det Hele oftere Scenen for voldsomme Partikampe. Sverrer fik Kongenavn paa Ørething 1177, men maatte næsten hele sin Regjeringstid kjæmpe med de forskjellige Partier, som optraadte mod ham, for hvilke Kampe Nidaros ofte var Skuepladsen. Heklungerne (eller Erling Skakkes og Kong Magnus's Parti) overvandt han paa Kalveskindet 1179,

hvor Erling faldt, og Aaret efter paa Ilevolden. I denne Tid forstærkede han Stadens Fæstningsværker med en Træborg paa det føromtalte Eid og en Fæstning, Sverresborg eller Zion. paa Stenbjerget. Af nye Partier, som Sverrer fik mod sig, indtog Kuvlungerne endog to Gange (1186, 1188) Nidaros. Baglerne kom 1197 til Nidaros, indtoge Byen og brændte Kongens Langskibe. Det næste Aar gjen-toge de sine Angreb to Gange, og i 1199 gjorde de, anførte af Biskop Nikolaus, et heftigt Angreb paa flere Kanter af Byen, men bleve tilbagedrevne. Inge Baard-sen maatte ogsaa føre haarde Kampe mod Baglerne, der indtoge og plyndrede Staden og dræbte en Mængde

importance to the whole of Norway, but particularly to Nidaros and Christ Church, viz. the establishment of an archbishoprick in 1151. The residence chosen was naturally Nidaros, with its proud cathedral and the bones of the national saint. Such an occasion required, of course, that the Church of King Olaf should be restored on a scale of unrivalled magnificence; but not till the appointment of the third Archbishop, Eystein Erlandssön (1161—1188), was the work begun in earnest. Eystein built a cross-nave, or a projection on each side of the lofty tower, and the isolated edifice, called the chapter where he was himself interred 1188. In the time of Eystein, Haakon Herdebreds body was probably conveyed to Christ Church. Since that time no Norwegian King is believed to have been buried here. Twenty years after Eystein's death, further building-extensions were commenced, and continued till about the year 1240. The whole of Christ Church — as erected by Olaf Kyrre — east of the tower, would appear to have been rebuilt; the space within being heigthened, and roofed in with slabs of stone, the English pointed style being substituted for the round-arched style. The fourth or latest period in the erection of this cathedral, dates from 1248, continuing nearly to the close of the century. The extensive western wing, and perhaps the heightening of the largest tower, were undertaken at this time. In the year 1300, the building had reached its highest stage of development. The pecuniary resources necessary for the erection of so vast a structure, and the immense number of costly objects accumulated therein, consisted

Birkebeiner (1206). Haakon Haakonssøn fik nye Partier at kjæmpe imod. Den ærgjerrige Skule Baardsen, Inges Halvbroder, hvis Datter Kongen havde ægtet, stræbte efter Kongemagten og gjorde Opstand. Hau lod sig endog give Kongenavn paa Øretking, men maatte strax efter flygte for Haakon. Da derpaa Skule efter et tabt Slag ved Oslo kom tilbage til Nidaros, blev han overfalden af Birkebeinerne, tog sin Tilflugt til Helgesæter Kloster og dræbtes paa Flugten, efter at Klosteret var stukket i Brand (1240). Trods alle disse fiendtlige Sammenstød havde Nidaros ikke lidt synderligt ved Plyndring eller Ødelæggelse. Det 13de Aarhundredes anden Halvdel synes at have været Byens høieste Yelmagtsperiode. Som Handelsstad har den i ældre Tider ikke været betydelig; sin væsentligste Næring har den havt af den rige og talrige Geistlighed og af de mange Fremmede, der ikke kom tomhændede til St. Olafs Stad. Under Magnus Lagabøter fik Nidaros en egen Bylov. Yed Aar 1300 nævnes 11 Kirker i Byen. Af disse nævnes her foruden Domkirken: Mariæ Kirke, af hvis Mure endel endnu findes i den nuværende Frue Kirke. Desuden har Byen nu Hospitalskir-ken og Baklandets Kirke. Tæt udenfor Byen laa tre Klostre, nemlig: 1) Holms Benediktinerkloster, der var et af de ældste Klostere i Norden. Det var anlagt paa Nidarhohn (nu 136) JTIunkholmeii) V4 Mil ude i Fjorden; det blev nedlagt ved Reformationen. I 1658, medens Svenskerne i Throndhjem beleiredes af Nordmændene, blev Munkholmen af disse befæstet og har siden været benyttet som Fæstning. I det herværende stærke Taarn, hvis Mure vel tildels ere Levninger af

chiefly of gifts, which pilgrims from all quarters of Europe laid upon the shrine of the Norwegian Saint. The cathedral in Nidaros was at once the largest and most superb of ecclesiastical edifices in the three Scandinavian Kingdoms. The extreme length from east to west was 325 feet; the western façade, imposing from the manifold finely carved effigies of saints and other embellishments, thogether with the richest of guilding, was 124 feet wide. A lofty spire in the middle of the edifice, and numerous smaller towers, rose above the building. A large number of magnificent pillars — detached and resting against the walls — hewn in marble or steatite adorned the

vast interior. The middle nave, with regard to height, had three divisions, so you could walk round the whole building at two different elevations. The obliquity of the foundation in the eastern part of the church, is striking: during the reconstruction of the building, probably the builders dared not touch the high-altar, from fear of profaning the sanctity of the place. The cathedral had 24 altars, richly adorned with precious metals, one of 24 canons being appointed to the service of each. On 3 of the altars were placed shrines, viz. that of St. Bernhard, of St. Eystein, and of the patron-saint, St. Olaf. The last of these, which was placed on the high-altar, consisted within of a silver case, weighing 6,500 Norwegian ounces, outside which there were 3 wooden chests, adorned with jewels and mounted in gold and silver. Unfortunately this glorious edifice soon began to show signs of decay. Several conflagrations (1328, 1432, and 1531) destroyed one part of

det gamle Kloster, have Statsfanger været forvarede. Blandt disse maa mærkes Christian V's berømte Minister Peder Griffenfeld, der sad fængslet her fra 1680— 1698. Det Rum, hvori han var indespærret, vises endnu, men Intet af hvad der fandtes deri existerer mere; selv hans mange Inskriptioner paa Væggene og tildels paa Viduesruderne har den moderne Vandalisme i Aarene omkring 1840 tilintetgjort. 2) Helgesæter Kloster tilhørte Augustinerordenen og havde store og prægtige Bygninger. Efter dets Ophævelse ved Reformationen fik Biskopen en Tidlang sin Bolig der; i 1564 bleve Bygningerne nedrevne, og Eiendommen tilstaaet Lehnsherren som Avlsgaard. 3) Baklee Kloster, tæt østenfor Baklandet, i Nord for Helgesæter, var et betydeligt Nonnekloster.

I 1564 var Throndhjem (som Byen nu kaldes) en kort Tid besat af Svenskerne. Ved Freden til Roeskilde 1658 blev Byen afstaaet til Sverige, men atter beleiret og tilbageerobret af Nordmændene efter en haard Kamp. I 1718 beleiredes Byen forgjæves af den svenske General Armfeldt. Indtil det 16de Aarhundrede synes Staden nogenlunde at have bevaret sin Velmagt ; men nu kom en lang Række af Uheld af forskjellig Natur, som nødvendigvis maatte sætte den tilbage i Velstand og Rørelse. I Sortedøden (omkr. 1350) bortreves mange Mennesker. I 1566 skal Pesten have bortrevet 600, og i Aaret 1600 1,800 Mennesker. Ingen By i Norge har været saa hjemsøgt af Ildebrande som Throndhjem. I de sidste 350 Aar er optegnet 14 store Ildavaader, af hvilke 4 (i 1522, 1599, 1651 og 1681) vare saagodtsom totale,, d. v. s. Alt brændte uden

the church after the other, whilst the means, and indeed the wish to restore it, were, if not entirely absent, greatly reduced. After the last of these conflagrations, the whole of the western wing was abandoned, and soon became a heap of ruins, as it now appears. The introduction into Norway, roon after of the reformed religion, resulted in a great change in the interior arrangement of the cathedral. The altars, with their splendid decorations, were of course removed, including the two smaller of the shrines. The silver case and outer wooden chests, containing St. Olaf's remains, were taken to Copenhagen, but the least valuable of the chests, with the bones of the saint, was left behind. In the Northern Seven Years' War it was however carried of by the Swedes, but was brought back to Throndhjem in 1568. Some time after, St. Olafs remains were deposited in a place which to this day has remained undiscovered.

In the Fundamental Law of the Kingdom, proclaimed in 1814, the coronation of the sovereign shall take place in the cathedral of Throndhjem. Four coronations had previously been solemnized there, viz that of Haakon the Fifth, 1299, Karl Knutssøn, 1449, Christian the First, 1450, and Hans, 1483. Since 1814, the year of indepedance, three coronations have been celebrated in the cathedral of Throndhjem, viz. that of Charles XIV, called Carl Johan (formerly Bernadotte), 1818, Charles XV, with his Queen Louisa, 1860, and that of His present Majesty King Oscar II, with his Queen Sophia 1873. Since attention has been steadily drawn for some years past to the growing necessity of resto-

Domkirken, Kongsgaarden og nogle Fiskerhytter. To Ildebrande i nyere Tid (i April 1841 og Januar 1842) fortærede mange hundrede Huse. I 1791 forvoldtes betydelig Skade ved Oversvømmehe af Ileelven. Dog har Throndhjem reist sig med fornyet Livskraft efter hvert Stød og gjort betydelige Fremskridt. Folkemængden er fordoblet siden 1815 og udgjør nu circa 24,000 Indbyggere. Som Stiftsstad er Throndhjem Sædet for Stiftamtmanden og Biskopen, samt Overretten for Throndhjems og Tromsø Stifter. Stiftsgaarden er en i

Munkegaden beliggende stor Træbygning, der i senere Tid er smukt indrettet til Kongebolig. Den gamle Kongsgaard, tæt ved Domkirken, bruges nu af Armeen til Tøihus. Foruden Munkholmen (se ovenfor) havde Staden i Øst en liden, men stærk bygget Fæstning Christianssten, der nu væsentlig benyttes som Brandpost. Throndhjems Lærde Skole har siden 1774 havt sit Lokale i en paa de Angelske Legaters Bekostning opført Stenbygning i Munkegaden. Den borgerlige Realskole er stiftet 1781. Byen har ogsaa et Døvstummeinstitut, stiftet 1824 og en technisk Skole, oprettet 1870. Det kongelige norske Videnskabers Selskab stiftedes af Biskop Gunnerus i Forening med Gerh. Schøning og Peder Suhm 1760, først under Navn af „det Throndhjemske Lærde Selskab." Det, har et betydeligt Bibliothek, hvoriblandt mange Manuskripter og Pergamentbreve, og et Musæum, især rigt paa zoologiske og antikvariske Gjenstande. Dets Lokaler er i grundmurede Bygninger, beliggende i vestre Gade paa Kalvskindet. Hospitalet er en gammel og anseelig Stiftelse, med sin egen Kirke, hvis Præst tillige forret- |

ring this noble pile — the glorious inheritance of our forefathers, — state grants and private bequests have procured the means of rebuilding and embillishing the cathedral.

125. The Choir in the Throndhjem** Cathedral (se

above). During the protracted struggles in Thröndelagen, after the death of Sigurd Jorsalafarer (Sigurd the Crusader) Nidaros, nay the whole of Thröndelagen, was often the scene of embittered party-strife. Sverre was proclaimed king at the Örething, in 1177; but, throughout the whole of his stormy reign nearly, he was compelled to resist the encroachments of the manifold parties that sought to dethrone him; and Nidaros was frequently the scene of these bloody contests. The Heklunger (or the partizans of Erling Skakke and King Magnus) he vanquished at Kalv-skindet in 1179, where Erling fell, and, the year after, at Ilevolden. He now strengthened the fortifications of the place, erecting a wooden castle on the strip of land before mentioned, and a fortress, Sverresborg or Zion, on the Stenbjerg. Among other and powerful parties that disputed the sovereignty of Sverrer. the Kuvlunger twice succeeeded in taking Nidaros 1186), 1188). The Bagler attacked Nidaros in 1197, conquered the city, and fired the royal war galleys. The following year they again recommenced their attacks, on two occasions; and in 1199, led on by Bishop Nicolaus, they made violent assaults on several quarters of the town, but were repulsed. Inge Baardsön too, had to resist, in many a hard struggle, the Bagler party, who took and sacked the city, killing numbers of Birke-103 Throndhjem o g Omegn.

ter ved Tugthuset; ligeledes er her Beitgjerdets Pleie-stiftelse for Spedalske. Iler maa ogsaa nævnes det V, Mil fra Byen ved Fjorden liggende Botvolds Sindssygeasyl, taget i Brug 1872 og fortrinlig indrettet for omtrent 200 Syge. Af Throndhjems mange Legater og milde Stiftelser maa især fremhæves Thomas Angells Legat eller „Thomas Angells Stiftelser," det største Legat i Norge. Thomas Angell, Sønnesøn af den fra Angeln i Slesvig indvandrede Lorents Mortensen, var dels ved Arv, dels ved Handelsforetagender og Sparsomhed bleven en af Throndhjems rigeste Mænd. Ved Testament af 1762 legerede han — paa nogle ubetydelige Summer nær — hele sin Formue til offentlig Brug og især til Bedste for Stadens Fattige. De fire Sjettedele af Renterne skulle aarlig uddeles til visse Klasser af Trængende, og de øvrige to Sjettedele lægges til Kapitalen; men for disse ere ogsaa fiere Byggeforetagender og almennyttige Indretninger udførte, deriblandt Th. Angells Hus eller „Kloster", indeholdende 32 Bekvemmeligheder for ældre trængende Damer. Thomas Angell døde 1767 og blev bisat i en Gravhvælving i det saakaldte Lagthing eller søndre Kors af Domkirken.

Af offentlige og private Pengeinstituter anføres: Norges Bank, oprettet ved Fundats af 14de Juni 1816, har sit Hovedsæde i Throndhjem og Filialafdelinger i de øvrige betydeligere Byer. Den staar under en Direktion af 5 Medlemmer, og dens Lokale er i en grundmuret Bygning, beliggende paa Hjørnet af Kongens Gade og Kjøbmandsgaden. Privatbanken (i Søndre

beiner (1206). Other hostile parties sprang up to contest the right of King Haakon Haakonssön. Skule Baards-

søn, the half brother of Inge, an ambitious noble, whose daugther the king had wedded, aspired to the royal dignity, and unfurled the flag of revolt. At Orething he had himself proclaimed king, but immediately after was forced to flee before the mighty Haakon. A short thime after, Skule, having lost a battle near Oslo, returned to Nidaros, and, being attacked there by the Birkebeiner, sought refuge in the monastery of Helgesæter; hut the monastery was burned, and himself killed on his flight (1240). Notwithstanding these hostile collisions Nidaros had not suffered materially. The latter half of the 13th century would appear to be the period when the city had attained its highest stage of development. As a commercial port, Nidaros was not important in ancient times; her principal sources of revenue consisting in valuable church-property, and the numerous visitors, who never came empty-handed to the city of St. Olaf. In the reign of Magnus Lagaböter a municipal law was framed for Nidaros. In the year 1300 as many as 13 churches are mentioned as belonging to the town. Part of one of these the Mariæ Kirke, still exists in the present Frue Kirke (Church of our Lady). The Hospitalskirke and Baklandets Kirke are now the other churches of the town. Outside the walls there were three monasteries, viz. 1) Holms Benedictines' Monastery, one of the oldest ecclesiastieal houses in the North of Europe. It was erected on Nidarholm (now 126 Munhholmen) a quarter of a mile out in104 Throndhjem og Omegn.

Gade) og den nordenfjeldske Kreditbank (Hjørnet af Dronningens Gade og Søndre Gade).

Byens Handel og Skibsfart synes at være i god og jevn Fremvæxt. En vigtig Udførselsgjenstand, der ogsaa i ældre Tid var til Støtte for Throndhjem, er Kobber fra Røros Kobberværk. Fremdeles udføres Trælast og Fiskevarer, nemlig Tørfisk, Klipfisk, Sild og Tran. Byens Handelsflaade beløber sig til 60 Seilskibe paa tilsammen 6,600 Tons og 20 Dampskibe paa 4,000 Tons. Byens Havn er i de senere Aar forbedret ved Anlægget af en betydelig Molo.

Af Fabriker mærkes: et Skibsværft; Trolla Brug, Jernstøberi og Tilvirkning af Dampmaskiner og Kjedler; Fabriken ved Nidelven, mekanisk Værksted og Jernskibsbyggeri med 300 Arbeidere; Digres Dampsag-, Lysholms Brændevinsbrænderi; Klem-Hansens Garveri; Piénes Baandfabrik; Rebslagerier, Tabaksfabriker osv.

Af Bygninger og Indretninger til selskabelig For-nøielse anføres: Theatret, en Murbygning i Prindsens Gade, opført 1815, i Begyndelsen benyttet af „det dramatiske Selskab" og siden 1S29 i Regelen udleiet til en Skuespillertrup. Klubselskabet „Harmonien" (egen Gaard i Munkegaden). Arbeiderforeningens nye Hus (Hjørnet af Kongens Gade og Prindsens Gade), i arkitektonisk Henseende en af Byens smukkeste Bygninger og indeholdende blandt flere anselige Lakaler en Sal, som rummer ca. 2,000 Mennesker og som benyttes som Byens almindelige Festivitetslokale.

Af offentlige Pladse har Byen kun en liden, men vakker Park, beliggende ved Vor Frue Kirke i Kongens Gade, med smukke Træplantninger og Spadser-

Throndhjem.

the fjord; at the Reformation it was abolished. In 1658, when the Swedes in Throndhjem were besieged by Norwegians, Munkholmen was fortified by the latter, and has since been a fortress. In the massive turret, the walls of which no doubt are partly remains of the old monastery, prisonei's of state have been confined. The most notable of these, Peder Griffenfeld, the celebrated minister of Christian V, was imprisoned here from 1680 to 1698. 2) The Helgesæter Monastery belonged to the order of St. Augustine, and had large and noble buildings. On its abolishment, at the time of the reformation, the bishop had his residence here for a time; in 1564 the buildings were demolished the landed property being made over to the feudal lord. 3) Bakke Nunnery, a very short distance to the east of Baklandet, and north of Helgesæter, was a large establishment.

In 1564, Throndhjem (the name now borne by the city) was occupied by the Swedes for a brief space. At the peace of Roeskilde (1628) the city was ceded to Sweden, being however a short while after retaken after a bloody contest. In 1718 the city was again besieged by the Swedish general, Armfeldt. Till the 16th century the city can scarcely be said to have shown traces of decline; but calamities of various kinds, spread, over a series of years, began to overtake her, giving a check to her trade and accruing wealth. In the „Black Death" (about 1350)

large number of the inhabitants were carried off. In 1566, the number of people that perished in the plague was 600; and in the year 1600, as many as 1800 souls. No105 Throndhjem o g Omegn.

Throndhjem.

gange; i Midten staar den i 1877 afslørede smukke 18!) Hronceatatn af Peder Tordenskjold, modelleret af Bissen.

<2«. En vakker og lønnende Udflugt er til den '/2 Mil fra Byen liggende Iiille-Lerfos. Touren foretages sædvanligst i Yogn; man kan ogsaa foretage Touren pr. Jernbane til Sluppen Station, hvorfra er '/4 Mils Gang tii Fossen. Lille-Lerfos er paa Grund af det bekvemme Standpunkt, hvorfra den kan iagttages, og dens pludselige Fald altid interessant at se; Store Lerfos, der ligger omtrent '/4 Mil længere op, derimod kun i Flomtiden, da det lange og brede Fald fordrer stor Vandmængde.

Søndre Throndhjems Amt.

129. Harebakliiileu ligger i Nærheden af Gaarden Harebak, 1/2 Mil fra Stoksund i Harebakfjeldet, som her, i en Høide af omtrent 1,000 Fod, sænker sig bråt ned mod den låve Kyst. Efter en ikke meget besværlig Opstigning af omtrent 400 Fod naar man Hulens Aabning, en mægtig, omtrent 70 Fod høi og 40 Fod bred gothisk Forhal; herfra gaar Hulen ind i Fjeldet i ret Linie og med samme Høide i omtrent 400 Fods Længde, indsnævrende sig efterhaanden til kun nogle Fods Bredde. I Bunden, hvor Gulvet hæver sig omtrent 30 Fod, deler Hulen sig i 2 smale, omtrent 100 Fod lange Gange, hvoraf den østre ender i et lidet

town or city of Norway has suffered from conflagrations to such an extent as Throndhjem. During the last 350 years not less than 14 conflagrations have been recorded; 4 of which, viz. those of 1522, 1599, 1651, and 1681, laid the whole city in ashes, whith the exception of the Cathedral, the Royal Residence („Kongsgaarden"), and a few fishermen's huts. Of late years, two conflagrations,—that in April 1841 and that in January 1842, destroyed several hundreds of buildings. In 1791 considerable damage was done to the city by floods, the Belv having in that year overflowed its banks. And yet Throndhjem has recovered with renewed vigour from every blow she has sustained, and is now steadily progressing in wealth and trade. Since 1815, the number of inhabitants has doubled, amounting at the present moment to some 24,000.

Being the capital of the Stift, Throndhjem is the residence of the Stiftamtmand and the Bishop. Stifts-gaarden, (the residence of the Stiftamtmand), situated in Munkegaden, is a large wooden building, which, a few years since, was fitted up as a residence for the King. The old Kongsgaard, close to the cathedral, has been turned into an Army Depot. Besides Munk-holmen (see above) there was a small, but strong fortress—Christiansten, to the east of the city; the view from here is magnificent. Throndhjems' Grammar School has been located since 1774 in a stone edifice in Munkegaden, built with the funds of Angell's testamentary bequests. The Borgerlige Realskole (school at which a sound practical education is given) was established 1781. The city has also a Deaf and Dumb106 Søndre Throndhjems Amt.

rundt Kammer, hvis Vægge ere overtrukne med et skinnende Kalklag, dannet af det nedsivende Vand. Kammeret tager sig glimrende ud i Fakkelbelysning. Den ydre Hule er temmelig lys, og da derhos dens Gulv er taalelig jevnt, kan den godt besees uden Fakkel eller Lygte; vil man derimod trænge længere ind, ere disse uundværlige.

130. öaterant eller Austraat, den største Jordeiendom i Throndhjems Stift, omtales tidlig i vor Historie og er endnu meget navnkundig. Den tilhørte i sin Tid den bekjendte Fru Inger Ottersdatter, senere Familien Bjelke, under hvem de nuværende vigtigste Bygninger bleve opførte. Disse, især Riddersalene, frembyder endnu meget af Interesse.

Nordre Throndhjems Amt.

131. Gjennem den vide, vakkre Værdalsbygd paa Sydsiden af Værdalselven slynger Veien sig langs Inna-Elven i en trang Fjelddal. Omtrent 3/4 Mil ovenfor Sulstuen passerer man paa et snævert Sted (mellem grønlige Lersandstens-Klipper) St. Olafs Bro, Inna-Elvens Udløb af det vakkre Fjeldvand Insøen, 1,300 Fod o. H. I Fossen strax nedenfor er mange Jættegryder.

132. *U Mil fra Værdalsøren ligger Stiklestad, hvor Olaf den Hellige 31te August 1030 faldt i Kampen mod de oprørske Bønder; til Minde derom er reist to

Institute, founded 1824, a Polyteclinical School, and a Fine Arts' Union. Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab (the Royal Norwegian Scientific Society), was established by Bishop Gunnerius, in conjunction with Gerh. Schöning and Peder Suhm, 1760, first under the name of „det Throndbjemske Lærde Selskab" the Learned Society of Throndhjem). It has an excellent library, containing numerous MMS.. letters and charters inscribed on parchment, and a Museum specially rich in zoological and antiquarian objects. The Reports published by the Society, are reprinted in Magazines. The Hospital is an old and venerable institution, with a church of its own, the clergyman also officiating at the House of Correction. Here, too, is the Beitgjerdet Infirmary, an establishment for the cure of leprous people. Half a mile from the city is the Botvold Sindssygeasyl (lunatic asylum); opened in 1872, and excellently arranged for 200 patients. — Throndhjem has numerous bequests and charitable institutions. The foremost of these is Thomas AngelVs Legat, or „Thomas Angell's Stiftelser," the amount supporting these establishments being the largest bequest ever made in Norway. Thomas Angell, grandson of Lorents Morten-sen, who had emigrated from Angeln in Slesvis, had become one of the wealthiest burghers of Throndhjem, partly by the inheritance of accumulated savings, and partly by economy united to succesful business-ventures. In his testamentary disposition of 1762, he bequeathed — a few trifling sums alone excepted — the whole of his large fortune for the common weal, but specially for assisting the poor of his native city.Nordre Throndhjems Amt.

Throndhjem.

Støtter, en i 1710 og en i 1805. I Nærheden ligger Stiklestad Hovedkirke, antagelig opført i det 12te Aarhundrede. Fra Stiklestad har man en smuk Udsigt over Værdalsbygden.

133. Fra Gaarden Fosland fører Vei til Gaarden Fiskum. Kort før man kommer til Fiskum, passeres FiHkiainfosHeii, hvor Namsen Elv styrter ud over en Høide af 100 Fod. Naar Elven er vandrig, byder denne Fos et ret imponerende Skue. Paa Fiskum faaes godt Kvarter.

Nordland.

Nordlands Amt bestaar af Søndre Helgeland, Nordre Helgeland, Salten, Lofoten og Vesteraalen, med ca. 100,000 Indbyggere.

Nordland omfatter den største og væsentligste Del af det gamle Haalogaland, hvorom Navnet Helgeland, Nordlands to sydligste Fogderier endnu minde. Man har antaget, at Haalogaland var den af Nordmænd først bebyggede Del af Norge. Vor ældre Historie nævner det som Opholdssted for flere Stormænd, der ved sin Optræden undertiden havde afgjørende Indflydelse paa Begivenhedernes Gang. Her findes en Mængde Gravhouge, Bautastene o. s. v., hvis nærmere Granskning utvivlsomt vil kaste et nyt Lys over Egnens gamle Historie. Endnu i Begyndelsen af det 12te Aarhundrede fandt Magnus Barfods Sønner at burde

Four-sixths of the annual interest accruing from the capital, are divided every year among certain specified classes of necessitous people, the remaining two-sixths being added to the capital: the latter, however, have been devoted to the erection of several buildings and institutions of public utility. Thomas Angell died in 1767, and was interred in a vault in the „Lagthing," or southern aisle of the cathedral. — The Bank of Norway, founded by charter, June 14th 1816, is located in Throndhjem, with branch offices in the largest of the other towns. Five directors conduct the business of the institution; the offices of the bank are in a building at the corner of Kongens Gade and Kjöb-mandsgaden.

The Trade and Shipping of the town would seen to been steadily improving. A most important article of export, which, even in ancient times, formed no inconsiderable portion of the revenues of Throndhjem, is copper from

the Röros mines. Timber, oil, and cured fish are also exported, the principal varieties of the latter being „Törfisk" (dry fish), Klipfisk (fish dried on the rocks, by exposure to the sun), and herrings. The shipping of the city now amounts to about 100 ships, measuring close upon 5,000 Commercelasts; these numbers include several large iron steamers. The harbour of the port has been greatly improved of late years, by the construction of a molo, or break-water. — The following are the most important industrial establishments: — A Dockyard; Trolla mills and factory; a Foundry, connected with a boiler and an engine factory; the Mills on the Nidelven, mechanical108

Nordland.

Throndhjem.

sikre sig Haaløyggiernes Yenskab ved at give dem alle Almindingerne, ligesom de vare i Olaf den Helliges Dage, baade for Oven og for Neden, for Sønden og for Norden, en Gave, der stadfæstedes af de efterfølgende Konger. Efter den Tid forsvinder dogHaaloga-land mere af Historien. Varbelgernes og Karelernes Plyndringer samt Sortedøden, men fremfor Alt de kjøbenhavnske og bergenske Handelsmonopoler i Forbindelse med Bortforpagtningen af Lenet, virkede, som det i en senere Klage herom bedte, til at lægge Landet øde. 1567 fandtes i nuværende Nordlands Amt et omtrentligt Folkeantal af kun 12.000 Mennesker. — Ved Lehnsvæsenets Opbør i 1663 og de under Enevoldsmagten indførte bedre Administrationsforhold begyndte en lysere Tid for Nordland. l)en senere Tids forbedrede Kommunikation ved Dampskibsfarten bar i høi Grad bidraget til at udvikle Forholdene heroppe og givet en Anelse om, hvilken Betydning Nordland i Fremtiden vil faa, naar dets store Naturrigdomme engang ved Hjælp af end yderligere udvidede og forbedrede Kommunikationsmidler komme til sin fulde Ret. — Nordland er vistnok en af de seværdigste Egne i vort Land. Paa Grund af den fjerne Beliggenhed, store Udstrækning og meget mangelfulde Kommunikation, findes her store Strækninger, som sjelden eller aldrig er bleven besøgt af Turister. Dette gjælder især det nordlandske Indland, om hvis Beskaffenhed og Naturforhold der i Almindelighed har hersket enten Uvidenhed eller, dog urigtige Forestillinger. Med sin store Rigdom paa interessante og naturskjønne Situationer vil Nordland i fortrinlig Grad være'Feldtet for

workshops, and a shipbuilding yard for iron vessels, employing 300 hands; Digres Dampsag (steam-saw); Lysholms Brændevinsbrænderi (distillery); Klem-Hansens Garveri (tannery); Pienes Baandfabrik (ribbon factory): ropewalks; tobacco works; &c. The city has various private financial institutions, the following of which may be named here: Privatbanken (in Söndre Gade) and den nordenfjeldske Kreditbank (corner of Thomas Angell's Gade and Söndre Gade).

Throndhjem has not a few establishments for social recreation: — The Theatre, a brick structure, erected 1815, was placed originally at the disposal of „the Dramatic Society;" since 1829, however it has been generally let out to companies of actors visiting the city. „Harmonien" a kind of club, and several institutions of a similar character, are all we can mention here.

12?. In the Park, in the neighbourhoud of Vor Frues Church, is erected a monument for the celebrated Norwegian hero E'edcr Tordenskjold.

J29. "A beautiful and highly satisfactory excursion is to the falls of Ulle Lerlog, half a mile from the city. Instead of going along the road to Klcebo, as tourists are in the habit of doing, on the eastern hank of the Nidelv, the trip can also be easily made by taking the rail as for as Sluppen station, from which place the falls are distant about one-quarter of a mile. The convenient point from vhich Lille Lerfos may be observed, and the velocity of the fall, render this cataract always interesting to behold. Store Lerfos, on the other hand, is worth a visit at the time of the109 Nordland.

en Turist med videnskabelige Interesser eller med aaben Sands for Naturskjønhed. Medens Kysten og Skjærgaarden har sine Fiskevær, sine Fuglebjerge og underligt formede Fjelde (Torghatten, de syv Søstre, Restmanden, Bødøløven m. fl.) og en vild og nøgen Natur, har Indlandet fagre Dale med yppig Vegetation, Høifjeldssletter med Midsommernatssol og Lapper med Rensdyrhjorde, mægtige Isbræer, pragtfulde Fossefald,

store Drypstenshuler, underjordiske Elve o. s. v., Seværdigheder nok for at tilfredsstille den mest kræsne Natursands. — Den Reisende vil i Nordland finde et friskt og kraftfuldt Folk med smukt udviklede Legemsformer, et udtryksfuldt og velklingende Sprog og en større Almendannelse med et friere og mere omfattende Livssyn, end man vanligvis finder i Landets sydligere Egne. Foruden de mange Reiser, lige fra Bergen til den russiske Grændse, skyldes dette især de store Fiskerier, der føre den mandlige Del af Befolkningen udenfor Hjemmet og sammen til en stor Fællesidræt, hvor Tanker vexles, Erfaringer vindes, og hvor det hele Folk saa at sige gaar i stadig Skole. Desuagtet er der adskillig Ulighed saavel med Hensyn til Sprog som til Folkekarakter, Skikke og Levesæt, da Folkets Herkomst og Næringsveie i Forbindelse med den omgivende Natur her som overalt ytrer en kjendelig Indflydelse. Den, som vilde bedømme Nordland eller Nordlændingerne efter Forholdet i det enkelte Præstegjæld, vilde tage meget feil. — I Almindelighed kan man overalt vente at finde Velvilje og god Modtagelse. Paa høflig Anmodning vil man neppe nægtes den forønskede Assistance, Logis, Skycls o. s. v. Det maa

floods only, — the length and breadth off the falls requiring a great body of water.

129. üai-ebnkliuleii — lies in the vicinity of the harebak estate, half a „Mil" from StoJcsund, in the Harebak fell, which here, from a height of about 1,000 feet, descends precepitously towards the low-lying coast. After a not very toilsome ascent of about 400 feet, the opening of the cavern is approached — a go-thic vestibule of towards 70 feet high and 40 feet broad. The cavern extends thence, in a straight line, at the same height, for about 400 feet, narrowing gradually to the breadth of a few feet. At the bottom, where the floor rises about 80 feet, the cavern is parted into two narrow passages, each of about 100 feet in lenght, of which the eastern division ends in a small circular chamber, whose walls are covered by glittering stalactites, formed by the trickling of the water from above. By torchlight, the chamber has a splendid appearance. The outer cavern is tolerably light, and since its floor is pretty even, can be seen to advantage without artificial light, but if one desires to penetrate to the interior, torches or lanterns are indispensable.

13«. österaat, or Austraat, the largest estate in Throndhjems Stift, is mentioned in history at an early110

udtrykkelig bemærkes, at i det Indre af Nordland bar man ingen Skydspligt, saa Skyds overalt maa akkorderes.

134. Fra Brønøsund Anløbssted i Helgeland, kan man bekvemmest gjøre en Udflugt 1 Mil til det gjen-nemborede Fjeld Torghatten (800 Fod høit). Hullet ligger i en Høide af 400 Fod o. H., og dets Længde er 520 Fod i Retning fra S. V. mod N. O. Hullets Bund bestaar af en sammenhængende Ur af skarpkantede Granitblokke; den ligger høiest ved den østre Indgang (457 Fod), men synker derfra henimod den vestre Indgang ned til 345 Fod og hæver sig herfra atter henimod denne til 392 Fod. Hullets Høide er ved den østre Indgang 64 Fod, men ved den vestre 240 Fod. i Midten ca. 200 Fod; dets Kubikindhold er 25,140 Kubikfavne. Fjeldets Top ligger 266 Fod over Tagets Midte. Fra Dampskibet ser man, kort før man kommer til Stoppestedet i Brønøsund, kun en liden Del af Hullet op under Taget som en Lysning, hvis Høide er meget mindre end Længden. Godt Logis faaes paa den historisk bekjendte Gaard Torget, en af de ældste kjendte Gaarde i Haalogaland.

135. Fra Anløbsstedet Indre Kvarø til Lurø er 1 Mil. I Lurø ligger det for sin underlige Form bekjendte Fjeld Hentmanden paa Hestmandø (1515 Fod). Det er, efter Sagnet, Lækømøens Beiler, som ridende gjennem Havbrændingen er truffet af en Solstraale og derved forvandlet til Sten.

138. Af Seværdigheder i Mo (Anløbssted) kan blandt mange andre her nævnes: den paa Naturmærkværdigheder saa rige Dunderlandsdal, der strækker

period; long time ago it was in possession of „Fru Inger Ottersdatter," after her of the family Bjelke, who

rebuilded the estate in a grandious style, of which remnants still are to be seen, expecially „the riddersal."

Nordre Throndhjems Amt.

131. About 3A mile above Sulstuen you cross St. olaf's Bridge, the point at which the Inna issues from the lnsø, a beautifnl mountain lake, 1,350 feet above the sea.

132. — Three-eighths of a mile from Værdals-øren, you pass Stiklestad, where St. Olaf, in a bloody battle with the rebel peasants, fell on the 31st August 1030; two pillars were raised commemorating the event, one in 1710 and one in 1805. From here you have a beautiful view of the Værdalsbygd. Close by stands the principal church in Stiklestad parish; it would appear to have been erected in the 12th century.

133. From the farm Fosland is road to the farm Fiskum. A short distance before you come to Fiskum, you pass the Fiskurafos, where the Namsenelv pours its waters down a fall 140 feet in height. When the river is full of water, this „Fos" presents an imposing appearance. — At Fosland and Fiskum good quarters can be obtained.Nordland.

Ill

sig omtrent 9 Mil østover til Sverige og med sine mange Sidedale, grændsende mod Nord til Beierens og Saltens Præstegjelde, mod Syd og Øst til Umeå og Arjeplog Lapmarker med Sorsele i Sverige, udgjør maaske det rigeste Turistfeldt i Landet. Endvidere maa mærkes 136) Eiteraaen* Nedfart og Opkomst. Man bør gaa ind under Berghallen lige til „Tyvs-helleren", og derhos omtrent midtveis mellem dens Nedfart og Fremkomst bese en Bergrevne, hvorfra en iskold Luftstrøm blæser op af Jorden, og hvor man kan høre det dybe Drøn af den underjordiske Elv, naar denne er stor.

ISJ. En anden smuk Udflugt fra Mo er rundt Fjorden over Tveraanæs, hvor man har den vakkre Tveraafon, med maleriske Fald og smukke Omgivelser.

139. Fra Storjord i Saltdalen til Junkersdals Gaard er 7/s Mil; Adgangen til Gaarden fører gjennem den saakaldte Junkerdalønr, en Bergrevne saa vild og storartet, at den vel søger sin Lige i det hele Land. Synet af den, tilligemed Udsigten fra den overhængende omtr. 5,000 Fod høie Solvaagtind, lønner rigelig en Tour derhen.

140. Saltatrönimeii ved Bodø, er vistnok den seværdigste og mærkeligste af alle Norges Strømme. Hele indre Saltenfjord eller, som den ogsaa kaldes, Skjærstad fjord, er et lukket Basin, der delvis fyldes og tømmes ved Flod og Ebbe 2 Gange daglig; det er en uhyre Vandmasse, som i denne korte Tid jages frem og tilbage gjennem et temmeligt snevert Sund. Pro vp t Schytte siger i sin "Bodøs . Beskrivelse" om

Nordland.

The province of Nordland contains Söndre Helgeland, Nordre Helgeland, Salten and Lofoten and V ester-aalen, with nearly 100.000 inhabitans.

Nordland embraces the greater pan of Hålogaland, as the district was called in ancient times, — from which Helgeland, the name of the two southernmost bailiwicks in Nordland is derived. Haalogaland is supposed to have been the part of the country first peopled by Norwegians. This tract is spoken of in the early history of Norway as the abode of several powerful chieftains, that exerted a great influence on the course of events. In this locality there are numerous barrows. „Bautastene" (stone monuments), &c., which no doubt, after a closer study, will serve to throw light on the early history of the district. So far back as the beginninning of the 12th century the sons of King Magnus Barfod saw fit to secure the friendship of the Haalöyggjier by granting them all the tracts of land, termed „Almindinger," of the extent they were in the days of St. Olaf, „both above and below, to the south and to the north," — a munificent gift confirmed by the succeeding monarchs. But from that time forth, the name of Haalogaland is rarely mentioned in Norwegian history. The raids of the Varbelger and Kareler, together with the fearful pestilence called the „Black Death," but above all the crushing monopolies of the Bergen and Copenhagen merchants, and the leasing of the feoff, gradually entailed, as may be seen112

Nordland,

Saltströmmen: „Blandt mærkværdige Naturfænomener fortjener uden Tvivl Saltstrømmen at nævnes som den, der intetsteds i Norge har sin Lige. Henimod Ebbe og Flod, især ved fuld og ny Maane, fremstiller den et saare sjeldent Syn; med en utrolig Force og tordenlignende Bulder trænger Havet ind eller ud og op-taarner de rædsomme Bølger, der ligne Bjergtoppe, mellem hvilke Afgrunden synes at aabne sig i bundløse, Alt til sig rivende Hvirvler. Paa den Tid vilde enhver Baad eller endog det største Skib, der vovede sig ud paa den, enten trækkes ned i Afgrunden eller knuses mod Klipperne. Hvalfisken søger forgjæves at trænge sig gjennem den, og denne Kamp fremstiller da et besynderligt Skuespil. Fiskerne, som dog ved daglig Øvelse have erhvervet sig en utrolig Behændighed i at s tyre deres smaa Baade mellem dens Hvirvler, vove sig ofte for tidlig ud i den; derfor blive aarligen flere af dem et Offer for den. Hvirvelen trækker stundom Fiskerne tilligemed Baaden til Afgrunden, og efter nogle Minuter kaster den igjen Baaden op i temmelig Frastand derfra, som oftest hel og ubeskadiget; have da Folkene i dette Øieblik Aandsnærværelse og Styrke nok til at holde sig fast ved Baaden, komme de igjen med den op, og saaledes er En og Anden bleven reddet fra Døden." Pastor Sommerfeldt, som i sin „Saltdalens Beskrivelse" anfører om den, at dens farlige Hvirvler gjør den aldeles „ubefarlig med Baad eller Skib," naar den ikke ved Flod- eller Ebbetid ligger stille, og at sjelden noget Aar hengaar, hvori ikke Mennesker omkomme i den, siger, at den bedste Maade at redde Livet, naar Farer er forhaanden, er

from the tenour of a complaint subsequently lodged, the ruin and depopulation of the country. In 1567, what is now Nordlands Amt had but 12,000 inhabitants. — The abolition of the feudal system in 1663, and the improved system of government introduced by the absolute monarchs, ushered in a brighter period for the province of Nordland. Of late years the increased facilities of communication afforded by steam-navigation, have contributed in a high degree to develop the resources of the country, and have given an intimation of the importance Nordland will acquire at some future period, when her vast natural riches shall have been turned to full account. — Nordland is unquestionably one of the finest parts of Norway. Owing to its distant situation, immense extent, and, up to the present time, imperfect means of communication, there are vast tracts of country in this province which no tourist has hitherto visited. This is more especially true of the interior parts, concerning the natural characteristics of which the greatest ignorance has prevailed or the most incorrect notions have been entertained. The rich variety of brilliant and interesting scenery, in conjunction with rare and striking phenomena, render the province of Nordland peculiarly attractive to the scientific tourist, and to whomsoever has an eye for the beauties of nature. The coast and the „Skjærgaard" are remarkable for their „Fiskevær" (fishing-grounds), their „Fuglebjerge" (breeding-hounts of sea birds), strangely-shaped fjelds — Torghatten, the Seven Sisters, Hestmanden, Rödölöven, and others — and Mild and rugged scenery; whereas the innerNordland,

at kaste sig ned i Bunden af Baaden og holde sig fast i Tofterne; thi naar Hvirvelen har taget Baaden ned, skyder den atter op igjen, og saaledes undertiden flere Gange. Han nævner en Mand, som paa den Maade blev reddet, da han tre Gange havde været trukken ned i Dybet og igjen kom op med Baaden.

14-É. Svolvær er et betydeligt Fiskevær i Lofoten, med Telegrafstation og ret vakkre Omgivelser.

Tromsø Amt.

Tromsø Amt bestaar af Senjen og Tromsø (ca. 50,000 Indb.) og kan i sin Helhed karakteriseres som et Alpelandskab, da saavel dets Fastland, som den Række af større og mindre Øer, der som en Formur dækker det mod Havet, er saagodtsom opfyldt af steile, forrevne Fjeldtinder, der, dels samlede i Grupper, dels enkeltstaaende, ere adskilte ved dybe og trange Skar. Den for en saa høi Breddegrad høist mærkelige Vegetation, der næsten overalt i Amtet dækker dets Dalfører, Skar og Fjeldlier, af hvilke mange ere græsklædte lige til Toppen, staar i en interessant Modsætning +il den vilde Fjeldkontnr, som derved frembyder en Mangfoldighed af

maleriske Situationer, der i storartet Skjønhe d og Rigdom paa Af-vexlinger søge sin Lige selv i de mest yndede Turistfelter i Landets sydligere Egne. Grændsen for Skoven, der hovedsagelig bestaar af Løvskov, navnlig Birk,

districts are distinguished by beauteous vales, clothed with luxuriant vegetation, fjeld-plateau lit up by the rays of the midnight-sun, Lapps with their herds of reindeer, immense glaciers, magnificent falls, vast stalactite caves, subterranean rivers, &c., and noteworthy objects innumerable, sufficient to satisfy the most exacting of naturalists.

134. From Brönösund, a stopping place for the steamer, is the most convenient locality from which to make an excursion (1 mile) to the perforated Torghatten fjeld (800 feet), mentioned above. The cave penetrating this mountain lies at an altitude of 400 feet above the sea; it extends from south-west to northeast for a distance of 520 feet. The bottom of the cave consists of sharp-pointed blocks of granite; it is highest at the eastern entrance (457 f.), gradually sinking towards the western (345 f.), where it again begins to rise, attaining a height of 392 feet above the sea. The height of the cave at the eastern entrance is 64 feet, at the western 240 feet, in the middle about 200 feet; the cubic contents are 25,140 cubic fathoms. The mountain-top is 266 feet above the middle of the cave. Just before you come to Brönösund, you can see part of the cave from the deck of the steamer, as a strip of light. Good quarters at Torget, one of the oldest farms in Haalogaland.

135. From Indre Kvarö stopping-place, to Lurö is 1 mile. In Lurö parish is the fjeld called Mest-inanden (1,514 feet), on the island of Hestmandö, celebrated for its wonderful form. This is the lover of the Lekömö, who, as he comes riding through the114 Tromsø Amt.

men ogsaa af lidt Furu, gaar i Amtets indre Dele op til 1,800 Fod, medens den ved Kysterne kun naar 900 a 1,000 Fods Høide over Havet. Karakteristisk for dette Amt er ogsaa det,s Mangfoldiglied af Fjorde og Sunde, der dels adskille Fastlandet fra den udenfor liggende Skjærgaard og derved danne en indre, fuldkommen beskyttet Seilled. dels danne Indløbene fra Havet mellem de større Øer, dels endelig trænge dybt ind i disse og især i Fastlandet, som derved deles i flere Partier, som ogsaa i det Indre ere bestemt af-grændsede, nemlig ved en Række af dybt liggende Yasdrag og Eid. Uagtet disse i Regelen kun have nogle Hundrede Fods Høide over Havet og Fjeldsiderne, som nævnt, i Almindelighed ere temmelig steile, gaar Bestigningen af de fleste Højfjelde alligevel forholdsvis let for sig, da den i Regelen kan ske paa fast Græsbund og Fjeldene i sine høiere Partier sjelden ere saa urlændte, at det er til Hinder for Marschen. De faa oparbeidede Landeveie, der findes i Distriktet, føre naturligvis alle langs Hoveddalførerne eller over Eiderne, hvilke forøvrigt, saavelsom adskillige andre Fjeldstrøg i Amtets Indre, er fremkommelig med Kløv. Navnlig gjælder dette de saakaldte Renveie, d. e. de Strøg, hvorpaa Lapperne foretage Flytningerne med sine Ren til og fra Amtet Yaar og Høst. Det ligger i Forholdenes Natur, at Amtets vigtigste Kommunikationslinier ere dets Fjorde og Sunde, af hvilke de fleste befares saavel af Dampskibe i fast Route som ogsaa af en Mængde Baade og Seil far tøier, der dels høre hjemme , i Distriktet, dels søge hid paa Grund af de til forskjel-1 lige Tider af Aaret faldende rige Fiskerier.

No rdl an <1.

surf, is struck by a sun-beau and transformed into stone.

«3«. The most notable points in Mo (stopping-place) are the following: ESumlorJassdHdnl, —so rich in natural objects, — which extends for about 9 miles in an easterly direction to Sweden, and, with its numerous branch-valleys, bordering Beieren and Salten parishes to the north, Umeå and Arjeplog Lapmarker, with Storsele in Sweden, to the south and east, constitutes perhaps for tourists the most interesting region in the country; and the 136) Eiteran, who rises and disappears in the same manner. The tourist should proceed into the mountain to „Tyvshelleren," and midway between the point where this river disappears and rises, inspect a jagged cleft, at the bottom of which a current of icy cold air issues from the ground, and where you can hear the roaring of the subterranean river, when the body of water is considerable.

S3J. An other pleasant excursion from Mo is round the fjord orer Tveraanæs to the beautiful Tveraa-fos with is picturesque falls and envirous.

139. From Storjord in Saltdal to Junkerdal farm is the approach through the Jnnkersdalgur, a ravine at once so savage and grand lhat nothing perhaps of the kind can compare with it in Norway. The view of this magnificent gorge, and, and the prospect from the lofty Sölvaag-tind — 5.000 feet — towering above it, will more than compensate for the trouble and fatigue of the excursion. A kind of path or bridle-road, constructed chiefly as a winter track for sledges, traverses the ravine.

140. Saltntrömmeii, at Bodü, the entrance toTromsø Amt.

Amtets fastboende Indvaanere bestaa af Nordmænd, Finner (Kvæner) og Lapper, saaledes fordelte, at de vestlige Strøg til og med Balsfjordens og Lyngens Herreder væsentlig bave norsk Befolkning, medens den i de østligere Herreder hovedsagelig er lappisk og finsk. I disse Strøg træffer man hyppigt paa Nordmænd, som kunne tale Finsk eller Lappisk eller endog begge disse Sprog. Saavel paa Grund af de omtalte ortografiske Forbold som ogsaa og fornemmelig fordi Indbyggerne for en større Del ere henviste til at søge sine Erhvervskilder paa Søen, fincles den største Del af Amtets fastboende Befolkning langs Kysterne. Først i det sidste Aarhundrede ere de større Dalfører blevne bebyggede, og det væsentlig af Kolonister, indvandrede fra Landets sydligere Egne, navnlig Østerdalen og Gudbrandsdalen.

fl 42. Tromsö. Stiftsstaden i Tromsø Amt, er anlagt i 1794. I de første 20 Aar havde Byen kun ringe Fremgang, men er senere gaaet rask fremad. Medens saaledes Folkemængden i 1816 kun udgjorde 800 Indbyggere, er den nu stegen til henved 6,000. Det Uaar, der i 1867 hjemsøgte Amtet, rammede især Byen meget haardt; men siden har den ved flere heldige Omstændigheder, navnlig rigt Storsildfiske og flere gode Aar, kunnet arbeide sig op med fornyet Kraft. Ishavsfangsten paa Spitsbergen og Novaja-Semlja er gaaet fremad ved Anskaffelse af hensigtsmæssige Fartøjer. Af offentlige Indretninger mærkes: en Latinskole, et Skolelærerseminarium, en Sparebank, en Filialafdeling af Norges Bank og af Nordenfjeldske Kreditbank, en Kunstforening og et nylig oprettet Musæum. Byen er Sæde for Stift-

the Indre Saltenfjord, is beyond question the most, remarkable of all' such inlets in Norway. The whole of Indre Saltenfjord, otherwise called Skjær stad f jord, is a huge closed basin, which is partly filled and emptied by the tide twice a day; the body of water forced backwards and forwards in so short a time through a comparatively narrow sound is enormous. Dean Schytte speaks of the Saltströmmen in his „Bodös Beskrivelse" as follows: — „In all Norway no natural phenomenom is so deserving of notice as the Saltströmmen; indeed there is nothing like it. Just before high and low water, and especially when there is a full or new moon, a wondrous spectacle is displayed to the view: with incredible force, and a roar like thunder, the ocean rushes in and out, with billows mountain-laigh, between which opens a fearful gulf, in bottomless, endless vortices. At such a time boats, nay even the largest of ships, would be sucked down into the deep, or dashed against the jagged rocks. The mighty whale strives in vain to force a passage through, and this gigantic struggle is the strangest of sights. The fishermen, who have acquired incredible dexterity in the handling of their boats through these dangerous eddies, will often venture out too soon, and lives are annually lost. Sometimes the vortex sucks down men and boat into the abyss, casting up the latter, after the lapse of a few minutes, at some considerable distance from the spot where it went down, and generally whole and uninjured. Now, if the fishermen have presence of mind, and strength sufficient to cling to the boat at such a moment, they

amtmanden og Biskopen. Tromsø er bekjendt, for sin smukke Beliggenhed paa den låve, frugtbare 0, hvis Vegetation og mange net bebyggede Landsteder staar i behagelig Modsætning til den omgivende Ramme af vilde og høie Fjelde.

143. Paa Hindøen ligger Tliroiideiiæg Præstegaard, forhen Trandarnæs, nu almindelig kaldet Tronæs, der i Middelalderen havde mægtige Beboere. Gaarden har en smuk Beliggenhed paa Hindøens Nordostside, og paa

dens Grund staar Sognets og hele Finmarkens anseligste Kirke, en mærkelig Stenbygning, der skal være over 1000 Aar gammel; den har forhen havt 3 Taarne, men har nu intet. I sine tre Altertavler har den smukke Minder fra Middelalderens Billedhugger-og Malerkunst.

Finmarkens Amt.

Finmarkens Amt bestaar af Alten, Hammerfest, Tanen, Vardø og Varanger (ca. 20,000 Indb.). Amtets Folkemængde bestaar af IS ordmænd, Lapper, Kvæner og saakaldet „Blandingsfolk" og har i de senere Aar gaaet stærkt fremad. — Naar man er kommen over den brede Munding af Kvænangen/jorden i Tromsø Amt, passerer man den yderste Odde, Brynilden kaldet, af den ved Alteidet afskaarne Halvø, og befinder sig nu i Finmarkens Amt. Man vil dog forgjæves se sig om efter nogen Afvexling i Naturen. Saadanne Tinder,

Nordland.

rise with it, and in this wise some have been saved from the jaws of death."

441. Svolvær is a important „Fiskevær" (Fish-marked) in Lofoten, with agreable environs.

Tromsö Amt.

Tromsö Amt consist of Senjen and Tromsö (circa 50,000 inhabitans) and may be characterised generally as an Alpine region, — the mainland no less than the large and smaller islands, which, like a bulwark, protect this province against the fury of the ocean, — being well nigh covered with jagged, preciptious peaks, that, sometimes collected into groups, sometimes towering aloft in solitary grandeur, are cut off one from the other by deep and narrow ravines. The vegetation here, truly remarkable for so high a degree of latitude, and which clothes every valley, glen, and mountain slope — many of the latter being verdant to their very summits — presents a striking contrast to the rugged outlines of the fjelds; and the scenery thus produced is unmatched in grandeur and variety in any of the southern districts hitherto frequented by tourists. The forest belt — the growth consists principally of folifer-ous trees, chiefly birch; there is but little fir—attains an attitude in the interior of the Amt of 1,800 feet, whereas on the coast, the extreme limit is from 900 to 1,000 feet above the level of the sea.Finmarkens Amt.

Finmarkens Amt.

som Kvænangstinderne, finder man vistnok ikke mere, | men de foran En liggende Øer saavelsom Fastlandet beholde dog endnu den for Tromsø Amt karakteristiske Alpenatur, om end i mindre Skala. Gletschere findes vistnok kun paa Øen Seiland, men Fjeldene naa dog op til de respektable Høider af 3 å 4.000 Fod og ere for den største Del af Aaret bedækkede af Sne. Vegetationen er yderst tarvelig. Fra Dampskibet vil man forgjæves se sig om efter Buske, endsige Træer; Fjeldene gaa somoftest lige ned i Fjæren, og den smale Rand, som der kan være levnet, yder ofte kun ikke mere end den højst nødvendige Plads for den elendige Lappegamme eller det lille Træhus, som er den eneste Bygning paa disse tyndt befolkede Strande. Undtagelser findes dog; saaledes er den i Ly af en høi Bjerghammer liggende Loppens Kirke, Præstegaard og Landhandleri, omgiven af friske Græsgange og enkelte Buske. — P'inmarkens Amt har en stærkt indskaaret Kyst. De betydeligste Fjorde ere: Altenfjord, Porsangerfjord, Tanafjord og Varangerfjord. Udenfor Amtets vestlige Del ligge flere store Øer: Sørø (Norges 3die største 0), Seiland, Kvaløø, Stjernø og Magerø. Østenfor denne sidste har Amtet ingen Skjærgaard. — Af Landeveie har Amtet kun faa, og Vaar og Høst maa det siges at være ufremkommeligt tillands i Finmarken. — Fiskerierne er Indbyggernes vigtigste Næringsvei og drives af Kyst- og Fjordbefolkningen Aaret rundt, saasnart Veiret tillader at komme paa Søen; de fleste af Amtets Søer og F.lve ere, ligesom Tromsø Amts, rige paa Fisk; bekjendt er saaledes

The inhabitants of this Amt having fixed habitations, consist of Norwegians Finns (Quains), and Lapps. The western tracts, extending to and including the Balsfjorden and Lyngen „Herreder" (hundreds), are peopled chiefly by Norwegians, whereas the inhabitants of the eastern „Herreder" are nearly all Lapps and Finns.

142. TroiiiHö. Founded in 1794, the town made little progress during the first 20 years of its existence; since then however it has rapidly developed. The population in 1816 was 300: it has now risen to 6,000. The total failure of the crops throughout the Amt in 1867 was a hard blow to the town; but since then a number of fortunate circumstances, particulary the productive herring-fishery (Storsildfiske) and a succession of good harvests, have imparted redoubled energy to the enterprising inhabitants, who have more than regained the ground they had lost. The expeditions annually dispatched to the coast of Spitsbergen and Novaja-Semlia for the capture of seals and other marine animals have of late been eminently successful, suitable vessels having been built for this avocation. Public establishments in the town: — A High School (Latinskole), a Seminary for the education and training of teachers, a Savings Bank, a branch of the Bank of Norway and of the Nordenfjeldske Bank of Credit, and a Museum and a Arts-Union. Here, too is the residence of the Stiftamtmand and of the bishop. Tromsö is noted for its beautiful situation on a low, fertile island; the luxuriant vegetation and charming118

Finmarkens Amt.

Laxefiskeriet i Tanaelven og Pasvikelven. Ogsaa paa Fuglevildt er Amtet rigt.

144. I Sydvest for Bosekop stikker Kaafjorden sig ind, i Bunden af hvilken det bekjendte, et engelsk Interessentskab tilhørende Kaafjordw Kobberværk (550 Indb.) er beliggende. l)er vil være let Adgang til at bese Gruberne, naar man henvender sig til Bestyreren, som bor paa Værket, og hos hvem den Reisende møder al Forekommenhed og Gjæstfrilied.

145. Hammerfest. Norges nordligste Kjøbstad, har 2,400 Indbyggere. Meredian-Mærket udenfor Byen paa en Odde viser 70° 40' 0,3" nordlig Bredde. Allerede længe forinden den i 17^7 blev Kjøbstad, havde den været en Handelsplads, men vedblev i endel Aar, efterat have faaet Kjøbstadsrettigheder, at være ubetydelig; i 1801 havde Stedet kun 77 Beboere. Byen er imidlertid senere stærkt tiltaget. Handelsvirksomheden deler sig i †o Hovedgrene: Indkjøb og Export af Finmarksfiskets Produkter og Fangstexpeditioner paa Bankerne og i Polaregnene.

146. Fruholmen, hvor nu det nordligste Fyr paa Kloden veileder for Seilladsen paa Nordishavet, skal, efter et i disse Egne almindelig fortalt Sagn, for hvis Paalidelighed der dog er liden Sandsynlighed, have faaet sit Navn deraf, at Christian den IVdes forskudte Gemalinde. Christine Munck, under sin Forvis-ningstid maatte tage Bopæl her.

14?. Saafremt Veiret er godt, passerer Postskibet nordenom Magerøen for at give de Reisende Anledning til at bese det paa denne 0 liggende bekjendte interessante Forbjerg Nordkap. Magerøen selv præsenterer

country seats presenting an agreeable contrast to the wild and lofty mountains around.

148 On the island of Hindö lies Throndeiia'H Church, an about 1000 years old stone building and the largest in the hole Stift of Finmarken; formerly it has tree turrets, no trace of which is now remaining. The three altar-pieces are fine specimens of mediaeval carving and painting.

consist of Alten, Hammerfest, Tanen, Vardö and Varanger. The population (20,000) consist of Norsemen, Lapper, Kvæner and „Blandingsfolk." — Having crossed the wide mouth of the Kvænangen/jord in Tromsö Amt, you pass Brynilden, the outermost neck of land of the peninsula, cut off by the isthmus of Alteid from the mainland, and are then in Finmarken1 s Amt. The tourist will look in vain for variety of scenery. There are no such peaks as the Kvænangstinder; but the islands before you, no less than the mainland, are distinguished for the Alpine character of their fjelds, so general throughout Tromsö Amt, though on a less extensive scale. True, the only glaciers are on the island of Seiland, but the mountains attain a respectable altitude, viz. from 3.000 to 4,000 feet, and are covered with snow the greater part of the year. There is next to no vegetation. The traveller

will look in vain toFinmarkens Amt.

sig fra Anløbsstedet Gjesvær vccl temmelig forrevne Former. Touren til Nordkap med Baad kan kun foretages i godt Veir, da man maa passere udenom saavel Knivskjælodden som selve Nordkap, der kun lader sig bestige fra den paa Østsiden værende lille Bugt, Horn-viken kaldet formedelst den besynderlige Udvæxt paa Fjeldstyrtningen nedentil, ligesom et Horn paa Nordkaps Snude. Det sees ikke i vor Tegning, der er optaget fra en anden Kant. Opstigningen er dog selv herfra meget besværlig, om den end nu i Anledning Kong Oscars Besøg der i 1873 er betydelig udbedret. Har man arbeidet sig 920 Fod op gjennem Uren og langs en liden Bæk, befinder man sig paa Plateauet og faa Skridt derfra paa den største Høide, som er en Flade, haard og tør (af Glimmerskifer), saa man gaar derpaa som paa et feiet Gulv. Plateauets største Høide er 976 Fod, og Fladens yderste Rand, hvorfra Forbjerget i et Sæt styrter sig i Søen, er ikke to E'od lavere. Fjeldvæggen er her tildels udoverhængende; staaende paa Randen ser man den at gaa noget frem indtil Midten af Høiden, men fra dette Bryst falder Øiet lige ned i Havet, hvis Brændinger mod Bjergfoden høres dumpt i Dybet. Udsigten er mod Syd spærret af de søndenfor liggende høiere Partier af Magerøen, mod Vest ser man ned paa Hjelmesøen og Rolfsøens Toppe, mod Øst strækker sig Corgas Njargs lange Profil med Nordkyn paa Spidsen langt ud i Ishavet; under sig ser man i Vs Mils Afstand den lange, låve Knivskjælodde, der vistnok er Norges nordligste Spidse, men ikke falder saa i Øinene som det høie Nordkap.

I catch sight of a tree, or even a bush; most of the mountains sink precipitously down, and the narrow strip of foreshore is barely sufficient for the site of some wretched Lapp „Gamme," or a wooden hut, the only known buildings along these thinly inhabited shores. And yet there are exceptions; for instance Lop-pen Church, parsonage, and „Landhandleri" (trader's establishment), in the shelter of a mountain crest, are surrounded by verdant pastures and a few stunted bushes.

S4-8. At the extremity of Kaafjord are the Maa-fjord Cojiiien'-Mmew, belonging to an English Company, penetrating the coast. By applying to the manager, who resides on the spot, and is most hospitable and attentive to strangers, permission may be obtained to inspect the Mines.

145. saammerfewt, the most northerly town in Norway, has 2,400 inhabitants. Long before 1787, when it was raised to the dignity of a market-town, it had been a trading-locality, but for a number of years after its endowment with the privileges of a market-town, it showed no signs of progress; in 1801 the place had but 77 inhabitants. Of late however the town has made rapid strides. The trade of Hammerfest may be divided into two chief branches: the purchase and export of the produce of the Finmark fisheries, and expeditions to the great fishing banks and to the Polar regions.

846. Firiilaoümca, is the most northerly lighthouse on the globe and guides the mariner on his voyage to the Arctic Ocean.120

Finmarkens Amt.

Til Erindring om Kong Oscars Nærværelse er der paa Toppen opført en Støtte af huggen Granit.

151. Fra Kjelvik gaar Touren ind gjennem den brede, 12 Mil dybe Porsangerfjord, som ialfald i den ydre Del ved sine golde Fjelde af samme ensformige Høide gjør et trist Indtryk. Ingen Afvexling fryder her Øiet, alt er graat i graat; de faa hist og her omspredte Lappegammer ere neppe synlige mod den graa Mark; Alt tyder paa Ishavets umiddelbare Nærhed. Magerøen er nemlig Norges sidste større 0, og fra nu af er Kysten aaben mod Nordenvindens al frodigere Vegetation dræbende Indvirkning. Kun enkelte i Ly liggende Steder, som Bepvaag (4 Mil fra Kjelvik) kan frembyde en rigere, om end tarvelig Flora. Bepvaag er godt bebygget. Længere inde i Fjorden tabe Omgivelserne mere af sin vilde Karakter, de bratte, for den hele nordlige Kyst saa karakteristiske Styrtninger gaa mere og mere over til Lier, der ere klædte med friskt Grønt og smaa Birkeskove.

14«. Ved Indseilingen til Anløbssted Kjøllefjord (8 Mil fra Lebesby), passeres de saakaldte Finkirker, to mindre og en større Klippe af eiendommelig Form, der tidligere skulle have været dyrkede af de hedenske Lapper.

149. Vardö, beliggende paa Øen Vardö, der ved Busesund skilles fra Fastlandet, er Kjøbstad fra 1787 af og har 1,500 Indbyggere. Fra Begyndelsen af et Fiskevær, var Vardø under Finmarkens Velmagtsperiode et af denne Landsdels vigtigste Steder, til hvis Beskyttelse en Fæstning, som blev kaldet Vardöhus, her blev anlagt. Som alle Finmarkens Handelssteder forfaldt

låt The island of Mcigerö. seen from Gjesvær, presents a somewhat rugged appearance; one of the most remarkable fjelds is Graakolden. on the south shore of the Tue f jord, at the mouth of which Gjesvær, is situated. Fine weather must necessarily be chosen for an excursion to the North Cape, for you have not only to round the Knivskjælodden, you must also double the Cape, which is accessible only from a little creek on the eastern shore, called Hornviken, the name having its origin in a stronge protuberance on the lower part of the slope, resembling a horn on the brow of the rocky headland. It is not seen in the woodcut, the view having been taking from another point. The ascent from here is exceedingly difficult, though, on the occasion of King Oscar's visit in 1873, many obstacles were removed. Having worked your way for some 900 feet or more up through the loose stones, along the bank of a streamlet, you reach the plateau; and a few paces farther on, at the greatest altitude, the surface of the rock (mica slate) is hard, dry, and level. The highest point of the plateau is 976 feet, and the outermost edge, where the cape, sinks abruptly into the sea. is not two feet lower. Here the mountain wall projects forward in places; standing on the extreme edge of the rock, you can follow it till about the middle of the eminence, when the eye rests upon the ocean beneath, whose billows are heard dashing against the mighty headland. To the south the prospect is obstructed by the loftier parts of Mager-öen; in the west you sight the Hjelmesoen and Rolf-söen summits; in the east you have the long outlineFinmarkens Amt.

Vardø i det 18de Aarhundrede og var i lang Tid ubetydelig; i 1825 havde Vardø med Vardøhus kun 160 Indbyggere. Hovednæringen for Vardø er Fiskeriet.

152. Tanaeivcn Tanadalen gjennemstrømmes af Tana-Elv, der er bekjendt for sine rige Laxefiske-rier og næst Glommen er Norges største Vasdrag. Dalen er skovrig og i den korte Sommer vakker, men tyndt befolket. Dampskibene gaa ogsaa ind ad T anafjorden, dog ikke længere end til Stangenæs, omtrent 1 Mil udenfor Guldholmen. Indenfor Siangenæs kan kun færdes med Baade, da Elven er for grund for større Fartøier, hvortil kommer, at den ogsaa har opkastet Sandbanker, der ofte forandre Leie og tildels gjøre Færdselen farlig. — Fra Guldholmen opad Tana-elven fortsættes Reisen i Elvebaade, som ere lange, smale og låve samt uden Tofter, saa at den Reisende maa sidde paa Bunden af Baaden, med Ryggen støttet mod sin Kuffert eller Vadsæk eller, hvis han har en Medreisende, mod denne, idet de sidde Ryg og Ryg. Baaden drives frem imod Strømmen ved Stagning, som udføres af to Personer, Kvinder saavelsom Mænd, der staa en i hver sin Ende af Baaden med en meget lang Stage, som da manøvreres med forbausende Raskhed, Færdighed og Sikkerhed. Især naar man passerer Steder, der ere opfyldte med store Stene, eller saakaldte Stryg, hvor det gjælder at styre Baaden fri af de forskjellige Stene og farlige Steder, maa man beundre den sikre og kraftige Haand, som fører Stagen og driver Baaden frem igjennem den rivende Strøm netop paa rette Sted. I Bugter, hvor Strømmen er svag. «Iler hvor der gaar Bagevje, roes Baaden frem,

of çorgas Njargs, with Nordkyn projecting far into the Arctic Ocean; beneath you, at a distance of '/s mile, you see the long, low Knivskjælodde, which is undeniably the most northers point of Norway, but less conspicuous than the North Cape. In commemoration of King Oscar's visit, a column of hewn granite has been placed on the summit.

158. From Kjelvik you steam down the Porsangerfjord, a wide frith 12 miles long, the outer part of which Avith its naked mountains, almost uniform in height, conveys anything but a cheerful impression. There is no variety to

please the eye, a grey, depressing tone covers the landscape; even the few Lapp „Gammer" scattered here and there are scarcely visible against the grey-coloured rocks; everything indicates the close proximity of the Arctic Ocean. Mageröen is the last of the large islands in Norway; farther north the coast is exposed to the full fury of the northern gales, Avhich effectually check vegetation. — A feAV sheltered localities only, such as Bepvaag (4 miles from Kjelvik) have a more extensive though limited flora.

149. At the entrance to the stopping-place Kjölle-fjord (8 miles from Lebesby), you pass the so-called Fin kirker, two small rocks and one large one, of a remarkable shape, said to have been worshipped in former times by the heathen Lapps.

149. Vardö, situated on the island of that name, which is cut off from the mainland by Busesund, has been a market-town since 1787; it has now 1,500 inhabitants, of several races. Originally a fishingstation,122

Finmarkens Amt.

idet Skydsfolkene sætte sig ned i dens Bund og bruge hver sit Par smaa Aarer; ogsaa naar der reises nedad Elven, bruges Aarer istedetfor Stager; gjennem Strygene gjælder det da [at styre Baaden med Aarerne; Roer bruges aldrig.

153. I Bunden af Kloster f jorden udmunder den anselige og fiskerige Pasvik-Elv, som kommer fra den store Enare-Sø i Finland og paa næsten sin hele Længde danner Grændseskillet mellem Norge og Rusland.

15«. Hos Lensmand Klerk, som bor paa JEI ve-næs, lige ved Mundingen af Pasvik-Elven, vil man finde en ligesaa gjæstfri Modtagelse som beredvillig Assistance for Toure saavel til det russiske Kapel for Boris og Gleb, som til Jar fjordbunden samt Grændse-Jacobselv etc., og de dersteds boende norske Familier.

Vardö was one of the most important places in this part of the country, when the times were propitious to the prosperity of Finmarken, and the fortress of H'ard öh il s consequently was built for its protection. But like all other „Handelssteder" in Finmarken, Vardö rapidly decayed in the 18th century, and was long of little importance; as late even as 1825 Vardö and Vardöhus together had but 160 inhabitants. The chief resource of Vardö is the fisheries.

153. Tanaelven. The valley of the Tana is intersected by the Tanaelv, noted as a salmou stream, and, after the Glommen, the largest of Norwegian rivers: the valley is richly wooded, and during the short northern summer a beautiful locality, though but thinly inhabited.

153. At the extremity of the Klosterfjord, the Pagvikelv, a river of importance and a great „Fiske-vær," empties its waters into the frith; it rises in Lake Enare, an immerse sheet of water in Finland, and throughout its whole course almost constitutes the frontier between Norway and Russia.

150. Lensmand Clerk, who lives at Ehciiæ», at the mouth of the Pasvik river, will give the traveller a hospitable reception, and furnish him with every assistance it in his power to render for further excursions. The tourist should not fail to make a trip from Elvenæs to Jar f jordbunden, and visit the Norwegian families settled there; and to the Russian chapel at Boris and Gleb.Indhold.

Contents